

АНАЛИЗ
на ситуацията
и оценка на потребностите от
социални услуги
в Община Стара Загора

Доклад

Декември 2015г.

Съдържание

Използвани съкращения.....	4
1. Въведение.....	6
2. Методология.....	6
3. Описание на ситуацията в Община Стара Загора.....	9
3.1. Обща характеристика на общината.....	9
3.2. Население – демографска характеристика.....	11
3.2.1. Тенденции в броя на населението.....	11
3.2.2. Ниво на раждаемост, естествен прираст, смъртност.....	11
3.2.3. Възрастова структура на населението.....	13
3.2.4. Етнически състав на населението.....	14
3.3. Икономическо развитие на община Стара Загора.....	16
3.3.1. Макро-икономически показатели.....	16
3.3.2. Състояние на инфраструктурата, транспортни връзки.....	20
3.3.3. Доходи, заетост и безработица.....	22
3.4. Здравеопазване.....	25
3.4.1. Здравен статус на населението.....	25
3.4.2. Състояние на системата за медицинска помощ.....	29
3.5. Образование.....	31
3.5.1. Равнище на образование и основни проблеми в община Стара Загора.....	31
3.5.2. Описание на мрежата на образованието в общината.....	32
3.5.3. Анализ на проблемите на образованието на общинско ниво.....	35
3.6. Жилищна среда и инфраструктура.....	38
4. Анализ на групите в риск в Община Стара Загора.....	39
4.1. Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението.....	39
4.1.1. Фактори, свързани с доходите.....	40
4.1.2. Образование.....	40
4.1.3. Фактори, свързани с лоши битови условия и дефицит на средства за издръжка.....	41
4.1.4. Уреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството.....	41
4.1.5. Затруднен достъп до здравни услуги.....	41
4.2. Характеристика на рисковите групи.....	41
4.2.1. Деца и семейства в риск.....	42
4.2.1.1. Деца, настанени в специализирани институции.....	42
4.2.1.2. Деца, настанени в резидентни услуги в общността.....	42

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

4.2.1.3. Деца с увреждания, живеещи в семейна среда.....	43
4.2.1.4. Деца изоставени на ниво родилен дом.....	43
4.2.1.5. Деца в риск от отпадане от училище.....	44
4.2.1.6. Деца настанени при близки и роднини или в приемни семейства.....	45
4.2.1.7. Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години.....	46
4.2.1.8. Деца в многодетни семейства и деца на самотни родители.....	46
4.2.1.9. Деца жертви на насилие и трафик, и получили полицейска закрила....	47
4.2.1.10. Деца с противообществени прояви и в конфликт със закона.....	47
4.2.2. Възрастни с увреждания.....	48
4.2.2.1. Възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда.....	48
4.2.2.2. Възрастни с увреждания, настанени в институции.....	49
4.2.3. Стари хора.....	50
4.2.3.1. Самотно живеещи стари хора и стари хора с увреждания.....	50
4.2.3.2. Стари хора, настанени в институции.....	51
4.2.4. Общности и групи в неравностойно положение.....	51
5. Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в община Стара Загора....	52
5.1. Обобщена оценка на изпълнението на Общинската стратегия 2011-2016.....	52
5.1.1. Извършени дейности по мониторинг и оценка.....	53
5.1.2. Резултати от мониторинга и оценката.....	53
5.2. Съответствие на мрежата от услуги спрямо актуалните потребности на рисковите групи.....	54
5.2.1. Характеристика на услугите по Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца.....	54
5.2.2. Характеристика на услугите по Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение.....	70
5.2.3. Характеристика на услугите по Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора да по-добър и достоен живот.....	73
5.2.4. Рискови групи и потребности, необхванати от мрежата от услуги.....	76
6. Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в Община Стара Загора.....	76
6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги.....	76
6.2. Финансов анализ на дейностите на община Стара Загора.....	79
7. Заключение и препоръки.....	82
7.1. Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите.....	82
7.2. Изводи за наличните социални услуги.....	82
7.3. Препоръки.....	84

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
БМЧК	Български младежки червен кръст
БЧК	Български червен кръст
ГРАО	Гражданска регистрация административно обслужване
ГПСМП	Групова практика за специализирана медицинска помощ
ГПСДП	Групова практика за специализирана дентална помощ
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБГ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителска грижа
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДДФУ	Дом за деца с физически увреждания
ДВХФУ	Дом за възрастни хора с физически увреждания
ДВХПР	Дом за възрастни хора с психични разстройства
ДКЦ	Диагностично консултативен център
ДМА	Дълготраен материален актив
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДСП	Домашен социален патронаж
Д „СП”	Дирекция „Социално подпомагане”
ДСХ	Дом за стари хора
ДЦ	Дентален център
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦВХУ	Дневен център за възрастни хора с увреждания
ДЯ	Детска ясла
ЗБППМН	Закон за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
ЗЖ	Защитено жилище
ЗИХУ	Закон за интеграция на хората с увреждания
ЗП	Защитено пространство
ИПСМП	Индивидуална практика за специализирана медицинска помощ
ИПСДП	Индивидуална практика за специализирана дентална помощ
КОЦ	Комплексен онкологичен център
КЦ	Кризисен център
ЛЗ	Лечебно заведение
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МДЛ	Медико-диагностична лаборатория
МДЦ	Медицински дентален център
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МО	Министерство на отбраната
МОН	Министерство на образованието и науката
МОС	Младежки общински съвет
МТЛ	Медико-техническа лаборатория
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МЦ	Медицински център
НЖ	Наблюдавано жилище
НЗОК	Национална здравно осигурителна каса
НСИ	Национален статистически институт
НПО	Неправителствена организация
НУ	Начално училище

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
О „ЗСД”	Отдел „Здравеопазване и социални дейности”
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОД МВР	Областна дирекция Министерство на вътрешните работи
О „ОМДС”	Отдел „Образование, младежки дейности и спорт”
ОПЛ	Общо практикуващ лекар
ОУ	Основно училище
ПГБХТ	Професионална гимназия биохимични технологии
ПГВМ	Професионална гимназия по ветеринарна медицина
ПГЕ	Професионална гимназия по електроника
ПГЕТ	Професионална гимназия по електротехника
ПГООХ	Професионална гимназия по облекло и обществено хранене
ПГМТТ	Професионална гимназия по механотехника и транспорт
ПГСАГ	Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия
ПГСД	Професионална гимназия по строителство и дървообработване
ПДП	Първа долекарска помощ
ПМС	Постановление на министерски съвет
ППЗСП	Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗОК	Регионална здравно осигурителна каса
РИО	Регионален инспекторат по образование
РУП	Районно управление „Полиция“
РЦТХ	Районен център по трансфузионна хематология
СБАЛПФЗ	Специализирана болница за активно лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания
СДГ	Седмична детска градина
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СОУ	Средно общообразователно училище
СУ	Социална услуга
СУЩ	Социален учебно-професионален център
ТГ	Търговска гимназия
ТЕЛК	Трудово експертна лекарска комисия
ТП на НОИ	Териториална подоление на НОИ
ТрУ	Тракийски университет
ТСБ	Териториално статистическо бюро
УМБАЛ	Университетска многопрофилна болница за активно лечение
ЦВН	Център за временно настаняване
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦКВЗ	Център за кожно-венерически заболявания
ЦКО	Център за кариерно ориентиране
ЦПЗ	Център за психично здраве
ЦНСТ - МГД	Център за настаняване от семеен тип – Малък групов дом
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ЦУ НА НОИ	Централно управление на Национален осигурителен институт

1 Въведение

Настоящият анализ и оценката на потребностите на рисковите групи в община Стара Загора е етап от процеса на стратегическо планиране на социалните услуги на областно ниво, в съответствие със Закона за социално подпомагане и Правилника за приложението му.

Анализът обхваща периода 2011 – 2015 година.

В рамките на изготвяне на Областната и Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се стартира цялостен процес на планиране, развиване и предоставяне на социални услуги на областно ниво, насочен към подобряване на достъпа до качествени услуги, повишаване на ефективността и ефикасността на системата и използването на структурните фондове на Европейския съюз.

Социалната политика се променя изключително динамично и е съобразена със законодателството на Европейския съюз в областта на социалната закрила, борбата с бедността и социалната изолация. Подходът в управлението на системата за социални услуги следва възприетия в държавите членки на Европейския съюз модел и гарантира правото на достатъчно средства за покриване на основните потребности на различните социални групи в обществото. Стремешът е преход от институционални грижи към услуги, които оставят човека в неговата общност и семейна среда, включващ социалната защита на хората с увреждания, модернизацията на специализираните институции за социални услуги и деинституционализацията на грижите за деца и възрастни.

Основен приоритет в действащите програмни документи е развитието на социалните услуги, базирани в общността с цел осигуряване на равен достъп до ресурсите на обществото за възрастните хора, децата, жените, хората с увреждания. В този смисъл, извеждането на децата, на хората с увреждания и на старите хора от специализираните институции чрез осигуряване на грижи в семейна или близка до семейната среда, както и намаляването на постъпващите в специализираните институции чрез предоставяне на социални услуги в общността е приоритет в работата държавата и общините. В крайна сметка, развитието на алтернативните форми на грижа и социални услуги, базирани в общността, както и на дейностите по превенция и реинтеграция са единствена възможност за постигане процеса на реална деинституционализация.

Изготвянето на анализа на ситуацията и планирането се осъществява с прякото участие на всички заинтересовани страни – Общинска администрация, Регионална дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) и териториалните дирекции „Социално подпомагане”, доставчици на услуги, граждански организации, местни държавни институции, представители на целевите общности и рисковите групи.

Аналитичният доклад е изготвен на базата на предоставени данни от РДСП, ДСП/ОЗД, РИО, РЗИ, Отдел „Статистически изследвания“ - Стара Загора на НСИ, Д „БТ”, ОД МВР, отделите ОМДС и ЗСД в община Стара Загора, доставчици на социални услуги, институции, социални услуги в общността и др.

2 Методология

Оценката на потребностите е основа за планирането. Тя е необходима, за да може то да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните партньори за осигуряване на необходимите

услуги и в по-широк план да съответства на дългосрочните тенденции за развитието на община Стара Загора.

Проучването на ситуацията в община Стара Загора е насочено към идентифициране на потребностите от социални услуги, разглеждани в контекста на мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината и процеса на деинституционализация.

Изготвеният анализ на ситуацията надгражда анализа изготвен през 2010г. като на всички нива се сравняват данните, тенденциите и процесите, наблюдавани през 2010, с тези през 2015г. Характеристиката на социалните услуги към момента е изнесена по приоритетните направления разписани в **Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Стара Загора (2011 – 2016)**, приета с Решение № 1176/26.05.2011г. на Общински съвет.

Цели и обхват на ситуационния анализ

Целите на изготвения анализ са:

- Да очертае общата социо-демографска и икономическа картина на населението в община Стара Загора – настояща ситуация, проблеми и тенденции в развитието;
- Да анализира факторите, които създават рискове пред индивиди/общности и групи по отношение на тяхната социална интеграция;
- Да се идентифицират групите в риск – техните специфични характеристики, брой и териториално разположение, както и какво е отражението на рисковите фактори върху тях;
- Да се оценят възможностите на наличните ресурси, както за подкрепа на групите в риск, така и за превенция на риска.

Обхватът на темите на проучването включва демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в община Стара Загора по отношение на осигурени ресурси (финансови и човешки), достъп, капацитет и качество на наличните услуги. Потърсена е обратна връзка за нагласите и очакванията от общинското планиране на заинтересованите страни – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици и потребители на социални услуги. В географско отношение обхватът на проучването покрива всички населени места в община Стара Загора.

Обобщените резултати от проучването и заключенията в аналитичния доклад ще осигурят:

- Обосновка за избора на приоритети и стратегически направления в Областната стратегия на област Стара Загора, Общинска стратегия за развитие на социалните услуги и План за развитие на социалните услуги в община Стара Загора;
- Профил и характеристика на отделните рискови групи и подгрупи, необходими за определяне на услугите и мерките, включени в общинската стратегия, които да съответстват на специфичните потребности на всяка група;
- Детайлна информация за броя на хората с увреждания и групите в риск, които трябва да бъдат обхванати от социални услуги и/или от съпатстващи мерки за социално включване, както и разположението им в населените места.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са важни за адекватното планиране на капацитета на предвижданите социални услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, териториален обхват на предоставяне.

Методи за проучване и анализ на ситуацията

В процеса на събиране на информация, координиран от екипа на община Стара Загора бяха привлечени представители на всички заинтересовани страни. Този подход помогна за осигуряване на достъп до почти всички налични източници на информация в общината като:

- **Анализи, доклади, стратегически документи на областно и общинско ниво** - Общински план за развитие на община Стара Загора за периода 2014-2012г., Годишни мониторингови доклади на ЗМО за изпълнението на областна стратегия за развитие на социалните услуги на област Стара Загора за 2011, 2012 и 2014г., Констативен доклад за напредъка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2011 – 2016г.) за област Стара Загора, Анализ за състоянието на специализираните институции за възрастни хора в област Стара Загора от 2015г., Анализ за степента на готовност на местно равнище за прилагане на интегриран модел за социално включване на лица от целевата група по операция „Живот в общността” и идентифициране на конкретни населени места, в които да се създадат необходимите социални услуги и да се приложи модела на практика от м. Февруари 2012г. и др.
- **Статистически бази данни, редовно събирани и актуализирани от:**
 - институции на областно ниво – РДСП, РИО, РЗИ, РЗОК, ДБТ, РУП, НСИ, НОИ и др.
 - общинска администрация – Дирекция ГРАО, Отдел ЗСД, Отдел „Образование“, Дирекция УРЕ и др.
 - ДСП Стара Загора
- **Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, РУП, Детска педагогическа стая**, които текущо документират своя опит и практика и разполагат със статистическа информация за специфичните групи на деца в риск;
- **Данни и предложения на доставчиците на услуги** за действащите социални услуги в общините;
- **Граждански организации и НПО.**

Представеният аналитичен доклад е изготвен на основата на предоставените данни от различните институции и заинтересовани страни. Включена е и статистическа информация от община Стара Загора, данни, анализи и заключения от предходни доклади и проучвания, изготвяни в наблюдавания период. Това даде възможност да се изведат основните тенденции и да се предложат и планират конкретни мерки и социални услуги.

Използваните методи за събиране на информация включват:

- Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи, дългосрочни програми и планове за развитие на община Стара Загора;
- Систематизиране и обобщаване на статистически данни, регулярно събирани от общинска администрация и местно базираните държавни институции;

- Събиране на допълнителна статистическа информация за разпределението на ключови рискови групи в общината;
- Данни, информации и справки от действащите социални услуги в община Стара Загора.

При обработването на данните и анализа на ситуацията са прилагани количествени и качествени методи, както и сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори.

3 Описание на ситуацията в община Стара Загора

3.1 Обща характеристика на общината

Община Стара Загора принадлежи административно към едноименната област и Югоизточния район за планиране, като споделя граници с общините Казанлък, Мъглиж, Николаево, Гурково, Нова Загора, Раднево, Опан, Димитровград, Чирпан и Братя Даскалови.

Територията на общината се разгръща на 101 940 ха. На юг територията на община Стара Загора е разположена в източната част на Горнотракийската низина – Старозагорското поле, а на север-северозапад обхваща подножието и южните склонове на Сърнена гора. На земеделските територии принадлежат 63 133,8 ха; на горските – 27 637,8 ха; урбанизираните територии заемат 6 244,9 ха; водните течения и водните площи – 1 762,2 ха; докато териториите за транспорт и инфраструктура покриват 1 196,8 ха от общината. Доминиращи са земеделските и горските територии. На границата между двете категории и на централна позиция е разположен град Стара Загора, обединяващ функциите обитаване, обслужване, рекреация, производство, както и комуникационно-транспортна роля. Селата от община Стара Загора могат да се групират в два основни вида, като първият са селата от Старозагорското поле, предоставящи условия за развитието основно на функциите обитаване и земеделие, а вторият са селата от Сърнена Средна гора, където могат да се осъществяват функциите обитаване и рекреация.

Надморската височина е ниска: 145-180 м в низинната част, като селата в северозападната част на общината са най-високо разположени - на 400-450 м н. в. Най-високата точка на територията представлява връх Морулей – Сърнена гора /895 м/.

Релеф

Общината се разгръща на три височинни пояса – низинен /под 200 m/, хълмист /200-600 m/ и нископланински /600-1000 m/. Низинен е релефът в югоизточните части на общината, хълмистият релеф е преобладаващ в целия ѝ обхват, докато южните склонове на Сърнена Средна гора достигат до височина над 600 м.

Карстови райони се срещат около село Змейово, където е и най-голямата пещера в общината – Змеева дупка. Високите точки на Средна гора предоставят великолепни панорами към Стара планина и задбалканските котловини.

Полезни изкопаеми

В общината се срещат находища на инертни материали, провокирали развитието на добивна промишленост. Големи открити находища са разположени непосредствено до селата Братя Кунчеви, Змейово и Ракитница. Община Стара Загора не притежава значими залежи на горивни и рудни полезни изкопаеми.

Климат

Цялата територия на общината е част от преходно континенталната климатична област на България, разположена основно между планинските масиви на Стара планина и Родопите. Средната годишна температура е около 12,0°C, при горещи летни месеци и предимно благоприятни температури през зимите. В северните територии на общината се усеща влиянието на Средна гора, създаващо отлични климатични условия за развитие на рекреационни дейности през всички сезони. Продължителността на слънчевото греене при Стара Загора е около 2200 часа годишно /период на отчитане 1951-1970 г./. Най-значително е слънчевото греене през юли /322 ч./ и през август /310 ч./. От агроклиматично значение е слънчевото греене в края на зимата и началото на пролетта за оранжерийно и парниково зеленчукопроизводство. Анализирването на данните показва, че районът е един от най-добрите в България: слънчевото греене рязко се увеличава по продължителност през март и април и се запазва все още със значителна продължителност до октомври. Средната годишна скорост на вятъра е ниска – 1,4 м/сек., сравнена например с годишната скорост на вятъра при Карандила /6,3 м/сек./. Средната месечна скорост на вятъра варира от 1,0 м/сек. за ноември до 1,6 м/сек. за март. Това е благоприятно за стопанска дейност и живеене, но е неефективно за развитие на енергетика основана на скоростта на вятъра. В община Стара Загора четирите годишни сезона са добре обособени. Лятото е горещо и сухо. Зимата е сравнително мека с малко снегове. Пролетта започва рано, а есента е топла до октомври.

Води

Община Стара Загора не се отличава с големи количества водни ресурси. Водите на територията на общината са част от Източнобеломорския район, който е представен от най-североизточната част от водосбора на р. Марица. За водоползването, обаче, значително влияние има и басейнът на р. Тунджа, от където се прехвърлят както повърхностни, така и подземни води за нуждите на напояването, промишлеността и бита в общината.

Основната речна артерия на общината е р. Сазлийка, извираща от Средна гора, с водосборна област от 3293 кв.км и дължина 145 км, което я прави една от петте най-големи реки в басейна на р. Марица. В горното си течение на територията на общината реката се нарича последователно р. Банянска, Ракитница, Сюютлийка /до вливането на р. Бедечка/. Р. Сазлийка се влива като ляв приток в р. Марица при гр. Симеоновград. По протежението си р. Сазлийка приема множество малки, преобладаващо десни, притоци, между които: Бедечка, Оряховска, Кумруджа, Азмака и др.

Недостатъчните количества повърхностни води се компенсират от ценните топли минерални извори в село Старозагорски бани, припознати като ценен ресурс за рекреация още от античността, когато Рим изгражда бански комплекс. Водата притежава безусловни лечебни свойства и е подходящо средство за възстановяване от различни болестни състояния. Общината е богата и на подпочвени води.

Почвено многообразие

Повсеместни са плодородните канелени горски, комбинирани със смолниците и алувиалните почви, разположени по протежението на река Сазлийка. Качеството на почвите е превърнало земеделието в традиционна дейност и специфична черта на общината. Характерът на почвите са определили и видовете растителност, разпространена в общината – разнообразни зърнени и зеленчукови култури сред полските територии, заедно с широколистни горски масиви в Средна гора.

Обобщена териториална структура

Разнообразните природни дадености и съвместното им действие са създали специфично съчетание на горски и полски територии в общината, изразени от Сърнена Средна гора и част от Горнотракийската низина /Старозагорско поле/, исторически известна като областта Загоре. При прехода между двете са разположени най-гъсто застроените урбанизирани територии в общината, представени от град Стара Загора и прилежащите ѝ структури. Градът концентрира основните икономически и социални дейности в общината и събира всички значими транспортни връзки. Към общинския център се присъединяват и общо 51 села, повечето от които са с население под 1 000 души и разположение сред полската част на общината. Общият поглед върху териториалната структура на общината разкрива няколко основни закономерности – преплитането на горски и земеделски територии и съответстващите им дейности, както и доминиращата роля на общинския център за пълноценното функциониране на цялата община.

3.2 Население – демографска характеристика

3.2.1 Тенденции в броя на населението

В Община Стара Загора има 52 населени места – 1 град и 51 села. Броят на населението в общината по данни на ГРАО към 31.12.2015 г. е 160 315 жители по настоящ адрес, като основната част – 86,29 % от населението е съсредоточено в града и 13,71% в селата. Към 31.12.2009 г. това съотношение е било съответно 85,40% за града към 14.60 % за селата.

По данни на Д ГРАО населението на общината към 31.12.2010 г. е 180 372, а към 31.12.2014 г. – 173 034. При сравнително разглеждане на стойностите за общината се очертава трайна тенденция на намаляване броя на населението като цяло, което в абсолютна стойност е с намаление на 7 338 човека. По данни на НСИ по настоящ адрес населението на община Стара Загора към 31.12.2009 г. е 164 472, към 01.02.2011 г. /по данни от последното преброяване/ е 160 108, а към 30.06.2015г е 158 824. Това намаление е почти еднакво за населението в града и селата, което определя относително постоянно съотношение между градското и селското население за периода на сравнение.

В териториално отношение населението е концентрирано преди всичко в града и 6 села с население над 900 души. Забелязва се обезпокоителен процес на обезлюдяване на малките села, разположени в по-отдалечените краища на общината. Селищата с 500 и повече жители са 11 на брой. Запазва се броят на селищата с население от 200 до 500 души – 15 през 2009г. и същия брой през 2014 г., като се увеличава броят на по-малките селища, съответно от 12 на 13 с население от 100 до 200 жители и от 5 на 6 с население под 100 жители.

3.2.2 Ниво на раждаемост, естествен прираст, смъртност

Продължава тенденцията на намаление на населението, като за периода 2010-2014г. населението на общината е намаляло с 7 338 души. При проследяването на данните за раждаемост и смъртност от 2010 до 2014г. се наблюдава тенденция за плавно намаляване на коефициента за раждаемост и доста по-изразено увеличаване на коефициента за смъртност, което определя отрицателния естествен прираст.

Живородени, раждаемост, умрели, обща смъртност и естествен прираст на населението на Община Стара Загора за периода 2010-2014г.¹

Година	Живородени /бр./	Раждаемост на 1000 д. ‰	Умрели /бр./	Смъртност на 1000 д. ‰	Естествен прираст	
					Бр.	На 1000 д. ‰
2010	1 765	10.8	2 200	13.4	- 435	- 2.7
2011	1 566	9.8	2 097	13.1	- 531	- 3.3
2012	1 557	9.6	2 104	-	- 547	-
2013	1 475	9.5	2 103	14.4	- 628	-
2014	1 516	9.5	2 681	15.3	- 1 165	- 5.7

Общата смъртност в наблюдавания период запазва високи стойности. Смъртността при мъжете /15.5‰/ продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените /13.3‰/. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата /20.5‰/, отколкото в градовете /12.1‰/.

Основна причина за умираанията са:

- болестите на органите на кръвообращението
- новообразуванията
- болестите на дихателната система
- болестите на храносмилателната система
- външните причини

На тези пет класа болести се дължи над 90 % от смъртността. Същата зависимост се наблюдава и през предходните години.

Починали деца под 1 година и детска смъртност за Община Стара Загора 2010-30.06.2015г.

Показател	2010	2011	2012	2013	2014	до 30.06.2015г.
Брой починали деца под 1 год.	19	12	10	13	11	5
Детска смъртност /на 1000 живород./‰	10.7	7.7	6.4	8.8	7.3	6.8

Детската смъртност е един от основните демографски показатели и е ключов измерител на здравното състояние на цялото население. Тя е индикатор, отразяващ качеството на медицинската помощ, но преди всичко е свързан с жизнения стандарт и здравната култура на населението.

Показателят за община Стара Загора през периода показва тенденция за намаляване. През 2014 г. той е 7.3‰ при детска смъртност в областта 9,7 ‰ и 7,6 ‰ за страната.

В областта се наблюдава и относително високо ниво на мъртвораждаемост, но през 2014 г. тя е 6,1‰, което е най-ниската стойност за последните 10 години (7,4‰ за страната). 35% от жените родили мъртъв плод в ЛЗ са с ненаблюдавани бременности, за 10% липсва

¹ Източник НСИ

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

информация дали бременността е била наблюдавана. 81,25% от мъртва ражданията са недоносени (9,4% недоносеност за живородените)

Структурата на смъртността по причини при децата е различна в зависимост от възрастовия период – ранен неонатален, късен неонатален, постнеонатален.

- Болестите на дихателната система са с най-висок относителен дял като причина за умираанията на децата до 1 г.
- Респираторните нарушения, разстройствата, свързани с къс срок на бременността (високи степени недоносеност и незрялост на плода), както и някои други специфични състояния в перинаталния период, съставляват значителен дял от общата детска смъртност.
- Вродените аномалии като причина за смъртта имат относително постоянно влияние и тяхната величина е в тясна връзка с показателя перинатална детска смъртност.

Починали деца от 1 до 5 години за Община Стара Загора 2010-30.06.2015г.

Показател	2010	2011	2012	2013	2014	до 30.06.2015г.
Брой починали деца от 1 до 5 г.	3	1	-	-	4	1

Водещи причини в смъртността на децата над 1 годишна възраст през 2014 г. са злополуките (ПТП, други злополуки, вкл. самонараняване) – 37,5%, следвани от болести на нервната система (ДЦП) – 25%, болести на дихателната система (пневмония) и остър миокардит – по 12,5%. Подобна е структурата и през предходните години.

3.2.3 Възрастова структура на населението

Възрастовата структура на населението в Община Стара Загора показва постоянна тенденция към застаряване. Демографската картина за общината, както и за цялата страна е неблагоприятна, населението застарява, както в резултат на естествените процеси на раждаемост и смъртност, така и в резултат на засилените емиграционни процеси. Към 31.12.2014г. 61,13 % от живеещите в общината са в трудоспособна възраст. Относителният дял на хората над трудоспособна възраст е 24,08%, а на населението под трудоспособна възраст до 18 год. е 17,53%. Остаряването е по-силно изразено в селата, отколкото в града. Относителният дял на възрастното население над 60 години в селата е повече от 2 пъти по-голям, в сравнение с града (36,45 % в селата и 20,10 % в града)

Съотношението мъже/жени се запазва, като женският пол продължава да преобладава с 52,09% от общия брой на населението в общината и то предимно във възрастовата група над 60 години.

Структура на населението под, във и над трудоспособна възраст в община Стара Загора (2010-30.06.2015) (в %)

	2010	2011	2012	2013	2014	30.06.2015
Под трудоспособна възраст	14.85	14.12	14.24	14.49	16.53	17.53
Трудоспособна възраст	64.88	63.20	63.32	62.98	61.13	58.39
Над трудоспособна възраст	20.26	22.68	22.44	22.53	22.35	24.08

В наблюдавания период се отчита увеличение на детското население като цяло в общината през 2014 г. спрямо 2010 г. с 1.68 %.

Населението над трудоспособна възраст също се увеличава, като разликата спрямо 2010 г. е 2.09 %, но с по-малък темп в сравнение с намалението при подрастващите. За общината през 2009 г. спрямо 2000 г. то намалява с 1,47 %.

При населението в трудоспособна възраст през наблюдавания 4-годишен период се отчита намаление с 3.75 %, което е за сметка на изместване на населението от тази към следващата категория.

Съотношението между населението под и над трудоспособна възраст през периода 2010-2014г. се запазва относително постоянно в полза на това над 60 години. Това определя регресивен тип възрастова структура. Демографското остаряване на населението, поставя допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности, поради обстоятелството, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване.

В селата Братя Кунчеви, Хан Аспарухово и Калитиново се наблюдава превес на населението под трудоспособна възраст съпоставено с тези над трудоспособна. Огледална е ситуацията във всички останали населени места с тенденция за увеличаване на хората над трудоспособна възраст.

В село Сладък кладенец е налице 33% население под трудоспособна възраст, което е резултат от разположения там „Дом за деца и младежи с умствена изостаналост”, както и превес на населението над трудоспособна възраст /42%/ спрямо останалите две групи.

От характеристиките на възрастовата структура са формирани групи от населени места със сходни тенденции;

- нарастващи – наблюдава се превес на населението от 0-14 спрямо това над 65 години - Братя Кунчеви, Хан Аспарухово и Калитиново;
- в застои – населението от 0-14 и над 65 години е поотделно под 25% - Богомилово, Еленино, Загоре, Памукчии, Могила, Хрищени, Змейово и град Стара Загора;
- застаряващи – населени места не отговарящи на по-горните две групи.

3.2.4 Етнически състав на населението

При анализа на етническата структура на населението освен основните етноси /български, турски и ромски/ са използвани и допълнителни категоризации, като „друг етнос” за хора които не принадлежат на основните, такива, които „не се самоопределят” – пожелали да отговорят на въпроса за етническа принадлежност, но не се самоопределят към нито един етнос, „конфиденциални” – данни анонимизирани според чл. 25 от Закона за статистиката и „не са отговорили” - хора, не пожелали да отговорят на въпроса за етническа принадлежност.

Процентните отношения са към цялото население, а не към отговорилите. В община Стара Загора процентното отношение на българския етнос преобладава /83,5%/ , като той има по-високи нива от тези за областта /79,7%/ и страната /76,9%/ , следван от ромския, турския, другите етноси и несамоопределилите се хора. Неотговорилите на въпроса за етническа принадлежност в общината /8,6%/ са с по-високи нива от тези за областта /7,5%/ и по-ниски от тези за държавата /9,3%/.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

По отношение на етническата структура населените места в общината могат да се групират според процентното съотношение на етническите групи към цялото население на съответното селище както следва:

- Три на всеки 5 души в Хан Аспарухово, 1 на всеки 10 в Богомилово и 1 на 6 души в село Пъстрово се самоопределят като представители на турския етнос;
- Населени места с изявен ромски етнос – Братя Кунчеви, Дълбоки, Оряховица, Колена, Змейово, Калитиново, Горно Ботево, Загоре, Памукчии, Калояновец, Хрищени и Еленино
- 28 населени места с предимно български етнически състав формиран от над 90% от населението.

Миграция

Механичното движение на населението се определя от промяната на настоящия адрес на лицата в рамките на страната и извън нея. В резултат на преселванията между града и селата населението на селата намалява с всяка изминала година, респективно се увеличава населението в града.

По отношение на възрастовата структура с най-голям относителен дял сред преселващите се са лицата във възрастовата група 20 - 39 години (35.2%), следвани от лицата под 20 години (26.7%). Значително по-малък е дялът (16.0%) на 40 - 59-годишните и на тези на 60 и повече навършени години - 22.1%.

Най-голямо териториално движение има по направлението „град - град“ (45.5%). Значително по-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направлението „село - село“ (9.4%). Лицата, които са сменили местоживеенето си от чужбина в България, или потокът на имигрантите включва български граждани, завърнали се в страната, както и граждани на други държави, получили разрешение за постоянно пребиваване в страната.

Към 31.12.2014 г. на територията на гр.Стара Загора в системата на ЕСГРАОН при община Стара Загора са се регистрирали 633 имигранти.

Механично движение на населението в община Стара Загора 2010/2014г.

Година	Град Стара Загора			Община Стара Загора		
	Заселени	Изселени	Механичен прираст /бр./	Заселени	Изселени	Механичен прираст /бр./
2010 г.	4 953	6 388	- 1 435	2 907	3 173	- 266
2014 г.	3 389	3 554	- 165	1 760	1 430	324

От горепосочената таблица се вижда, че механичното движение на населението през 2010г. в град Стара Загора и общината е с отрицателни стойности, като за гр. Стара Загора тези стойности са – 1 435 с отрицателен знак, а за общината – 266 с отрицателен знак. Данните за механичното движение на населението за 2014г. показват, че за гр. Стара Загора механичният прираст отново е с отрицателни стойности - 165, но демографската картина значително се подобрява, а за общината механичният прираст е положителен 324. Тези благоприятни тенденции се дължат на положителните промени направени през последните години в града и общината

Населението в общината съхранява наблюдаваните тенденции за страната – да мигрира към големия град. Тези процеси се наблюдават и в другите общини на областта. В

самата община населението е разпределено неравномерно. Най-голяма концентрация има в града и 6 села с население над 900 жители. В 6 села, разположени в периферията на общината, населението непрекъснато намалява и към момента е под 100 жители, като основният процент от тях е във възрастовата група над 60 години.

Концентрацията на децата и младежите в по-големите населени места позволява по-добре да се организира предоставянето на услуги, предназначени за тях и техните семейства, но неблагоприятното тук е, че този миграционен процес води до обезлюдяване и застаряване на много селища и в тях вече става невъзможно да се поддържа училище, здравна служба, културни заведения, което ги оставя без каквато и да е съпътстваща социална инфраструктура.

Изводи:

Анализът на данните показва **основните демографски проблеми** в общината, имащи пряко отношение към социалната политика и системата на социалните услуги и към потребностите на населението от социални, здравни и др. услуги:

- застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура;
- ниска раждаемост и относително висока детска смъртност;
- висока обща смъртност и отрицателен естествен прираст;
- прогресивно увеличение на относителния дял на лицата в над трудоспособна възраст и намаляване на броя на лицата в трудоспособна възраст.;

3.3 Икономическо развитие на община Стара Загора

3.3.1 Макро-икономически показатели

Град Стара Загора е определен като второ ниво – центрове от национално значение на територията на районите от ниво NUTS II в проучване на НЦТР за разработването на “Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.” Това определение затвърждава ролята му на важен промишлен, търговски и транспортен център в страната. В структурата на общинската икономика са представени всички важни стопански сектори, като към края на 2011 г. са регистрирани 8 606 предприятия. Този показател отбелязва ръст от 6% в сравнение с 2008 г.

През последните 10 години област Стара Загора неизменно е на едно от първите места в България по брутен вътрешен продукт /БВП/. Данните за 2011г. показват, че БВП на човек от населението за областта е 10 067 лв. Увеличението на годишна база е с 413 лв. Относителната стойност на БВП за 2011г. е 3345.3 млн. лв. Очакванията са БВП за Стара Загора да нараства като номинална стойност през следващите години и през 2016г. да достигне 12 хил. лв. на човек от населението. Област Стара Загора е на второ място в страната по размер на трудовите възнаграждения. През последните 5 години ръстът на заплатите остава висок и в края на септември 2014г. СМЗ в областта е 872 лв.

Структурата на общинската икономика може да бъде определена като разнообразна и представяща всички стопански сектори, с потенциал за устойчив растеж. Структурата на местната икономика не се различава съществено от тази на област Стара Загора, в която основните икономически дейности са: търговията, преработващата промишленост, енергетиката и строителството.

Икономиката на община Стара Загора се определя от голям брой фирми – 8 682 към 2013г., основно в сферата на преработващата промишленост, селското и горското стопанство, строителство и др. Преработващата промишленост е представена от

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

дървопреработване, машиностроене, производство на храни, напитки и тютютеви изделия, електротехника, производство на хартия, алуминиеви и метални изделия и други.

Производството на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия /над 200 фирми/ е с най-висок принос в произвежданата промишлена продукция – над 60 %. Вадещи в отрасъла са пивоварната „Загорка“ АД, най-големият производител на олио в България „Бисер Олива“ АД, най-голямата птицеферма в Югоизточна Европа „Градус 1“ ООД, винарна „Домейн Менада“ ЕООД, „Слънце-БТ-Стара Загора“ АД, месопреработвателното предприятие „КЕН“ АД и др. „Загорка“ АД е най-голямата пивоварна в България, част от групата Хайнекен, която произвежда бира с марките Загорка, Ариана, Столично тъмно пиво, Амстел, Хайнекен и др. „Загорка“ АД държи около 34 % от пазара на пиво в страната, а в завода работят над 550 души. „Градус 1“ ООД е най-големият производител на птиче месо в България. Предприятието в Стара Загора има годишен капацитет от 40 хил. тона продукция. В него работят 330 души. Птицекланицата на Градус е най-голямата на Балканите и е едно от най-големите съоръжения за добив и преработка на бели меса в Европа. „Бисер Олива“ АД е водещ за България производител на висококачествени растителни хранителни масла. Предприятието работи от 1947 г. Днес е част от структурата на групата Градус.

Над 70 са фирмите, произвеждащи текстил и облекла, които създават заетост за около 10 % от населението на общината. Част от тях се намират в съществуващите производствени зони. Водещо място в отрасъла заемат „Ембул инвестмънт“ АД и „Златекс“ ООД

В сектора металургия, производство на метални изделия, без машини и оборудване водещо място в отрасъла запазва заводът за чугунени отливка „Прогрес“ АД, а завод „Пресков“ АД е единственото българско предприятие, специализирано в производството на изковки от въглеродна и легирана стомана. Двете предприятия са сред най-големите в структурата на „Холдинг Загора“ ООД.

В производството на машини и оборудване водещо е „Хранинвест-Хранмашкомплект“ АД – традиционен производител на машини и оборудване за хранително-вкусовата промишленост. Дружеството е в структурата на „Холдинг Загора“ АД.

„Стандарт Профил България“ АД е сред водещите дружества в Европа за производство на екстериорни каучукови уплътнителни системи за автомобилната промишленост. Предприятието е изцяло експортно ориентирано. Основни клиенти са Фолксваген, Фиат, Дженеръл Мотърс, и Рено-Дачия. Дружеството е един от най-големите работодатели в област Стара Загора. В началото на 2013г. персоналът е 1150 души.

Производството на химични вещества и продукти, изделия от пластмаси е представено от около 40 фирми, които произвеждат широка гама от продукти, напр. пластмасови кабелни канали /“Алтън КЕС“ ООД/, пластмасови изделия за бита /“Верея – пласт“ АД/, синтетични акрилни прежди /„Ембул инвестмънт“ АД/, каучукови изделия и др. Производството на торове е представено от „Зара Хим“ и „Инохем“ АД. „Панхим“ ООД е един от водещите производители на Европейския пазар и единствен производител в България на акрилни листове и гранули – плексиглас.

Линде Газ – България, дъщерно дружество на германския консорциум Linde Group е завод за криогенно втичняване, разположен на територията на бившия азотноторов завод Агробιοхим.

В Стара Загора се развива и дървообработване и производство на мебели, като основни представители в отрасъла са „Траяна“ ООД, „Средна гора“ АД, „Мебел“ АД и др.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

В града се развива търговията. Големите европейски търговски вериги имат хипермаркети в Стара Загора. Няколко големи фирми продават земеделска техника, затова и най-голямото изложение на земеделска техника в страната – „БАТА“ се провежда в Стара Загора. Търговско-сервизният център на фирма „Мегатрон“ е чуждестранна инвестиция на стойност 3.2 млн. лв.

В града е развита широка мрежа от банкови клонове и банкови офиси на 21 банки, опериращи в България. По-големите застрахователни и презастрахователни компании, регистрирани в страната, също имат офиси и представителства в града.

Въпреки, че няма официални статистически данни на ниво община, като добре развиващ се в последните години може да бъде посочен секторът „Туризъм“ и свързаните с него хотелиерство и ресторантьорство. През 2011 г. в община Стара Загора функционират 45 хотела. От тях 1 е с 5 звезди, 2 са с 4 звезди, 15 с 3 звезди, 7 с 2 звезди. 10 от хотелите са разположени в Старозагорски минерални бани, разпределени в отделните категории, както следва: няма с 5 звезди, 2 с 4 звезди, 2 с 3 звезди, 3 с 2 звезди. В други населени места на общината са разположени 7 хотела в отделните категории, както следва: 2 с 3 звезди и 5 с 2 звезди.

Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия за 2013 г. по икономически дейности за община Стара Загора

Икономически дейности	Предприятия	Произведе на продукция	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Разходи за възнаграждения	ДМА
	брой								
ОБЩО	8 682	2 260 936	4 323 698	4 453 763	264 632	122 428	46 086	304 846	1 519 051
Селско, горско и рибно стопанство	310	92 435	104 731	140 728	16 573	6 262	1 755	9 465	105 462
Добивна промишленост	6	3 818	3 850	3 926	..	446	84	731	..
Преработваща промишленост	751	1 066 570	1 092 616	1 100 234	82 947	11 531	13 676	106 196	553 827
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	33	7 835	12 308	11 524	1 640	173	80	462	25 679
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	15	42 087	53 179	56 435	1 956	..	1 156	12 772	..
Строителство	534	320 598	326 286	343 549	20 900	9 817	4 636	35 670	108 099
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	3 432	330 136	2 320 817	2 331 241	81 127	34 922	11 289	59 346	246 801
Транспорт, складиране и пощи	467	141 418	143 094	142 969	9 928	1 412	2 273	11 203	39 958
Хотелиерство и ресторантьорство	470	36 938	50 102	52 972	4 666	2 714	2 183	8 820	42 912
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	157	16 350	18 300	17 445	2 720	401	517	3 135	8 243
Операции с недвижими имоти	406	31 619	26 688	88 481	9 537	44 064	739	3 900	241 150
Професионални дейности и научни изследвания	831	49 642	50 602	40 354	15 797	3 558	1 553	11 045	18 254
Административни и спомагателни дейности	192	24 787	25 185	22 588	7 513	1 298	1 569	8 573	12 137
Образование	66	2 637	2 616	2 528	..	..	199	753	936
Хуманно здравеопазване и социална работа	388	71 182	70 628	72 542	4 608	2 665	3 218	26 743	23 382
Култура, спорт и развлечения	68	14 687	13 854	18 638	1 933	2 375	308	4 452	3 543

Други дейности	556	8 197	8 842	7 609	1 868	374	851	1 580	2 908

През 2011 г. инвестициите на стопанските субекти в общинската икономика възлизат на 1 473 508 хил. лв. по данни на НСИ. Най-голям е техният обем в сектор „Преработваща промишленост“ /36,43%/, следван от сектор „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“ /17,84%/ и „Строителство“ /10,94%/. В този изчисляването на относителните дялове на ДМА по сектори не се включват секторите „Добивна промишленост“ и „Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“. С най-нисък дял е сектор „Образование“ /0,05%/.

Въпреки недостатъчните статистически данни, може да се твърди със сигурност, че в община Стара Загора развиват дейност множество иновативни предприятия. Това се дължи на факта, че градът има изградени традиции в инженеринговата дейност и във високотехнологични производства. За това допринеся и подходящата образователна инфраструктура.

Много добре развитото предприемачество е сред основните причини за силната местна икономика.

Местната власт се възползва от възможностите, които предоставя финансовият механизъм на ЕС JESSICA за мащабна инвестиция в реновирането на Централния общински пазар, на който се реализира не малка част от земеделската продукция в общината.

Преките чуждестранни инвестиции /ПЧИ/ в община Стара Загора за 2013г. по данни на НСИ са в размер на 176 633,

Освен в традиционните отрасли, изброени в предходните точки, в местната икономика е сравнително добре застъпено и социалното предприемачество. То е припознато и от ЕК като един от най-гъвкавите и с потенциал за растеж инструменти за справяне с последиците от икономическата и финансовата кризи, безработицата и социалната изолация.

Социалните предприятия в общината са представени от:

„Мересев“ ЕООД, което е общинско дружество, създадено през 1954 г. като кооперация за заетост на лица с увреждания. Делът на заетите лица с увреждания е 65%, което му дава статут на специализирано предприятие за трудоустроени лица. Предприятието изпълнява поръчки и изделия, включени в утвърдения от МС списък на стоки и услуги, възлагани на специализирани предприятия чрез процедура за договаряне по ЗОП.

Предприятието развива дейност в три основни направления:

- шивашко производство;
- изработка на опаковки;
- печатарски и книговезки услуги.

„Тих труд“ ЕООД Стара Загора е основано през 1958 г. като социално предприятие за осигуряване на заетост на хора с увреден слух. Дружеството е част от системата на Съюза на глухите в България. Делът на заетите лица с увреден слух е 60%, като това му дава статут на специализирано предприятие за трудоустроени лица, ползващо преференции по ЗОП.

Предприятието работи в три основни направления:

- разработка и производство на шивашки изделия;
- ремонтно-строителни и бояджийски услуги;
- предпечат и полиграфия.

Сдружение „Самаряни“ е основано през 1998 г., а социалното предприятие, което е развито е свързано с развитието на пчеларството и производството на мед.

РСЗ „Технитари” е създадено в края на 2004 г. по инициатива на Търговско-промишлена палата – Стара Загора. Към него е учредено социално предприятие, което е част от „Програма за обществени фондове и социални предприятия“, изпълнявана от Каунтърпарт Интернешънъл – България и финансирана от Американската агенция за международно развитие. Сдружението оказва помощ на занаятчии роми за повишаване на техния икономически и социален статус, за подобряване на условията им на труд и за пълноценната им интеграция в обществото, чрез възраждане и популяризиране на традиционните занаяти, бит и култура на етносите в България. Сдружението подкрепя реализирането на продуктите на занаятите: бакърджийство, копаничарство, хасърджийство, звънчарство, кошничарство, грънчарство, тъкачество, метличарство, дърводелство, налбантство и др.

3.3.2 Състояние на инфраструктурата, транспортни връзки

През територията на Община Стара Загора преминават два Пан-европейски транспортни коридори – ОЕТК № 8 и ОЕТК № 9. Общоевропейският транспортен коридор № 8 /Дуръс – Тирана – Скопие – София – Пловдив – Бургас - Варна/ провежда трафика от и за Адриатика, осигурявайки международните потоци между Балканите и Централна и Западна Европа. ОЕТК № 8 проследява известния от древността транспортен коридор “път на коприната”, свързва Европа и Азия. Общоевропейският транспортен коридор № 9 следва историческото трасе „Източен трансбалкански път“, което е един от най-важните културни коридори и обвързва културни ценности от различни епохи. Тази транспортна ос провежда международните потоци по направление Букурещ – Русе – Бяла - Велико Търново - Стара Загора /Е-85/І-5/, посредством моста над река Дунав при Русе. Изграждането на скоростен път по трасето на ОЕТК № 9, доизграждането на АМ „Тракия” и модернизирането на жп инфраструктурата по двете направления, ще осигурят балансираното развитие на системата от населени места в региона.

През територията на Община Стара Загора преминават най-важните за страната направления за мултимодален транспорт. На базата на международни договорености и маркетингови анализи и проучвания, това са и приоритетните инфраструктурни направления на българска територия за развитието на комбинирани превози. На територията на общината се пресичат и трасетата на трансевропейските транспортни коридори. Важно значение за международните комбинирани превози е пресичането на основни железопътни линии от ж.п. мрежата на България, а допълнителен фактор за развитие на интермодален транспорт в Община Стара Загора, е наличието и на летище. Модернизираното на летище „Стара Загора” би спомогнало за осъществяването на карго полети, селскостопанска авиация, чартърни пътнически полети, специализирани хеликоптерни полети и др.

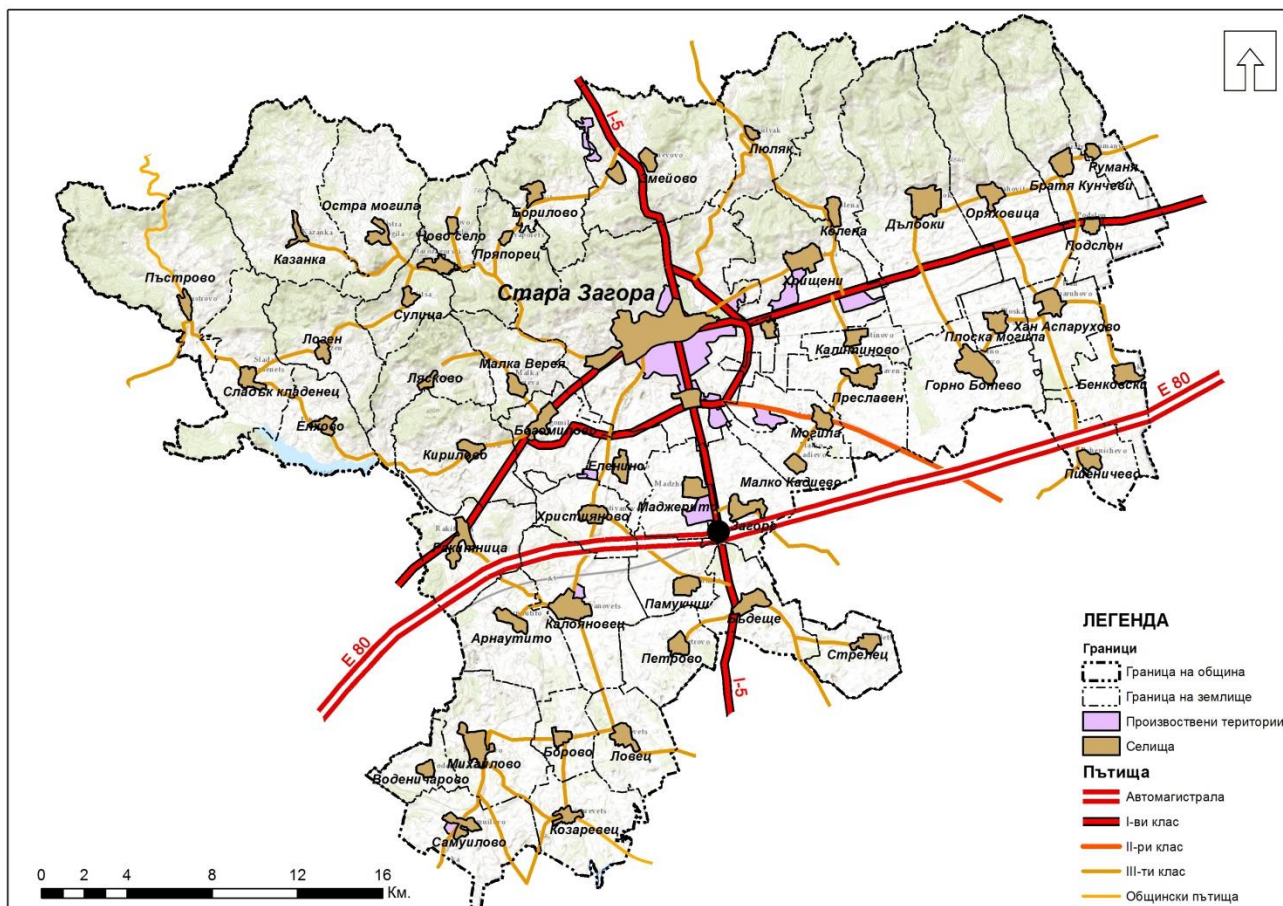
На територията на Община Стара Загора има изградени участъци от автомагистрала „Тракия”. Общата дължина на републиканската пътна мрежа е 138,5 км, като 45,68 км от тях са автомагистрала и пътища I-ви клас, 40,40 км са пътища II-ри клас, а останалите 52,42 км – пътища III-ти клас. Общинските пътища са с обща дължина 260 км и в по-голямата си част са в добро състояние. През територията на общината преминават следните важни пътища:

- АМ „Тракия“ /Е-80/ София – Пловдив - Стара Загора - Бургас, част от Общоевропейски коридор № 8
- Първокласният път I-5 Русе – Бяла - Велико Търново - Стара Загора – Кърджали - граница Гърция /Е-85/ формиращ направление на ОЕТК № 9, който провежда международните потоци между България и Румъния през “Дунав мост – Русе”.
- Второкласен път II-57, насочен към Раднево

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

- Второкласен път II-66 – на североизток към Сливен и на югозапад към Чирпан.

Дължината на републиканските пътища на територията на Община Стара Загора съставляват 21,00% от пътната мрежа в областта и приблизително 6,73 % от пътната мрежа в ЮИР. Относителният дял на второкласната пътна мрежа в общината 29,06% е по-висок от средната стойност за областта - 24,77% и от средният показател за ЮИР – 24,17 %. Относителният дял на третокласната пътна мрежа гравитира около средните стойности за областта и региона. На територията на общината няма изградени ГКПП.

Железопътна мрежа и обслужване

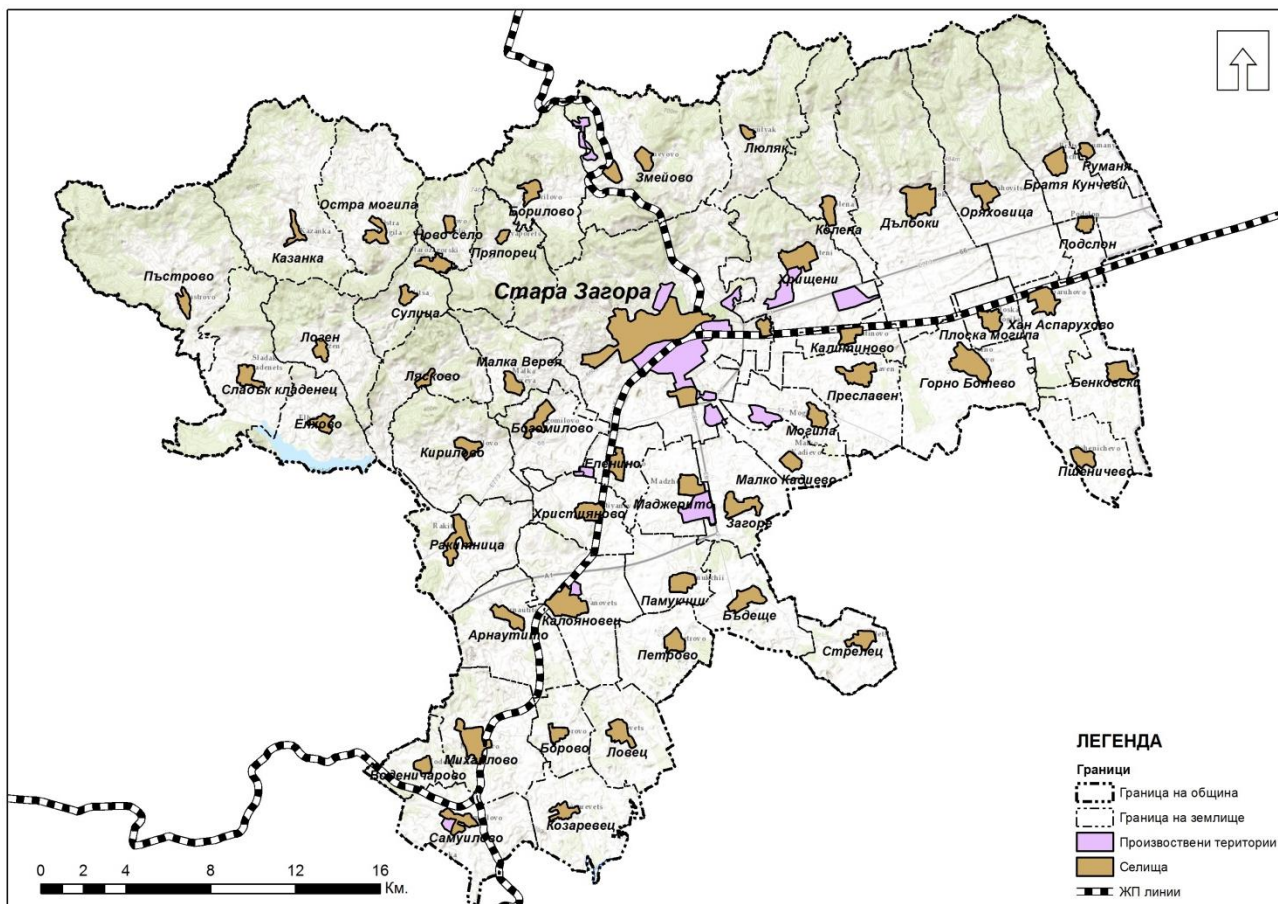
Общата дължина на жп линиите на територията на Община Стара Загора е 113,45 км. Общата дължина на удвоените жп линии е 37,2 км или 24,69 % от всички жп линии в общината. Гъстотата на железопътната мрежа в общината е приблизително 11,1 км на 100 км² и е сред най-високите показатели за страната. Европейското споразумение за главните международни жп линии /AGC/ включва жп линията, преминаваща през територията на областта: E95 – Русе - Г. Оряховица - Стара Загора - Подкова – IV главна жп линия и Пловдив – Зимница – Карнобат - Бургас. Община Стара Загора се обслужва от три главни железопътни линии:

- главна линия София-Пловдив-Стара Загора-Ямбол-Бургас/Варна;
- главна линия Русе-Стара Загора-Подкова-съставен елемент на ОЕТК №9, обслужва област Велико Търново като провежда транспортните потоци от р. Дунав към вътрешността на страната. Това е единственото жп направление със сухоземен достъп до Румъния посредством “Дунав мост – Русе-Гюргево”;

- главна линия Русе-Горна Оряховица-Стара Загора-Димитровград-Свиленград.

Въздушен транспорт

Летище „Стара Загора“ се намира на 2 км от град Стара Загора, в съседство с квартал „Кольо Ганчев“. Летището има лиценз за обслужване на международни полети, но не функционира от 2009 г. Има разработен проект за реконструкция и преустройството му за карго и граждански полети, като се очаква отдаването му на концесия.

3.3.3 Доходи, заетост и безработица

Доходи

В община Стара Загора се намират 60% от всички предприятия, генериращи 41% от продукцията и услугите, като разходите за възнаграждения от тези икономически дейности са 36% от цялата област. Това свидетелства, че общината има основен принос в икономическите дейности в областта

През последните три години се наблюдава увеличаване на общия паричен доход на домакинствата в област Стара Загора за разлика от почти константния такъв за страната. Интересен е факта, че е почти нищожен делът на приходите от продажби и други приходи в паричния доход, което може да се обясни с икономическата криза и кризата в пазара на недвижимата собственост. Разликата в общия паричен доход на домакинството на национално и областно ниво е 1 472 лева

Основният източник на парични средства за brutния паричен доход на домакинствата са работната заплата, пенсиите следвани от извънработната заплата и самостоятелната

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

заетост. Информацията се подкрепя и от разпределението по възрастови групи и наличието на 19% възрастно население в над трудоспособна възраст.

Тенденциите на заетостта в община Стара Загора

През 2010 година се очертава тенденция на увеличено търсене на висококвалифицирана работна сила и намаляване на общата заетост. Общият брой на заетите намалява спрямо предходната година с 12,4 на сто (47 926 работници и специалисти през 2010г., 54 678 през 2009 година). Коефициентът на заетост, изчислен като съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години за област Стара Загора е със стойност 47,5 на сто и следва тенденция към увеличение. Динамиката на заетостта по отрасли в обществения сектор следва устойчива тенденция към намаление. Необходимостта от големи капиталовложения с по-късна възвращаемост, определя отлива на държавни инвестиции в сектора. Устойчива е тенденцията към намаление и в частния сектор. С 9,2 на сто намалява средногодишният брой на заетите в сектора.

През 2011 година тенденцията на увеличено търсене на квалифицирана работна сила и намаляване на общата заетост се запазва. Общият брой на заетите намалява спрямо предходната година с 1,9 на сто (47 000 работници и специалисти през 2011г., 47 926 през 2010 година). Намалението е резултат на по-малкия брой наети по граждански договори и по договори за управление и контрол. Коефициентът на заетост за област Стара Загора е 48,5 на сто и продължава да нараства. Динамиката на заетостта в обществения сектор продължава да намалява. Намалява и заетостта в частния сектор – с 4,3 на сто спрямо предходната година.

През 2012 година се запазва тенденцията на увеличено търсене на работна сила и намаляване на общата заетост. Общият брой на заетите намалява спрямо предходната година с 2,4 на сто (46 844 работници и специалисти през 2012г., 47 000 през 2011 година). Намалението при наетите с трудов договор лица и с 2,7 на сто. Коефициентът на заетост за област Стара Загора е 48,5 на сто и започва да намалява. Динамиката на заетостта в обществения сектор следва устойчива тенденция към намаление. С 3,6 на сто намалява и заетостта в частния сектор.

През 2013 година се запазва тенденцията на увеличено търсене на работна сила и намаляване на общата заетост. Общият брой на заетите намалява спрямо предходната година с 1,6 на сто (46 086 работници и специалисти през 2013г., 46 844 през 2012 година). Намалението при наетите с трудови договори лица е с 2,7 на сто. Коефициентът на заетост за област Стара Загора е 44,8 на сто. Динамиката на заетостта в обществения сектор следва тенденция към намаление. С 2,4 на сто намалява средногодишният брой на заетите в частния сектор.

Прогнозата за периода 2015-2017 година е с очакване тенденцията на увеличено търсене на квалифицирана работна сила да се запази. Общият брой на заетите да продължи плавно да намалява. Динамиката на заетостта в обществения и частния сектор да следва тенденция към намаление.

Регистрирани безработни лица в община Стара Загора

Регистрирани безработни лица към 31.12.2010г.	4 077
Регистрирани безработни лица към 31.12.2011г.	4 659
Регистрирани безработни лица към 31.12.2012г.	5 387
Регистрирани безработни лица към 31.12.2013г.	5 190

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Регистрирани безработни лица към 31.12.2014г.	5 163
Регистрирани безработни лица към 30.16.2015г.	4 155

Средният брой на регистрираните безработни през 2010 година в община Стара Загора е 4 077, а равнището на безработица - 5,6 на сто от икономически активното население (работната сила) през 2010 година. Регистрираното увеличение на безработните спрямо предходната година е с 2,8 процентни пункта. Средномесечният темп на увеличение на безработните през годината е с 1,9 на сто.

Средният брой на регистрираните безработни през 2011 година в община Стара Загора е 4 659, а равнището на безработица – 6,0 на сто. Регистрираното увеличение спрямо предходната година е с 3,4 на сто. Средномесечният темп на увеличение на безработните през годината е с 1,8 на сто.

Средният брой на регистрираните безработни в община Стара Загора през 2012 година е 5 387, а равнището на безработица – 6,8 на сто. Регистрираното спрямо предходната година увеличение е с 12,8 на сто. Средномесечният темп на увеличение на безработните е с 1,4 на сто.

Средният брой на регистрираните безработни в община Стара Загора през 2013 година е 5 190, а равнището на безработица – 6,7 на сто. Регистрираното спрямо предходната година намаление е с 2,2 на сто. Средномесечният темп на намаление на безработните е с 0,8 на сто.

Средният брой на регистрираните безработни в община Стара Загора през 2014 година е 5 163 равнището на безработица – 6,6 на сто. Регистрираното спрямо предходната година намаление е с 1,2 на сто. Средномесечният темп на намаление на безработните е с 0,7 на сто.

Равнище на безработица за периода 2010-2014г.

Показател	2010	2011	2012	2013	2014
За страната	8.8%	10.1%	11.1%	11.3%	11.2%
За община Стара Загора	5.6%	6.0%	6.8%	6.7%	6.6%

Що се отнася до прогнозата за периода 2015-2017 година, очакваме регистрираните безработни в община Стара Загора да продължат да намаляват, а равнището на безработица да достигне в края на периода стойност от 6,2 на сто.

Профили на безработните лица към 30.06.2015 г. – рискови групи безработни:

/по данни на ДБТ/

Брой безработни лица без, или с по-ниско от основно образование	1 127
Брой безработни лица с намалена работоспособност	255
Брой безработни младежи от 18 до 29 години	479
Брой безработни лица на възраст над 55 години	1 573
Брой безработни лица с регистрация над 1 година	1 163

В 23 от населените места на общината се наблюдава висок относителен дял на безработните от общия брой население над 15 годишна възраст, като:

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

- в селата Калитиново и Хан Аспарухово всеки втори от икономически активното население над 15 години е безработен;
- в селата Сладък кладенец, Пшеничево, Дълбоки, Братя Кунчеви и Ракитница един на всеки трима от икономически активното население над 15 годишна възраст е безработен;
- във всички останали населени места безработицата е в рамките на един от всеки пет или един от всеки десет от икономически активните над 15 годишна възраст.
- Сходно на модела с образователната структура на малцинствените групи се наблюдава подобна ситуация и в икономическата активност. Разпределението на етносите по икономическа активност свидетелства че е налице двойно по-голяма безработица на ромите и турците – лица регистрирани в бюро по труда и търсещи активно работа. Тревожна е тенденцията, че при българският етнос 27,1% от населението на 15-64 години е икономически неактивно, а двойно по-голям е дялът на икономически неактивните лица в малцинствените групи.

Изводи

- Бизнесът в общината идентифицира като един от най-основните проблеми недостатъчното количество качествено подготвени кадри за дейностите си – на мениджърско, административно и изпълнителско ниво.
- При преброяването на населението са регистрирани **30,1% икономически неактивно население**, което не е регистрирано на борсата и не си търси активно работа, както и 9,9% равнище на безработица;
- За малцинствените групи се наблюдава **ниска заетост** – 36% при турски етнос и 29% при ромски етнос, както и висок процент икономически неактивно население /52% турци и 57% роми/, което не си търси активно работа и не е регистрирано в бюро по труда.
- На второ място се поставя недостатъчното познаване на общината и региона като бизнес-профил и възможности за инвестиции и формиране на бизнес-партньорства в различни области.
- Друг проблем е силната централизация на местната икономика, чийто ясен резултат е изоставането в развитието и продължаващите тенденции на обезлюдяване на селата в общината.
- Проблем е и ниската ефективност на мерките за разработване на устойчиви местни туристически продукти, основани на съществуващите реални ресурси за рекреативен и културен туризъм, включително чрез колаборация с други общини и региони.

3.4 Здравеопазване

3.4.1 Здравен статус на населението

Демографските процеси, заболяемостта и физическото развитие са трите основни групи показатели за оценка на здравето на населението. Увеличаващата се група на възрастни над трудоспособна възраст, респективно увеличава потребността от гериатрична помощ. Процесите на стареене се проявяват по-силно в селата, където в значителна част няма детско население и най-младата възрастова група започва след 40 години.

Ясно е, че подобна възрастова структура поражда множество допълнителни медико-социални, икономически, психологически и правни проблеми. Възрастните хора са носители на повече от едно хронични заболявания. Това значително променя и вида на здравните

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

потребности и отправя определени изисквания към тяхното задоволяване. Миграционните движения, които се развиват паралелно с процеса на стареене, както и ниската раждаемост, водят до неравномерно териториално разположение на стари хора и се формират териториални единици с предимно стари хора.

Данните за заболяемост и болестност са показател за здравните потребности на населението от специфични медицински грижи, към даден период от време. Тревожен проблем за общината са темповете на нарастване на заболяемостта по обръщаемост на населението. Особено интензивно е нарастването броят на пациентите с новообразувания, болести на органите на кръвообращението и травми и отравяния.

Заболеваемостта, регистрирана по обръщаемост на населението за медицинска помощ към лечебните заведения в община Стара Загора през последните години нараства. През 2014 г. в лечебните заведения в община Стара Загора са регистрирани 416 142 броя случаи (261156.2‰), при 140 600 (88061.0 ‰) за 2013 г. и 321 726 (201688.9‰) за 2012 г.

Регистрирани заболявания на населението в община СТ.ЗАГОРА

МКБ	Класове болести	2012 г.		2013 г.		2014 г.	
		Брой на случаите	На 100000 насел.	Брой на случаите	На 100000 насел.	Брой на случаите	На 100000 насел.
	ОБЩО I - XIX	321726	201688,9	140600	88061,0	416142	261156,2
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	11019	6907,8	2890	1810,1	15692	9847,8
II	Новообразувания	6627	4154,4	3400	2129,5	7974	5004,2
III	Болести на кръвта, кръв.органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	2873	1801,1	1076	673,9	3278	2057,2
IV	Болести на ендокр.система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	22713	14238,7	10343	6478,1	25892	16248,9
V	Психични и поведенчески разстройства	6046	3790,2	2053	1285,8	8079	5070,1
VI	Болести на нервната система	13078	8198,6	6607	4138,1	19548	12267,6
VII	Болести на окото и придатъците му	20535	12873,3	6897	4319,8	36942	23183,5
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	5847	3665,5	3521	2205,3	11668	7322,4
IX	Болести на органите на кръвообращението	79671	49945,5	35529	22252,6	92737	58198,5
X	Болести на дихателната система	52445	32877,6	18221	11412,2	67319	42247,1
XI	Болести на храносмилателната система	16134	10114,3	8512	5331,3	14489	9092,8
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	10036	6291,5	2350	1471,9	12797	8031,0
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	24051	15077,5	14102	8832,4	36406	22847,1
XIV	Болести на пикочо-половата система	31025	19449,5	15567	9750,0	39921	25053,0
XV	Бременност, раждане и послеродов период	913	572,4	234	146,6	994	623,8

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	82	51,4	40	25,1	112	70,3
XVII	Вродени аномалии(пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации	1125	705,3	642	402,1	1390	872,3
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклаифицирани другаде	4780	2996,6	1883	1179,4	6563	4118,7
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	12726	7977,9	6733	4217,0	14341	8999,9

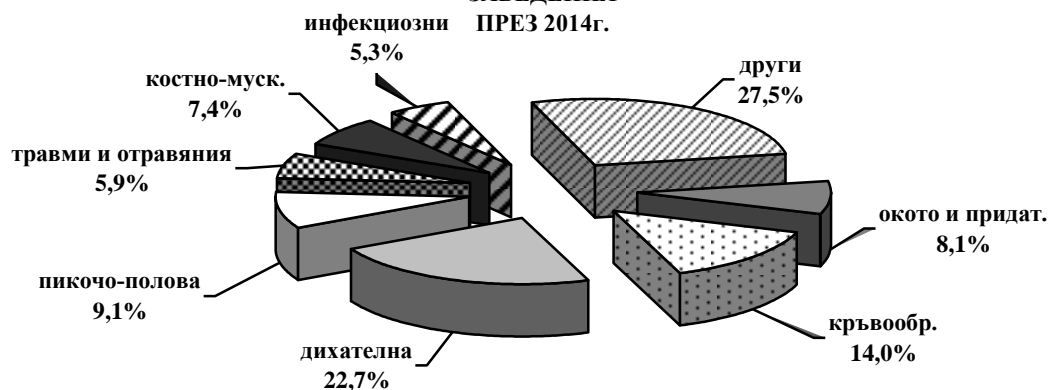
Новооткритите заболявания също нарастват – от 188 903 случая /57 047,1‰/ за 2012 г. до 261 319 случая /79 227,9‰/ за 2013 г. и 289 674 случая /88 287,3‰/ през 2014 г.

На първо място в *структурата на регистрираните заболявания* са болестите на органите на кръвообращението. На второ място – болестите на дихателната система. На трето място са болестите на пикочо-половата система. Следват болести на окото и придатъците му, болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан и болести на ендокринната система. Структурата на регистрираните заболявания не се променя съществено през последните няколко години.

Сред *новооткритите заболявания* най-голям относителен дял заемат болестите на дихателната система – 22,7% за 2014 г. при 26,8% за 2013 г. и 22,2 % през 2012 г., следвани от болестите на органите на кръвообращението – 14,0% през 2014 г., при 9,7% за 2013 г. и 14,1% през 2012 г. Следват болестите на пикочо-половата система с 9,1% през 2014 г. при 8,1% през 2013 г. и 9,8% през 2012 г. и болести на окото и придатъците му с 8,1% през 2014 г. при 8,0% през 2013 г. и 7,4% през 2012 г.

Структурата на болестността по обращаемост не показва значителна динамика.

РЕГИСТРИРАНИ НОВООТКРИТИ ЗАБОЛЯВАНИЯ В ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

През 2014г. нарастват болестността и заболеваемостта от злокачествени новообразувания и *честотата на регистрираните онкологични заболявания запазва тенденцията си за повишаване през последните години*, както следва: от 3 860,7 ‰ за 2012г., на 3 942,3‰ за 2013г. и 4 090,8‰ за 2014г. Плавно се повишава и честотата на новооткритите случаи.

Броят на болните с психични заболявания през последните години нараства.

Това се обяснява с динамичните промени в социалното и икономическо развитие на страната, алиенацията и трудната адаптация на някои членове на обществото.

За 2014г. заболяемостта по обращаемост е 17 918 случая (5 461,1‰), 5 730 (1 746,4‰) от които са новооткрити. През 2013г. заболяемостта по обращаемост е 17 482 случая (5 300,3‰), 5 035 (1 526,5‰) от които са новооткрити.

Данните за състоянието на работоспособността до и след експертизата в ТЕЛК за освидетелстваните и преосвидетелстваните лица в областта за 2014г. са следните:

От общо извършените 8 543 експертизи, при 56 лица (1%) е прието, че са работоспособни. При 417 (4.9%) лица е определена временна неработоспособност. При 70 лица (0.8%), вече инвалидизирани, е определена временна неработоспособност.

Трайно намалена работоспособност *над 90% с чужда помощ* е определена при 739 (8.7%) лица. При 958 лица (11.2%) е определена трайно намалена работоспособност *над 90% без чужда помощ*. При 2 631 лица (30.8%) е определена трайно намалена работоспособност *от 71 – 90%*. При 2 955 лица (34.6%) е определена трайно намалена работоспособност *от 50 – 70%*. При 717 лица (8.4%) е определена трайно намалена работоспособност *до 50%*.

През 2014г. най-голям е дялът на лицата с определена трайно намалена работоспособност в интервала от *50 – 70%*.

През 2014г. разпределението на първично инвалидизираните лица по заболявания за област Стара Загора е следното (посоченият процент е от всички заболявания):

Най-голям е процентът на инвалидите с *болестите на органите на кръвообращението* - заемат 35.42%. От тях, най-голям дял заемат инвалидите с хронична исхемична болест на сърцето – 9.53%, следвани от болните с есенциална хипертония – 6.25% и последици от мозъчно-съдова болест – 4.43%.

Следват *новообразуванията*, заемащи 20.63% от всички заболявания, като от тях на първо място са инвалидите с новообразувания на млечната жлеза – 4.43% от всички заболявания, следвани от новообразуванията на бронхи и бял дроб – 1.86% и на простатата – 1.54%.

На трето място са *болести на костно-мускулната система* – те заемат 9.37%. От тях водещи са коксартрозата – 2.21% и гонартрозата – 1.86%.

Следват *болестите на ендокринната система*, заемащи 7.91%, като при тях най-голям дял заемат инвалидите с инсулинозависим диабет – 5.61%.

На пето място са *психическите и поведенчески разстройства* - заемат 6.01%, като от тях най-голям дял заемат съдовите деменции – 2.57% и шизофрения – 0.99%.

Следват *болестите на окото и придатъците* - заемат 3.87%, като най-голям е дялът на глаукомата – 0.83%.

На седмо място са *болестите на нервната система и Травмите и отравянията* - 3.79%. При болестите на НС най-голям е дялът на инвалидите с болест на Паркинсон – 1.15% и с епилепсия – 0.55%. При травмите и отравянията най-голям е дялът на травмите на крака – 1.46%.

Следват *болестите на дихателната система*, които представляват 2.77%, като най-голям е дялът на пациенти с ХОББ – 1.34% и астма – 1.15%.

Болестите на храносмилателната система представляват 1.74% от всички заболявания, като най-голям е дялът на инвалиди с чернодробна фиброза/цироза – 1.03%.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Болестите на пикочо-половата система представляват 1.66%, като най-голям дял заема хроничната бъбречна недостатъчност – 0.67%.

Болестите на ухото заемат 1.26%, *инфекциозните и паразитни заболявания* представляват 0.99% (най-голям дял заема туберкулозата на дихателните органи – 0.40%), *болестите на кръвта и кръвотворните органи и вродените аномалии* представляват по 0.36%, а *болестите на кожата и подкожната тъкан* представляват 0.08%.

Данните за първична инвалидност на 10 000 души население над 16 години по заболявания за областта са следните:

- водещо заболяване е хронична исхемична болест на сърцето със стойност на показателя 8.694
- следва есенциална хипертония - със стойност на показателя 5.700
- трето заболяване е инсулинозависим диабет със стойност на показателя 5.123
- следват последици от мозъчно-съдова болест и новообразувания на млечната жлеза със стойност на показателя 4.041
- след тях се подреждат мозъчен инфаркт, сърдечна недостатъчност, съдовите деменции, усложнения на остър инфаркт, коксартрозата, новообразуванията на дебелото черво, гонартрозата, новообразуванията на бронхи и бял дроб, неинсулинозависимият диабет и т.н.

Данните за разпределение на първично инвалидизираните лица по тежест на инвалидност за 2014г. са следните – общият брой първично инвалидизирани лица над 16 годишна възраст в област Стара Загора е 2 530 (от тях – 1 275 са мъже и 1 255 са жени), което представлява 3.60% от всички първично инвалидизираните лица от страната. Данните за област Стара Загора за 2014 г. (с 3.60%) ни подреждат на 8-мо място в страната като общ брой първично инвалидизирани лица над 16 годишна възраст.

През 2014г. в областта са освидетелствани и преосвидетелствани 969 деца под 16 годишна възраст.

Първично инвалидизирани деца до 16 годишна възраст по диагноза и срок на инвалидност - най-голям е броят на децата в областта със *заболявания на дихателната система* – общо 148 деца, като всички те са с бронхиална астма; *психични и поведенчески разстройства* – 53 деца; *вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации* – 45 деца; *заболявания на нервната система*, в т.ч. епилепсии, енцефалити, детска церебрална парализа – 42 деца и др.

От всички 347 първично инвалидизирани деца в област Стара Загора, на 167 деца (48%) е определена 1 година срок на инвалидност, на 114 деца (33%) са определени 2 години срок на инвалидност, на 58 деца (17%) са определени 3 години. През 2014 г. за 8 деца (2%) с първично освидетелстване е определен пожизнен срок на инвалидността.

3.4.2 Състояние на системата за медицинска помощ

Структурата на системата за здравното обслужване в община Стара Загора е представена в таблиците по-долу.

Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ в община Стара Загора през 2015г.

община	Брой регистрирани в РЗИ			
	В инд. практики		В групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални
Стара Загора	115	187	2	13

Община Стара Загора разполага с **добра осигуреност и развита здравна мрежа за оказване на първична извънболнична медицинска и дентална помощ**. Осигуреността на населението с общопрактикуващи лекари (ОПЛ) 6,9 ‰. 1 ОПЛ от Област Стара Загора, обслужва средно 1 455 души, позволяващо добра организация на работата в практиката. В общината преобладават индивидуалните практики за първична медицинска помощ, като форма на организация на работа на ОПЛ - 96,8% от регистрираните ЛЗ за първична медицинска помощ.

62% от регистрираните ОПЛ са с придобита специалност, отговаряща на изискванията на Закона за лечебните заведения. 38% са зачислени за придобиването ѝ.

Средната възраст на ОПЛ, регистрирани на територията на община Стара Загора е 52 години.

Осигуреността на населението с лекари по дентална медицина, осъществяващи първична дентална помощ, е 9,8 ‰. Необходимо е да се отбележи, че поради правото на пациента да избира свободно лекар по дентална медицина за всяка една манипулация и ограничения пакет от дейности, заплащани от НЗОК, териториалното разпределение на практиките е до голяма степен условно. Ограниченият пакет от дейности, заплащан от НЗОК, в съчетание с ниския социален статус на значителен процент от населението е причина за влошаване на зъбния статус на населението. Особено тревожни са тенденциите в областта на детското дентално здраве, като основните профилактични и терапевтични дейности се поемат от първичната дентална помощ. Само едно ЛЗ, осигурява дентална помощ за деца с ментални увреждания под анестезия.

Лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ в Община Стара Загора през 2015г.

община	ИПСМП	ИПСДП	ГПСМП	ГПСДП	МЦ	ДЦ	МДЦ	ДКЦ	МДЛ	МТЛ	хосписи
Стара Загора	204	8	7	0	30	1	1	3	18	21	2

Община Стара Загора е добре осигурена с лечебни заведения за специализирана медицинска помощ (СИМП). В Общината са концентрирани 76 % от специалистите в областта.

В община Стара Загора работят специалисти от почти всички специалности по номенклатура. В структурата на лекарите по специалности преобладават терапевтите (вътрешни болести и свързаните с тях специалности), следвани от хирурзи, акушер-гинеколози, педиатри и др.

Осигуреността с лекари в извънболничната специализирана медицинска помощ е 8,6 ‰ от населението.

В община Стара Загора са разкрити 8 лечебни заведения за болнична помощ, от тях:

- 4 МБАЛ, от които 1 университетска болница и 3 с частна собственост;

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

- 1 СБАЛ, от тях една за активно лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания с общинска собственост;

- 3 профилирани центъра по чл. 10 от ЗЛЗ – „КОЦ – Стара Загора“ ЕООД, „ЦПЗ – Стара Загора“ ЕООД и „ЦКВЗ – Стара Загора“ ЕООД

В община Стара Загора има разкрит 1 ДМСГД, 1 РЦТХ и 1 ЦСМП.

Лечебните заведения за болнична помощ в община Стара Загора разполагат с изискуемата медицинска апаратура, съгласно утвърдените медицински стандарти. Тези, които осъществяват високотехнологични медицински дейности са оборудвани с висикотехнологична апаратура.

На територията на община Стара Загора към 31.12.2015г. функционират 10 детски ясли и 4 яслени групи в ОДЗ. Всички те се намират на територията на гр. Стара Загора с изключение на една яслена група в ОДЗ „Лилия”, с. Хрищени. В десетте заведения функционират 35 дневни и 6 седмични групи и се отглеждат деца на възраст от 10 месеца до 3 години. През 2015г. броят на децата в детските ясли е бил 909.

Детската кухня приготвя храна за 1000 деца на възраст от 10 месеца до 3 години. Услугата се предоставя от кухня - майка и 13 филиала, разположени в различни квартали на града и в с.Богомилово

Изводи:

- Община Стара Загора разполага с добра осигуреност и развита здравна мрежа за оказване на първична медицинска и първична дентална помощ. Наблюдава се тенденция за разкриване на повече от един адрес на практиките, като единият е в населено място с голям брой население, а останалите в малки населени места.
- Община Стара Загора разполага с лекари-специалисти по почти всички специалности. Съотношението на различните специалности не съответства напълно на структурата на заболяемостта.
- Общината има добра осигуреност с легла за активно лечение, но се наблюдават потребности от легла за продължително лечение и палиативни грижи.
- За осигуряване на равен достъп на хората до качествени здравни дейности адекватни на техните здравни потребности е необходима подкрепа на лечебните заведения и специалистите в отдалечените и труднодостъпни райони с компактно ромско и застаряващо население.
- Съществуват потребности и е необходимо развитие на дейностите по деинституционализация в психиатричната помощ за развитие на структури за активна медицинска специализирана услуга, дневни центрове и др

3.5 Образование

3.5.1 Равнище на образованието и основни проблеми в община Стара Загора

При анализа на образоваността на населението са използвани четирите основни образователни нива /начално, основно, средно и висше/ и няколко допълнителни категоризации:

- незавършено начално – хора посещавали училище, но незавършили началното си образование;
- никога не посещавали училище – население, при което образователния процес не е стартирал;

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

- деца на 7 години – деца, които са на навършени 7 години, но все още не посещават училище;
- дете под 7 години – деца под 7 годишна възраст, които не посещават училище.

Образоваността на населението в община Стара Загора по данни от последното преброяване 2011г. е на по-добри нива от средните за областта и за страната, като това е най-явно при разпределението на хора с висше и средно образование. Въпреки това се наблюдава и пет процентен дял от хората, които не са посещавали училище и не са завършили началното си образование.

В 73% от населените места в общината коефициента на образованост е над 30%, като най-високи стойности има съответно в град Стара Загора /70%/ следван от селата Борилово /69%/, Богомилово /63%/, Ново село /62%/, Старозагорските бани /61%/, Пряпорец /59%/, Малка Верея /57%/, Лозен /54%/, Казанка /54%/, Сулица /53%/, Маджерито /52%/ и Остра Могила /51%/. Съответно най-ниски стойности на коефициента за образованост са налице в селата Калитиново /15,6%/, Братя Кунчеви /16,1%/, Самуилово /16,4%/, Хан Аспарухово /16,7%/, Воденичарово /21,4%/, Козаревец /22,7%/, Полска Могила /23%/, Стрелец /23,1%/ и Сладък кладенец /26,7%/.

Преобладаващото образователно ниво на населението в 42% от населените места е средното образование, а в останалите 58% водещото завършено образователно ниво е основното образование, като над 50% е в селата Елхово /53%/, Бенковски /57%/, Самуилово /59%/ и Борово /64%/.

Водещи населени места според дела на хората с висше образование са град Стара Загора /24%/, Пряпорец /19%/, Ново село /18%/, Борилово /17%/ и Старозагорските бани /17%/.

Над 10% е делът на незавършилите основно образование в селата Братя Кунчеви, Дълбоки, Калитиново, Памукчии, Сладък кладенец и Хан Аспарухово, като в някои села населението, което никога не е посещавало училище е над 10% - селата Петрово /19%/ и Сладък кладенец /28%/.

Ниските стойности на коефициента на образованост в някои населени места от общината могат да се обяснят със социо-културните взаимоотношения в етническите групи, които преобладават или са налице в съответното населено място. В цялата община се наблюдава, че населението с висше и средно образование от етническите групи е значително по-малко от българският етнос. Преобладават хората завършили основно и начално образование или такива, които не са посещавали училище изобщо и при двете малцинствени групи.

3.5.2 Описание на мрежата на образованието в общината

През учебната 2014/2015г. в община Стара Загора има функциониращи общо 77 учебни и детски заведения, като според вида на финансиране преобладават общинските, следвани от държавните и частните. По отношение на степента на обучение което се предлага в общината има един университет /Тракийски университет/, два колежа /Частен професионален колеж по туризъм и Частен професионален Колеж по охрана и сигурност „Св. Георги Победоносец“/, 29 детски градини; 3 Начални училища, 20 ОУ, 10 СОУ, 14 Професионални гимназии и 1 Помощно училище.

Детските градини (седмични, целодневни, ОДЗ) са 29 на брой, от които 27 общински. От детските заведения 3 се намират в селата на община Стара Загора. В гр. Стара Загора

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

функционира една Частна детска градина „Ян Бибиян” и една държавна, към МО – ОДЗ „Калина“. В тях са обхванати 2 381 деца на възраст от 3 до 5 години.

В *предучилищните форми на образование* в детските градини и училищата са обхванати 2 974 деца.

Основното образование в общината се извършва в общо 23 училища (3 НУ, 20 ОУ, в т.ч. 1 частно), от които 15 са в гр. Стара Загора и 8 в селата, в които през учебната 2014/2015г. са се обучавали 10 084 деца.

Средното общо образование е представено от два типа училища – 10 средни общообразователни училища (СОУ), от които две частни училища в с. Кирилово и в с. Старозагорски минерални бани, 3 Гимназии (природоматематическа, езикова гимназия и др.) и спортно училище.

Професионалното образование се извършва в 14 професионални гимназии (със съответен профил), две от които частни, разположени в гр. Стара Загора.

В двата вида учебни заведения през учебната 2014/2015г. са обхванати 7 481 деца /9-12 кл./

В гр. Стара Загора се намира Помощно училище „Любен Каравелов”, в което за наблюдавания период 2010-2014г. са се обучавали съответно: 2010г. - 161 деца, 2011г. – 162 деца, 2012г. – 158 деца, 2013г. – 189 деца, 2014г. – 137 деца. По своето предназначение и същност помощните училища са специални училища, които предоставят обучение на децата с по-леките степени на умствена изостаналост.

В **средищните училища** се обучават ученици от I до VII клас, които пътуват от други населени места, в които няма училище. Средищните училища получават допълнително финансиране на основата на броя на пътуващите ученици за разходи за транспорт, целодневна организация на учебния ден и столово хранене. В община Стара Загора средищните училища са 20.

От всички учебни заведения в община Стара Загора 82% или 66 от 80 са съсредоточени основно в град Стара Загора, което го обуславя, като образователно ядро за общината.

Основна тенденция, която се откроява е съсредоточаването на детските градини предимно в гр. Стара Загора, а наличието на други извън града е само в селата Старозагорски бани, Хан Аспарухово и Хрищени. Сходно е положението и със средните училища. Тази тенденция не е характерна за основните училища, където 40% или 8 от 20 училища са разположени в по-големите села.

Таблица: Учебни заведения и детски градини по вид и населено място в община Стара Загора за учебната 2014/2015г.

Учебно Заведение Населено място	Университет	Колеж	СОУ и ПГ	ОУ	НУ	Специално	СДГ	ОДЗ	ЦДГ	ЧДГ
Братя Кунчеви	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Горно Ботево	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Дълбоки	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Загоре	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Калояновец	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Кирилово	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Преславен	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Стара Загора	1	2	22	12	3	1	-	4	21	1
Старозагорски бани	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Хан Аспарухово	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Хрищени	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Общо	1	2	24	20	3	1	1	5	22	1

На територията на област Стара Загора е разкрит и осъществява дейност Ресурсен център - Стара Загора.

От 2004г. Община Стара Загора работи по изпълнение на дейностите, заложен в Националния план за интегриране на деца със специални образователни потребности.

През учебната 2013/2014 г. общият брой на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности е 357. От тях 306 ученици учат в общински училища, а 51 деца посещават различни общински детски градини. В СОУ “Ив. Вазов” и XII ОУ, където броят на децата е по-голям, е сформиран екип от психолог и логопед. В СОУ „Ив. Вазов” е открит и работи кабинет за зрително затруднени деца, оборудван с брайлова машина, 4 компютъра със софтуер, подходящ за работа на незрящи хора, брайлов дисплей и необходими за обучението дидактически материали. В 5 общински училища има логопедични кабинети. Специалисти логопеди има осигурени и за децата от детските градини. Психолозите в общинските училища също подпомагат създаването на подкрепяща среда за включващото обучение. Взаимодействието на Община Стара Загора с екипа от специалисти в Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности осигурява по-качествена и ефективна комплексна педагогическа, психологическа и социална рехабилитация за децата, насочени към включващо обучение.

През м. декември 2014 г. Общински съвет Стара Загора с Решение № 1617 прие Общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромски произход за учебната 2014/15 г.

Интегрираното образование на децата и учениците от ромското малцинство от кв. Лозенец продължи през учебната 2013/14 г. и обхваща деца от подготвителни групи и ученици от I – VIII кл., обучавани в приемни училища.

Усилията бяха насочени към извеждане на деца и ученици от кв. Лозенец. На 42 ромски деца от кв. „Лозенец” е осигурен транспорт от кв. „Лозенец” до НУ „Зора”, където са записани за учебната 2013/2014 г. На децата и учениците е осигурен безплатен обяд и 3 пъти седмично плод по схема „Училищен плод” на Държавен фонд „Земеделие”.

Три основни училища - в с. Хрищени, в с. Калояновец и в с. Хан Аспарухово се включиха в Програмата „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище“ на Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Създадените по Проект „Заедно напред“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“, схема „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система“ 13 клуба в І ОУ „Г. Бакалов“ продължават дейността си.

В община Стара Загора има политика за извеждане на ученици от ромски произход от общността с цел интегрирането им. През учебната 2014/2015 г. е осигурен транспорт за 42 ученици от ромски произход, живеещи в кв. „Лозенец“, до училището в кв. „Зора“ и за 40 деца от село Змейово към І ОУ „Г. Бакалов“. Освен безплатен транспорт на учениците се осигуряват закуска, обяд, както и плод по схемата „Училищен плод“ на Държавен фонд „Земеделие“. През учебната 2015/2016 г. 48 ученици от кв. „Лозенец“ ползват безплатен превоз до НУ „Зора“ и 56 ученици до СОУ „Хр. Ботев“.

През 2015 г. Община Стара Загора продължава да изпълнява Проект на Програма BG06 „Деца и младежи в риск“, Компонент 1 „Грижи за младежи в риск“ по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) 2009-2014 г. Основната цел на Компонент 1 „Грижи за младежи в риск“ е да се създадат младежки центрове чрез изграждане/модернизация на подходяща инфраструктура и въвеждане на услуги за младежи в риск или неравностойно положение.

По проект на МОН на територията на община Стара Загора работи Център за кариерно ориентиране. Основната цел на Центъра е да предостави кариерни обучения, кариерно информиране и кариерно ориентиране на учениците от 1-12 клас. Тези обучения са част от Проекта „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“, който се финансира от Европейския социален фонд и Оперативна програма „Човешки ресурси“. През 2015 г. близо 4000 ученици са преминали през кариерни обучения, а 350 са потърсили услугите на Центъра за индивидуални консултации. Обученията по кариерно ориентиране целят да улеснят учениците да направят своя информиран избор за подходящо образование и професия, в зависимост от техните интереси, нагласи, умения и предпочитания. Освен обученията, Центърът за кариерно ориентиране организира различни форуми по кариерно ориентиране, срещи, дискусии, тренинги.

При откриването на Международния младежки център ЦКО участва в дискусия с представители на бизнеса, на средните училища в региона, учители, около 30 ученици от гимназиален етап. Представени бяха услугите, които ЦКО предлага – за формиране на умения за търсене на работа, писане на автобиография, явяване на интервю за работа.

В община Стара Загора е развита мрежа от центрове за професионално обучение (ЦПО), общо 17 на брой.

3.5.3 Анализ на проблемите в образованието на общинско ниво

Статистиката на **отпадналите ученици** през последните пет учебни години в областта е както следва по данни на РИО Ст. Загора.

Таблица 14: Отпадане от училище в област Стара Загора

	2010/2011г.	2011/2012г.	2012/2013г.	2013/2014г.	2014/2015г.
Деца отпаднали от училище	193	221	158	187	251

Предоставените данни от РИО за област Стара Загора по отношение на децата отпаднали от училище показват тенденция на завишаване, независимо от предприетите мерки и различни програми за работа с родителите и училищните ръководства за тяхното

задържане. По отношение на децата в училищна възраст, необхванати от образователната система за разглеждания период не бе предоставена информация от РИО, а в общинска администрация наличните данни са непълни и не биха могли да бъдат основа за качествен анализ. Все още остава изключително сериозен проблемът с трайно не посещаващите училище ученици, които са застрашени от отпадане от училище.

За учебната година 2010/2011 година се наблюдава, че от всички 345 напуснали деца, 112 са от 1 до 4 клас, 113 са от 5 до 8 клас и 120 са от 9 до 12 клас. Съответно най-голям дял имат децата, които са заминали в чужбина, не желаят да учат и поради семейни причини. Нежеланието за учене и проблемите в семейната среда са основните фактори за преждевременно напускане на децата от училище във всички възрастови групи. Тенденция през последните три учебни години е увеличаване на броя на деца заминали в чужбина за сметка на напусналите поради семейни причини.

По данни на НСИ през последните три учебни години се наблюдава увеличаването на броя на децата за детски градини. Увеличаването на децата за детските градини се потвърждава и увеличаване на децата от 0-4 годишна възраст, което впоследствие неминуемо ще рефлектира и върху капацитета на детските градини. За разлика от детските градини, в училищата на съответните образователни нива се наблюдава, че средния брой на децата в паралелка е в рамките на максимално-минимално допустимите норми според Наредба №7 /от 29.12.2000 за определяне броя на паралелките и групите, и броя на учениците и на децата в паралелките, и в групите на училищата, детските градини и обслужващите звена/. При паралелките в основните класове и 9-12 клас са установени по-ниски средни нива спрямо областта и държавата. Единствено изключение правят паралелките в 5-8 клас, при които за предходната учебна година са регистрирани по-високи нива спрямо държавата и по-ниски спрямо областта. Тези характеристики на учебните заведения ни позволяват да направим заключението, че в общината броя на образователните институции е достатъчен за покрие необходимостта от образование на населението от 1 до 12 клас.

Анализът очертава следните проблеми и неблагоприятни тенденции в сектор Образование: Голям е броят на отпадналите от образователната система ученици от прогимназиален етап от училища, в които обучаващите се са от ромски произход. Невъзможност за системен контрол за обхващане и задържане в училище на децата до 16-годишна възраст от някои етнически малцинства. Невъзможност за реализация след средно образование. Все повече ученици напускат училище поради липса на мотивация за учене или по социални причини. Все още недостатъчно разбиране от страна на родители за необходимостта от интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности и деца от етнически малцинства. Недостатъчна работа с родителите.

Училищното образование има за цел да осигурява обучението и възпитанието на учениците в съответствие с обществените потребности и индивидуалните им способности и очаквания за успешна реализация в обществото.

В последните години се наблюдава положителна промяна в броя на обхванатите ученици в задължителна училищна възраст. Според предоставените ни от общинските училища данни, броят на учениците по години е следният:

- 2010/2011 г. - 14 183 бр. ученици
- 2011/2012 г. - 13 950 бр. ученици

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

- 2012/2013 г. - 13 826 бр. ученици
- 2013/2014 г. – 13830 бр. ученици
- 2014/2015 г. - 13874 бр. ученици
- 2015/2016 г. - 14 014 бр. ученици

Постигнат е сравнително висок процент на обхванатите ученици - около 80%. Преобладаващият брой на необхванатите и отпадналите от образователната система са от малцинствен произход и от социално слаби семейства.

Един от основните проблеми в образованието е отпадането на ромските ученици от училище. Проблемите са социално-икономически, образователни и етнокултурни. Главно това са финансови проблеми в семейството, заминаване на родителите в чужбина и отглеждането им от по-възрастни роднини и близки, незаинтересованост от страна на родителите към образованието на техните деца, липса на мотивация за учене от страна на децата, затруднения при изучаването на преподавания материал поради недобро владение на български език, както и ранно сключване на бракове, които са характерни за ромския етнос и са част от традициите им. Поради ниска образованост родителите не оценяват стойността на полученото образование и не го приемат като ценност и възможност за по-добра реализация в бъдеще. Сериозен проблем се явява нередовното посещение на училище от учениците от ромски произход, както и ниското ниво на успеваемост.

Придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос се отразява негативно върху образователно-възпитателното въздействие на училището и детската градина. Етническата принадлежност проявява влиянието си върху нередовното посещение на учениците в училище и децата в подготвителните групи, както чрез икономически мотиви, така и чрез т.нар. семейни причини (ранни бракове, непълни семейства и др.). Основните проблеми за ромските семейства са бедност, безработица, ниска квалификация, жилищни проблеми, липса на емоционална, материална и морална подкрепа. Всичко това води до социална изолация, стрес, депресия, скрито домашно насилие и нередовно посещение на децата в училище.

Константираните проблеми могат да бъдат обобщени по следния начин:

– Социално-битови проблеми на родителите (липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства). Това са проблеми, свързани с обективни трудности при отглеждане на децата.

– Проблеми, породени от липса на умения или невъзможност за родителстване. Тези проблеми са свързани предимно със субективните трудности на родителите за осъзнаване и посрещане на потребностите на децата – в случаи на непълнолетни родители; родители, които са живели в институции; непълни семейства, разведени родители; родители с увреждания, родители, които са в чужбина.

През последните години се увеличава броят на децата, чийто родители са в чужбина. Проблемите основно са свързани с трудностите, които срещат роднините при отглеждането им. Повечето от тези деца живеят в ромски махали в компактни групи, като някои от тях не са напуснали селата, в които живеят, което води до затруднена адаптация и незадоволително усвояване на преподавания материал в приемните училища, поради недостатъчното владение на български език. Ниската степен на грамотност на възрастните роми е причина за

недостатъчната им информираност по отношение техните права, задължения и формиране на активна гражданска позиция и води до запазване консерватизма в тяхното поведение.

Обобщено това са проблеми, затрудняващи качествено образование, равноправната интеграция и развиването на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства. Обособените ромски общности са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, деца в риск от отпадане от училище. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семействата, живеят в рамките на собствената компактна малцинствена група.

В тази група децата са сериозно изложени на риска да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се преодолее затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на децата. Друга важна причина за затруднената адаптация на ромските деца е недостатъчната подготвеност на преподавателите за работа в мултиетническа среда.

Във връзка със задължението на общините да създават условия за задължително образование до 16-г. възраст, със заповед на Кмета на община Стара Загора са определени длъжностни лица, които да извършват контрол и изпълнение на чл. 47 и чл. 48 от ЗНП и да съставят актове за установяване на административни нарушения.

В Административно бюро „Лозенец“ периодично се провеждат срещи на експерти от отдел „Образование“ в Община Стара Загора с родители и настойници, които не осигуряват присъствието на децата си в училище.

3.6 Жилищна среда и инфраструктура

Броят на жилищата на територията на населените места в община Стара Загора е 74 934, от които 724 бр. са общинска собственост, представляващи 0.98% от общия брой, а останалите 99.02% (74 210 бр.) са собственост на граждани и юридически лица. Жилищният фонд на гр. Стара Загора е 60 170 жилища, от които 724 – общинска собственост - 699 апартаменти и 25 къщи, представляващи 1.2% от жилищата в града.

Първичният жилищен пазар /на строители и инвеститори/, определящ обема и параметрите на новото строителство, показва: увеличаване броя на издадените строителни разрешения за страната, като за 2014 год. е с около 3,5% повече от предходната. Значително се увеличава общата разгъната застроена площ на новите сгради, както и средната площ на предлаганите жилища. Жилищното строителство в страната започва бавно да се възстановява, макар и да остава далеч от предкризисните нива. Същевременно обаче издадените разрешителни за строеж на жилищни сгради и жилища са по-малко спрямо пиковата от гледна точка на разрешенията за строителство 2007 г. - годината, предхождаща най-силната за строителния бранш 2008 г.

Броят на издадените от Община Стара Загора строителни разрешения през 2014г. е намалял с близо 10,62% в сравнение с 2013г. (668 през 2013г и 597 за 2014г.).

При цените на имотите в град Стара Загора, използвани както за жилищни нужди, така и за бизнес цели – офиси, производствени помещения и търговски обекти, през 2014г. се наблюдава минимално повишаване в рамките на 5 %. В края на 2014 г. средната цена за покупка на жилище в Стара Загора е 909.00 лв. на кв. м. при 867.00 лв. за кв. м. в края на предходната година /при сравнително ниско търсене, разликата между най-ниската и най-високата цена, на които се сключват сделки, остава голяма и зависи от мястото и вида на

имота/. Цената на жилищата в Стара Загора е по-висока от средната за България /874.00 лв. за кв. м. в края на 2014г./.. Градът е на 5-то място по средна цена на жилище след София /1502 лв. за кв. м./, Варна /1393.00лв./, Бургас /1163.00 лв./, Пловдив /959.00 лв./ и през 2014г. изпреварва по ценово равнище на имотите Русе /894.00 лв./.. Посочените цени са за апартаменти в областните градове, като не е включена информация за сделките с новопостроени жилищни имоти.

През следващите 2-3 години не се очаква рязко поскъпване на имотите, но може да се очаква, че цените ще растат с 2-5% на годишна база. Основните причини за относителното запазване на ценовите нива на имотите в Стара Загора са малкият брой на хората и фирмите, които имат свободен паричен ресурс, свитите инвестиционни разходи на предприемачите и липсата на външни инвестиции, насочени към сектора. Поскъпването на имотите се мотивира от дефлацията и от понижените в началото на 2015г. лихвени нива – и на банковите заеми, и при депозитите.

Съгласно регистрите, които се поддържат в Община Стара Загора, броят на картотекираните граждани, които чакат да бъдат настанени в общински жилища достигна 150 човека към 31.12.2015г., при недостатъчно свободни жилища за настаняване.

Проблемите в общинската жилищна политика не могат да бъдат решени краткосрочно. Наличният жилищен фонд е остарял и силно амортизиран. Основната част от наемателите на общински жилища са с минимални доходи и нямат възможности да вложат средства за поддръжка. Къщите почти изцяло са строени в началото на миналия век и са в изключително лошо състояние. Необходимо е да се предприемат действия по събаряне на опасните жилищни сгради, но поради липса на възможности за пренастаняване, действията в тази посока са изключително предпазливи.

Структурата на собствеността ограничава възможностите на общинските власти да провеждат социална жилищна политика. Община Стара Загора е изключително затруднена да осигури жилища на нуждаещите се. Огромният дял частна собственост поставя с особена острота проблема за “социалните жилища”. През последните години общинските жилища са разпродадени и сега тяхното количество е символично. Общината не може да задоволи най-елементарни жилищни потребности на млади и социално слаби семейства, на лица с различна степен на увреждания. Общински жилища в момента не се строят. Факт е и това, че сегашната система за изграждане на общински жилища е в дълбока криза. Тя няма нито надеждно осигурени ресурси, нито пък е присъща за модерното европейско управление на общините. Необходима е алтернатива, в която общината да е партньор или помощник за изграждане на социални жилища: учредяване право на строеж срещу обезщетение с готови жилища, учредяване право на строеж на нуждаещи се граждани за изграждане на жилища по стопански начин в кв. „Лозенец”, участие в програми за осигуряване на външно финансиране.

4 Анализ на групите в риск в община Стара Загора

4.1 Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението

При анализа на социо-демографската и икономическа картина на община Стара Загора се очертават някои типични рискове за лица в неравностойно положение: неравностойна позиция на пазара на труда; живеещи в изолирани общности; многодетство; трайна липса на собственост и доходи; противообществени прояви; рискове, засягащи децата и много лица в

институции. Анализът цели да очертае някои приоритетни потребности от социална защита, както и необходимостта от развитието на конкретни социални услуги.

Системните фактори, които пораждаат риск за тези групи хора са безработицата; липсата на разработени механизми за превенция и непрекъснато обучение; проблем в организацията и недостатъчна координация в и между различните услуги (здравни, социални, обучителни), които да поемат нуждите на населението и да имат желан ефект върху подобряване на качеството на живот за намаляване степента на зависимост, ограничен избор на доставчици (социалните и образователни услуги са основно под общинско управление с изцяло публично финансиране).

Част от факторите като достъп до здравни и образователни услуги, взаимопомощта като основен семеен ресурс могат да бъдат разгледани както на системно ниво, така и във връзка със спецификите на отделните индивиди и групи. Взаимопомощта като ресурс за компенсация на проблемите поставя в риск също и семейства на деца в риск от настаняване в специализирани институции, както и граждани, чиито близки са в невъзможност да се справят без чужда подкрепа.

4.1.1 Фактори, свързани с доходите

Безработицата и ниските доходи в семействата, както и ниските доходи за хора в надтрудоспособна възраст рефлектират директно върху следните **групи с ограничени ресурси за автономност, пряко зависими от своите близки.**

- Деца в многодетни семейства;
- Деца на самотни родители;
- Хора с увреждания – деца и възрастни;
- Деца от ромски произход.

Бедността и ниските доходи влияят върху следните **групи в риск:**

- Деца и родители от ромски произход;
- Самотни майки;
- Възрастни хора с увреждания;
- Семейства с ниски доходи, стари хора, живеещи в отдалечени райони с ниски пенсии;
- Деца с увреждания на самотни родители/ и в семейство с безработен родител;
- Семейства на хора с увреждания.
- Стари хора.

4.1.2 Образование

Образованието е фактор за социална интеграция и професионално развитие. Образованието определя следните групи в риск:

- Деца, нередовно посещаващи училище с фокус деца от ромски произход от семейства в неравностойно положение;
- Възрастни с основно и по-ниско образование;
- Младежите (с акцент върху тези с висше образование), които не намират реализация на пазара на труда.

4.1.3 Фактори, свързани с лоши битови условия и дефицит на средства за издръжка

- деца в институции
- родители на деца в институции
- деца и родители от ромски произход
- самотни майки
- самотни възрастни хора с увреждания
- семейства с ниски доходи в отдалечени райони
- деца с увреждания с един родител, в семейства с безработен родител или в семейства, чиито доходи са около прага на бедност
- семейства на хора с увреждания

4.1.4 Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството

Към 2014 г. се отчита значителен брой регистрирани безработни с решения от ТЕЛК. Ограничените алтернативи за заетост за хора с увреждания поставят в неравностойно положение семействата им по отношение на източниците на доходи и покриване на нуждите. Ако състоянието на партньора/родителя изисква един от трудоспособните членове на семейството да полага грижи в ежедневието, това води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите.

В тази връзка се оформя групата на:

- Семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- Семейства с безработен член, непълни семейства с родители в пенсионна възраст.

4.1.5 Затруднен достъп до здравни услуги

По отношение на достъпа до здравни услуги най-многобройни са **следните групи в риск**:

- Хора в пенсионна възраст, живеещи в отдалечените села.
- Деца и възрастни с увреждания (в това число и растящата статистика на лицата с психични проблеми) и с няколко хронични заболявания.
- Стари хора.

4.2 Характеристика на рисковите групи

На основата на тези рискови фактори и техните специфики се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях имат социално-икономически корени. Анализът не цели да направи пълна класификация на рисковите групи, а да очертае някои приоритетни потребности от социална защита, както и необходимостта от развитието на конкретни социални услуги.

В резултат от анализа на рисковите фактори се идентифицират ключови рискови групи, които да бъдат обхванати в Областната и Общинската стратегия. Рисковите групи са анализирани в контекста на планирането на социалните услуги, които се отнасят до: индивиди, групи, общности.

4.2.1 Деца и семейства в риск

4.2.1.1 Деца, настанени в специализирани институции

В община Стара Загора към момента се намират 5 специализирани заведения за отглеждане на деца: Дом за медико-социални грижи за деца, гр. Стара Загора, Дом за деца, лишени от родителска грижа „Незабравка”, Дом за деца, лишени от родителска грижа „Българка”, Дом за деца, лишени от родителска грижа „Мария Терезия”, Дом за деца, лишени от родителска грижа „Геофано Попова”.

Към 31.12.2010г в 4-те ДДЛРГ са били настанени 221 деца, а в ДМСГД – 171 деца. Към 30.06.2015г., в резултат на държавната политика за деинституционализация и процеса на извеждане на децата от институциите техният брой е съответно 112 бр. в ДДЛРГ и 106 в ДМСГД.

Анализът на данните предоставени от ОЗД Ст. Загора показва, че броят на настаняванията в ДДЛРГ и ДМСГД е значително намален през наблюдавания период 2010-2015г. и това се дължи на търсенето на други алтернативни форми на грижа за децата в риск.

Наблюдаваната и в предходния период тенденция да се настаняват за отглеждане деца от ромски произход в домовете продължава. Основните причини са бедност, трайна безработица на родителите, недостатъчен родителски капацитет, лоши битови условия и преценка за риск за отглеждането на децата от социалните работници. Често тези деца не посещават детска градина и са в риск от отпадане от училище. Данните показват, че за по-голямата част от децата, които не са оставени за осиновяване, контактът с родителите не е прекъснат. Степента на ангажираност и отговорност на семейството обаче е различна и е необходимо да се развива връзката на родителите с децата. Същевременно с настаняването на детето в институция, е много сложно да се установи контакт и да се мотивират родителите да възстановят отношенията дете/родител.

Основните идентифицирани потребности са: Превенция на изоставянето на ниво родилен дом; Подкрепа на семейства в риск (многодетни социално слаби семейства, социално слаби семейства, непълнолетни майки, самотни родители) след раждането на детето с цел превенция на изоставянето; Развиване на услугите в дома към социализация на децата; Поддържане и развитие на връзката с биологичното семейство на детето; Интегриране на детето в семейната среда; Изграждане на родителски капацитет и умения за отговорно родителство; Подкрепа на семействата при решаване на социалните им проблем; Подпомагане на семействата за подобряване на взаимоотношенията с децата и развитие на родителски умения; Подобряване на качеството на образование на децата; Осигуряване на лично пространство и лични вещи; Организиране на живота в дома спрямо нуждите на детето, а не спрямо нуждите на институцията; Предоставяне на свободно време и избори за начина му на запълване; Изграждане на умения и навици за самостоятелен живот.

4.2.1.2 Деца, настанени в резидентни услуги в общността

В община Стара Загора от 2007г. са разкрити и функционират 5 Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания, всеки с капацитет 8 места. През 2015г., в рамките на проект „У дома, а не в дом“ по ОП РЧР бяха разкрити още 7 бр. ЦНСТ, от които 2 бр. за деца/младежи без увреждания и 5 бр. за деца/младежи с увреждания. Към 30.06.2015г. в тях са настанени общо 116 бр. деца и младежи. Настаняванията са основно от извеждане на деца от ДДЛРГ, закритите ДДУИ на територията на община Стара Загора и кризисни настанявания на деца от общността.

Основните идентифицирани потребности са: Подкрепа на семейства в риск (многодетни социално слаби семейства, социално слаби семейства, непълнолетни майки, самотни родители) след раждането на детето с цел превенция на изоставянето; Развиване на услугите в дома към социализация на децата; Поддържане и развитие на връзката с биологичното семейство на детето; Интегриране на детето в семейната среда; Изграждане на родителски капацитет и умения за отговорно родителство; Подкрепа на семействата при решаване на социалните им проблем; Подпомагане на семействата за подобряване на взаимоотношенията с децата и развитие на родителски умения; Подобряване на качеството на образование на децата; Осигуряване на лично пространство и лични вещи; Организиране на живота в дома спрямо нуждите на детето, а не спрямо нуждите на услугата; Предоставяне на свободно време и избори за начина му на запълване; Изграждане на умения и навици за самостоятелен живот.

4.2.1.3 Деца с увреждания, живеещи в семейна среда

Проследяването на данните от ДСП Ст. Загора и РЗИ Ст. Загора за четири поредни години показва тенденция на плавно увеличение на броя на децата с увреждания, като това е по-силно изразено при децата с физически увреждания и с множествени увреждания.

По отношение на децата, регистрирани в ТЕЛК не могат да бъдат предоставени данни отделно за община Стара Загора, поради факта, че те се обработват само на областно ниво.

През учебната 2013/2014 г. общият брой на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности е 357. От тях 306 ученици учат в общински училища, а 51 деца посещават различни общински детски градини

Към 30.06.2015г. 104 бр. деца и младежи с увреждания ползват услугите предоставени от Дневен център за деца и младежи с увреждания, Стара Загора и „Центърът за социална интеграция на деца с увреждания” управляван от ГС „Алтернатива – 55”

Анализът на потребностите на тази рискова група идентифицира следните проблеми: липса на достъпна среда - повечето от родителите са скептични заради мащаба на необходимите инвестиции и разочарованието от качеството и достъпността на изградената вече среда. При недостъпна среда част от самотните майки нямат възможност самостоятелно да осигурят транспорт на децата и разчитат на помощта на роднини и приятели; липса на възможности за транспорт от селата до съответните здравни услуги и лечебни заведения; недостатъчно средства за осигуряване на необходимите здравни грижи – лекарства, специализирано лечение, голяма част от родителите са самотни и се затрудняват при плащане на наем на жилище и покриване на разходите за консумативи; заплатата на личен асистент е основният източник на доходи за една част от родители; затруднен достъп до образование - част от децата във възраст, подлежащи на задължително обучение, не посещават училище; няма диференцирани услуги за деца с различни по вид и степен увреждания. Това възпира част от родителите да ползват предоставените дневни услуги; По-голямата част от децата остават изолирани в семейството; Недостатъчен брой квалифицирани кадри за работа с деца с увреждания и техните семейства; Все още недостатъчна информираност и ангажираност на обществото.

4.2.1.4 Деца, изоставени на ниво родилен дом

За периода 2010-30.06.2015г. на ниво родилен в Община Стара Загора са изоставени 85 деца по данни на ОЗД Ст. Загора. Сравняването на данните с предходния период показва леко намаление на броя изоставени деца. Въпреки това не може да се направи извод за

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

тенденция на намаляване на изоставените деца на ниво родилен дом, предвид факта, че годишният им брой се запазва като относително постоянна величина.

Изоставени новородени в родилен дом

Показател /по данни – Работа по случаи, заповеди на ОЗД/	Общо	момчета	момичета
Изоставени новородени за 2010 г. (брой)	21	12	9
Изоставени новородени за 2011 г. (брой)	10	6	4
Изоставени новородени за 2012 г. (брой)	15	10	5
Изоставени новородени за 2013 г. (брой)	13	7	6
Изоставени новородени за 2014 г. (брой)	18	11	7
Изоставени новородени за 2015 г. (брой) – до 30.06.2015 г.	8	3	5

Проведените разговори с представители на ДСП и доставчици на услуги очертават следните пропуски в действащия механизъм за превенция на изоставянията на ниво родилен дом:

- до ДСП не стига информация за бременни в риск от изоставяне на децата си преди постъпването им в родилен дом;
- липсват актьори в общността, които да идентифицират рискови случаи и да подават информация в ДСП, за да стартира интервенция;
- нужда от образование и повишаване на чувствителността в училище относно семейно планиране, отговорно родителство, последици от изоставяне на детето за отглеждане в институция.

Успешната работа по предотвратяване на изоставянията на ниво родилен дом може да се гарантира само при добре изградена и действаща партньорска мрежа по превенция, включваща местни власти, доставчици на услуги и държавни органи. Освен работата на терен с високорисковите общности и подобряване на достъпа на уязвимите групи до услуги в различните сфери (здравеопазване, социална сфера и закрила на детето) изключително важно е назначаването на социален работник от ОЗД в родилно отделение.

4.2.1.5 Деца в риск от отпадане от училище

Статистиката на **отпадналите ученици** през последните пет учебни години в областта е както следва по данни на РИО Стара Загора

Отпадане от училище в област Стара Загора

	2010/2011г.	2011/2012г.	2012/2013г.	2013/2014г.	2014/2015г.
Деца отпаднали от училище	193	221	158	187	251

В последните години се наблюдава положителна промяна в броя на обхванатите ученици в задължителна училищна възраст. Според предоставените ни от общинските училища данни, броят на учениците по години е следният:

- 2010/2011 г. - 14 183 бр. ученици
- 2011/2012 г. - 13 950 бр. ученици
- 2012/2013 г. - 13 826 бр. ученици
- 2013/2014 г. – 13830 бр. ученици

- 2014/2015 г. - 13874 бр. ученици

- 2015/2016 г. - 14 014 бр. ученици

Постигнат е сравнително висок процент на обхванатите ученици - около 80%. Преобладаващият брой на необхванатите и отпадналите от образователната система са от малцинствен произход и от социално слаби семейства.

Все още остава изключително сериозен проблемът с трайно не посещаващите училище ученици, които са застрашени от отпадане от училище.

Голям е броят на отпадналите от образователната система ученици от прогимназиален етап от училища, в които обучаващите се са от ромски произход. Експертите отчитат невъзможност за системен контрол за обхващане и задържане в училище на децата до 16-годишна възраст от някои етнически малцинства. Висок е процентът на учениците, които нередовно посещават обособените училища в ромските квартали. Пропуските в образователното им ниво са една от причините за многобройните им отсъствия и някои случаи на отпадане след записването им в масови училища в града с по-високи критерии. Все повече ученици напускат училище и поради липса на мотивация за учене или по социални причини.

Идентифицирането на децата, нередовно посещаващи училище, се усложнява от практиката да се прикриват отсъствията им, за да се запази броя на учениците в учебното заведение. Проблемът е особено силен в училищата в малки населени места с недостатъчен брой ученици за сформирани паралелки. Голяма част и от училищата в градовете вече не са изключение, поради намаляването като цяло на децата в училищна възраст.

Основните проблеми водещи до отпадане на децата от училище са: Липса на мотивация на децата за посещаване на училище; Не добро владение на български език от деца от ромските общности; Занижен родителски контрол; Не приемане на образованието като ценност; Недостатъчни доходи на семейството и бедност.

Основните идентифицирани нужди са: Включване на учениците в допълнителна подготовка по български език; Ангажиране на свободното време на учениците; Увеличаване на привлекателността на училището чрез извънкласни занимания; Включване в масови училища; Работа със семейството за развиване на мотивация за образование.

4.2.1.6 Деца, настанени при близки и роднини или в приемни семейства

По данни на ОЗД Стара Загора до края на 2010г. при близки и роднини в община Стара Загора има настанени 133 деца. Проследяването по години за периода показва, че през 2011г. при близки и роднини са настанени 35 деца, през 2012г. – 27 деца, през 2013г. - 40 деца, през 2014г. – 29 деца и през 2015г. – 12 деца.

Услугата „Приемна грижа“ се развива в община Стара Загора от 2006г. До 2012г. доставчик на услугата беше само ДСП Стара Загора. От м. Ноември 2012г. до момента като доставчик на услугата приемна грижа участва и община Стара Загора в рамките на проект „И аз имам семейство“ по ОП РЧР. Към 31.12.2010г. в приемни семейства са били настанени 15 деца. През следващите години настаняванията са както следва: през 2011г. – 7 деца, през 2012г. – 2 деца, през 2013г. – 8 деца и през 2014 г. – 4 деца. Към 30.06.2015г. в приемни семейства в община Стара Загора са настанени общо 29 деца, а броят на утвърдените приемни семейства е 32.

Настаняванията на деца при близки и роднини и при приемни родители са алтернатива на институционалната грижа. Развитието на тези услуги би довело до стесняване на входа на институциите и намаляване на броя на децата, отглеждани в тях.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Приемните родители и настанените деца се нуждаят от непрекъсната подкрепа от квалифицирани специалисти за решаване на различни проблеми и справяне с възникнали кризисни ситуации.

4.2.1.7 Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години.

Негативното влияние върху здравословното състояние и социалния статус на децата оказват ранните бременности, високият процент недоносени и деца с вродени малформации, недостатъчно наблюдение и грижи за децата до 1 година.

Възрастова група	Под 14 години	15 – 16 години	Над 16 години	ОБЩО
Брой раждания				
Раждания на майки под 18 г. възраст за 2010 г.	15	54	33	102
Раждания на майки под 18 г. възраст за 2011 г.	16	49	29	94
Раждания на майки под 18 г. възраст за 2012 г.	8	40	26	74
Раждания на майки под 18 г. възраст за 2013 г.	9	40	33	82
Раждания на майки под 18 г. възраст за 2014 г.	11	36	32	79
Раждания на майки под 18 г. възраст до 30.06.2015 г.	4	20	19	43

За периода 2010-2014г. се наблюдава слабо изразена тенденция за намаляване на броя раждания от майки под 18 г. възраст. За съжаление за същия период броят на неосигурените бременни се запазва относително постоянен, което е предпоставка за недостатъчно наблюдение и проследяване на бременността.

Данни от:	РДСП
Неосигурени бременни за 2010 г. (брой)	306
Неосигурени бременни за 2011 г. (брой)	257
Неосигурени бременни за 2012 г. (брой)	312
Неосигурени бременни за 2013 г. (брой)	334
Неосигурени бременни за 2014 г. (брой)	293
Неосигурени бременни до 30.06.2015 г. (брой)	157

Голяма част от децата на непълнолетни родители живеят в обособени ромски квартали Стара Загора и в села, населени предимно с роми. Няма официални данни каква част от изоставените деца са на непълнолетни родители. Необходимо е специално внимание към непълнолетните майки за превенция на изоставянето, изграждане на родителски капацитет и подкрепа; продължаване на образованието и развитие на професионална квалификация, включване на пазара на труда.

4.2.1.8 Деца в многодетни семейства и деца на самотни родители

Към 30.06.2015г., броят на децата в многодетните семейства, регистрирани в Д „СП“ Ст. Загора е 230. Това са деца в семейства с 3 и повече деца. Броят на многодетните семейства, получаващи помощи по чл. 9 от ППЗСП към 30.06.2015г. е 32.

Няма официални данни каква част от настанените в институции деца са от многодетни семейства. Анализът на настаняванията обаче показва, че 70 на сто от децата в домовете имат братя и сестри. За малка част от тях няма информация, а единици са тези, които са единствено дете. Над половината от децата настанени в ДДЛРГ са в институцията

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

заедно със своите братя и сестри. Това показва, че трябва да се развият допълнителни услуги за подкрепа на семействата.

Децата в многодетни семейства са част и от групата на нередовно посещаващите училище, както и от ранно отпадащите. Една част от тях са от ромски семейства, живеещи в обособени общности и в изолирани малки населени места. За да се даде възможност за социално включване и за да имат равен шанс е необходимо на тези деца да им се осигури достъп до качествено образование. Паралелно обхващането на децата на многодетни семейства в ранна възраст в детска градина и в целодневна форма на организация на образованието, ще подпомогне в отглеждането им социално слабите родители.

Към 30.06.2015г. в Д"СП" Стара Загора са регистрирани 91 деца на самотни родители, а 10 бр. самотни родители получават помощ по чл. 9 от ППЗСП по данни на ДСП към 30.06.2015г. Необходимо е да се проучи каква част от децата, настанявани в институции, в риск от отпадане от училище и с агресивно поведение се отглеждат от един родител, за да се планират интервенциите според нуждите на семейството.

4.2.1.9 Деца жертви на насилие, трафик и получили полицейска закрила

Деца, жертви на насилие и трафик

Показател	2010г.	2011г.	2012г	2013г.	2014г.	30.06.2015
Общ брой деца жертви на насилие и трафик	90	120	156	137	116	60
Деца с полицейска закрила /бр./ данни на РУП	37	53	51	45	35	8
Деца с полицейска закрила /бр./ данни ОЗД	37	37	42	30	23	7

Данните показват, че най-голям е броят на децата, жертви на физическо насилие. Висок се задържа и делът на децата, спрямо които е приложено психическо насилие, както и на тези, пренебрегвани от своите родители или близки.

Въпреки увеличеното разкриване и съобщаване на случаи, остава проблем изваждането на светло на домашното насилие и преодоляването на „задругата на мълчанието“. За жертвите на насилие остава необходимо осигуряването на сигурност, терапия за преодоляване на травмите, обществена и социална подкрепа.

Относително постоянна остава бройката на децата, жертва на трафик през наблюдавания период. Това се отнася и за децата, получили полицейска закрила с отчетен значителен пик през 2012г.

4.2.1.10 Деца с противообществени прояви и в конфликт със закона

Децата с противообществени прояви и поведенчески проблеми биха могли да се изведат като отделна целева група. Поведенческите проблеми, определени от представителите на ДСП са: агресия, използване на алкохол и упойващи вещества, кражби, побой.

Специфични групи деца в риск

Източник	2010г.	2011г.	2012г.	2013г.	2014г.	30.06.2015г.
Малолетни извършили ПП по данни на РУП	331	380	395	355	333	341
Непълнолетни извършили ПП по данни на РУП	222	215	184	170	131	74
Бр. възпитателни дела, разгл. от МКБППМН	62	94	83	71	54	24
Брой деца с наложена мярка обществен възпитател	85	60	74	70	63	19
Брой деца, настанени във ВУИ	13	3	5	4	4	2

Анализът на данните от МКБППМН показва увеличение на случаите на деца, извършили кражба или насилие. Агресията между децата в училище е основен проблем, добиващ все по-големи размери. Идентифицираните нужди в тази посока са:

- ✓ да бъдат изслушвани и разбирани децата относно причините за извършените прояви;
- ✓ да се промени модела на интервенция – насилието да бъде оценявано като симптом за проблем, а не като причина за наказание;
- ✓ да се популяризира сред децата разпознаването на насилието и да се изградят умения за избягване на риска от насилие и агресия.

Факторите, водещи до различни противообществени прояви и поведенчески проблеми на децата са: ниския родителски контрол, раздялата в семейството – при разведени родители или родители в чужбина, бедност, безработица.

Идентифицираните нужди за превенция на поведенческите проблеми при децата са: Осигуряване на подкрепа от родителите и намаляване на агресията в семейната среда; Ангажиране на свободното време на децата; Преодоляване на междупоколенческите конфликти; Подкрепа в училище; Осигуряване на подкрепата на психолог при нужда.

4.2.2 Възрастни с увреждания

4.2.2.1 Възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда

При направените проучвания се оказва, че в Д „СП” не се води статистика за броя на лицата с множествени увреждания, умствена изостаналост и психични заболявания. Такава информация не беше предоставена и от ТЕЛК, където данните се обработват и поддържат на ниво област Стара Загора. По данни на ТП на НОИ гр. Стара Загора към 30.06.2015 г. за община Стара Загора пенсионери с пенсия за инвалидност са 8 417 лица, като ненавършили пенсионна възраст са 5 213.

Идентифицираните при различни проучвания и срещи проблеми на хората с увреждания най-общо са: Недостиг на здравни услуги и рехабилитация; Липса на транспорт от селата към общинския център, където се изпълнява услугата и съответно ограничен достъп на живеещите в селата; Липса на клинични пътеки за голяма част от заболяванията; Изолация от пазара на труда; Ниски доходи на лицата и семействата; Социална изолация в общността; Липса на дневна/почасова грижа; Липса на подкрепа за семейството; Недостъпна архитектурна среда.

Основните идентифицирани нужди са: Предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация; Изграждане на умения за независим живот; Обучения за активно включване на пазара на труда; Осигуряване на подкрепа за семейството; Достъпна архитектурна среда; Разширяване на възможностите за развлечение и социализация; Подкрепа в социално

включване в общността.

По данни на Д „СП” за периода 2010-2014г. броят на лицата с увреждания, ползващи социални услуги е както следва: за 2010г. – 530 лица, за 2011г. – 525 лица, за 2012г. – 520 лица, за 2013г. – 513 лица и за 2014г. – 497 лица.

Към момента за 452 лица с увреждания от общината се предоставят различни услуги в общността:

„Защитени жилища” за възрастни хора с лека и средна степен на умствена изостаналост. В тях са настанени 20 човека, от които 10 мъже и 10 жени.

Домашен социален патронаж – Услугата е комплексна по домовете за възрастни хора с увреждания и стара хора. Към 31.12.2015г. услугата се ползва от 350 потребители.

Център за рехабилитация и интеграция на възрастни хора с психични разстройства – услугата се ползва от възрастни хора с психични разстройства. Към 31.12.2015г. услугата се предоставя за 32-ма потребители.

Дневен център за възрастни хора с ментални увреждания за периода 2010 – 2015г. предоставя услуга на 20 потребители с ментални увреждания.

Дневен център за възрастни с ментални увреждания и хронични психични разстройства „Св. Св. Козма и Дамян” предоставя услуга на 30 потребители.

По данни на Д „СП” броят на лицата, с психични заболявания, ползващи социални услуги е съответно 112 за 2010г., 115 за 2011г., 118 за 2012г., 123 за 2013г., 131 за 2014г. и 142 към 30.06.2015г.

4.2.2.2 Възрастни с увреждания настанени в институции

В община Стара Загора към момента се намират 2 специализирани заведения за възрастни с увреждания: Дом за възрастни хора с физически увреждания, гр. Стара Загора и Дом за възрастни хора с психични разстройства, с . Лясково.

През 2014 година средно за двете специализирани институции за хора с увреждания в община Стара Загора запълнеността на капацитета е 94 %. Прави впечатление, че ДВХПР с. Лясково е със 100 % пълен капацитет. В двете специализирани институции за хора с увреждания е налице голям брой чакащи за настаняване по първо желание, като за ДВХПР с. Лясково е налице процент на чакащи, спрямо капацитет на услугата - 213 %.

Средно 56 % от потребителите настанени в домовете за възрастни с увреждания на територията на община Стара Загора имат близки и поддържат контакт с тях. Най голям е този процент в ДВХФУ гр. Стара Загора – 66 %, а най – малък е при потребителите на ДВХПР с. Лясково, общ. Стара Загора - едва 8 %. Тези цифри ясно показват, че най-труден ще бъде процесът по реинтеграция на хората с психични разстройства.

По отношение престоя в специализираната институция прави впечатление, че средно 62,4 % от потребителите на домовете за възрастни с увреждания са пребивавали в институцията над 10 години, като отново този процент е най – висок при лицата с психични разстройства – 93 %, следван от потребителите с физически увреждания – близо 74 %.

Анализът на тези данни, както и въз основа на събраната информация по време на посещенията в домовете за възрастни с увреждания, дава основание, да се счита, че най – голяма трудност за социално включване и реинтеграция е налице при потребителите с деменция. Същността на заболяването, неговото ретроградно протичане, трайни дегенеративни последици, без възможност за регенерация и дори частично възстановяване, поставя тази целева група в по-особена позиция при решаването на социалните ѝ проблеми. При тези потребители на първо място са поставени качествените здравни грижи и

медицинско наблюдение, с оглед редовен прием на предписаната поддържаща терапия, както и своевременното идентифициране на промяната в състоянието и съответно коригиране на поддържащата терапия. Потребителите с деменция се нуждаят от 24 – часово наблюдение и придружител при всяко регламентирано излизане извън познатото им пространство. Тези потребители не следва да бъдат на свободен режим, поради опасността да се изгубят или да станат обект на непредумишлено или предумишлено престъпление.

4.2.3 Стари хора

4.2.3.1 Самотно живеещи стари хора и стари хора с увреждания

Възрастовата структура на населението в Община Стара Загора показва постоянна тенденция към застаряване. Демографската картина за общината, както и за цялата страна е неблагоприятна, населението застарява, както в резултат на естествените процеси на раждаемост и смъртност, така и в резултат на засилените емиграционни процеси. Към 31.12.2014г. 61,13 % от живеещите в общината са в трудоспособна възраст. Относителният дял на хората над трудоспособна възраст е 24,08%, а на населението под трудоспособна възраст до 18 год. е 17,53%. Остаряването е по-силно изразено в селата, отколкото в града. Относителният дял на възрастното население над 60 години в селата е повече от 2 пъти по-голям, в сравнение с града (36,45 % в селата и 20,10 % в града).

По данни на ТП, НОИ Стара Загора към 30.06.2015г. броят на пенсионерите е 45 584 души. Пенсионери по стаж и възраст са 37 424 лица. Пенсионери с пенсия за инвалидност са 8 417 лица, а социални пенсии получават 717 лица.

Преобладаващата част от селата извън общинския център са обитавани основно от хора в пенсионна възраст. Комуникационните връзки между общинския център и отдалечените, разпръснати населени места са проблем. Затруднените транспортни връзки и отдалечеността на някои села усложняват достъпа на старите хора до медицинска помощ и до развитите към момента услуги, съсредоточени в общинския център.

С изолираността на селата и ограниченият достъп до услуги помощта на близките и взаимопомощта остава основен ресурс за хората в напреднала пенсионна възраст за справяне с ежедневните проблеми. Това допълнително поставя в неравностойно положение самотните стари хора, които са лишени от партньор и роднина.

Старите хора, ползващи социални услуги в общността за периода 2010-2015г. са съответно за 2010г. – 127 лица, за 2011г. – 128 лица, за 2012г. – 124 лица, за 2013г. – 146 лица, за 2014г. – 123 лица и към 30.06.2015г. 121 лица. По данни на ДСП към 30.06.2015г. възрастни хора над 65 години обект на социално подпомагане в общината са 15 човека.

Няма данни какъв е относителният дял на старите хора с увреждания спрямо общия брой на лицата с увреждания в общината. Но имайки предвид възрастовата структура на населението, както и високия процент на хората с увреждания, считаме че това е рискова група на която трябва да се обърне внимание.

Като основни потребности на тази рискова група могат да бъдат изведени: Подкрепа за ежедневните грижи в дома - помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване; Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства; Достъп до медицинска помощ и здравни услуги; Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа; Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони.

4.2.3.2 Стари хора, настанени в институции

На територията на община Стара Загора има един Дом за стари хора в с. Старозагорски минерални бани. Основните идентифицирани потребности на старите хора, настанени в дома са: нужда от грижа, особено за лежащите, предоставяне на грижа, достъп до медицинско обслужване, осигуряване на възможности за общуване и запълване на свободното време според индивидуалните интереси на клиентите. Настаняванията на стари хора в СИ извън общината в голяма част касае стари хора с деменция, за които няма разкрита услуга, както и такива, които се настаняват в институции в населени места близо до техните близки. Големият брой лица, чакащи за настаняване са стари хора с деменция и лежащи.

По данни на ДСП Ст. Загора към 30.06.2015г. броят стари хора, чакащи за настаняване в СИ е 45.

4.2.4 Общности и групи в неравностойно положение

Безработни

Това са групи от безработни лица с по-ниска конкурентноспособност на пазара на труда, в които се включват: безработни младежи; безработни младежи с трайно намалена работоспособност; безработни младежи от социални заведения, завършили образованието си; продължително безработни лица; безработни лица с трайно намалена работоспособност; безработни лица – самотни родители /осиновители/ и/или майки /осиновителки/ с деца до 3-годишна възраст; безработни лица, изтърпели наказание “лишаване от свобода”; безработни жени над 50-годишна възраст и мъже над 55-годишна възраст; други групи безработни лица.

Етнически общности в неравностойно положение

В настоящата група се включват хора, живеещи в обособените ромски общности в община Стара Загора – кв. Лозенец, кв. Чумлека, кв. Зора и селата Калитиново, Братя Кунчеви, Хрищени, Хан Аспарухово. В ромските квартали са налице различни фактори подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги. Допълнителен фактор, затрудняващ развитието на общността е самото гето. Обособените ромски общности са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, настанени в институции, деца, в риск от отпадане от училище. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родителите. За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Наваксване на липсата на професионална квалификация и образование Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентноспособният на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

Семейства в бедност

Няма официални данни за броя на семействата в бедност. Необходимо е да се обобщят данните в ДСП, РИО на МОН, ТД на НАП, за да се идентифицират семействата в бедност. По данни на Д „СП” към 30.16.2015г. месечни социални помощи са получавали 98 лица. Лицата под линията на бедност, получаващи целеви помощи за отопление за отоплителен сезон 2009-10г. са 1 036, за отоплителен сезон 2010-11г. са 1 333, за отоплителен сезон 2011-12г. са 1 141, за отоплителен сезон 2012-13г. са 1 062, за отоплителен сезон 2013-14г. са 1 523 и за отоплителен сезон 2014-15г. са 1 540.

Членовете на семейството попадат в различни групи в риск и е нужно да се осигури социална подкрепа и достъп до услуги както на родителите, така и на техните деца.

Бездомни лица

По данни на Дирекция „Социално подпомагане” – Стара Загора са установени 5 бездомните лица. На практика техният брой варира между 15 и 20 на база подадена информация от БЧК Ст. Загора, които през 2014 и 2015г. реализираха проект за осигуряване на храна за бездомни лица и на база преминалите през разкрития ЦВН в Стара Загора.

Бежанци

Към 31.12.2015г. броят на регистрираните бежанци в община Стара Загора по данни на Д ГРАО е 878, като от тях броят на непридружените деца бежанци е 64. Регистрираните бежанци не се установяват трайно в общината, поради което на този етап не могат да бъдат идентифицирани конкретни нужди и потребности.

5 Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в община Стара Загора

5.1 Обобщена оценка на изпълнението на Общинската стратегия (2011-2016)

Целта на анализа на социалните услуги е да се оценят възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване.

За разлика от 2010 г., през 2015 г. състоянието на мрежата от услуги се анализира през призмата на планирана/ изпълнявана стратегия и доколко е в състояние да отговори на

актуалните идентифицирани потребности на рисковите групи – налични ресурси и нужди от услуги (нови и/или трансформирани).

5.1.1 Извършени дейности по мониторинг и оценка

В резултат на извършения през 2011 и 2012 година мониторинг за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Стара Загора, може да се каже, че се запазва тенденцията на областно ниво за предлагане на широк спектър от социални услуги за рисковите групи. Конкретно в община Стара Загора, са налице разнообразен пакет социални услуги, които да задоволяват основно потребностите на рисковите групи от общината, но и на потребители от цялата страна.

По отношение ефективност, качество, достатъчност на предоставяните социални услуги може да се каже, че същите покриват основните потребности на потребителите, както и техните очаквания за подкрепата която желаят да получат. Отговарят на стандартите и критериите за предоставяне на социални услуги, условията и материалната база са подходящи, както за предоставяните дейности, така и за целевите групи.

По отношение развитието на социалните услуги в област Стара Загора и в частност изпълнението на общинската стратегия за развитие на услугите, през 2012 година се наблюдава висока активност при развитието на социалната политика в сферата на социалните услуги от страна на Община Стара Загора. Предвид ограничения държавен и общински финансов ресурс за развитие на социални услуги, се затруднява разкриването на новите планирани социални услуги и поддържане на устойчивостта на предлаганите социални услуги в домашна среда, както и недостатъчни средства за подобряване на материалната база и повишаване на професионалната квалификация на човешкия ресурс.

Наблюдава се положителна тенденция на добро сътрудничество между всички заинтересовани страни в социалната сфера. И в заключение може да се отбележи изключително положителна тенденция на развитие на социалната политика на общината.

Междинен преглед и актуализация на Областна стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2016.

През 2014 год. се извърши междинен преглед на изпълнението на Областна стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2016 г. и беше изготвен Констативен доклад за напредъка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2016 год. за област Стара Загора. В резултат на тази дейност се констатира следното:

- Не се идентифицират дефицити по приоритети, въз основа на което, не се налага включване на нови приоритетни направления и съответно планиране на съответните дейности и мерки за реализацията им.
- В общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2016 год. за община Стара Загора всички набелязани приоритетни направления са актуални.
- Община Стара Загора има амбиция и планира да осигури потребностите на лица в уязвимо положение /бездомни и безпризорни/
- Планираната социална услуга ЦСРИ за хора със зрителни затруднение не е разкрита, поради липса на подходящи схеми по програми и проекти.

5.1.2 Резултати от мониторинга и оценката

Обща оценка за постигнати цели/резултати по направленията на Стратегия

Ръководството на Общината и всички заинтересовани страни от общинска администрация поемат основната отговорност за изпълнението на мерките по съответните

направления, за социално включване, но поради ограничения държавен и общински финансов ресурс е затруднено като цяло развитието на интегрирана политика за подкрепа на децата и лицата чрез комбиниране на различни видове социални услуги. Въпреки предизвикателствата мрежата от социални услуги в общината е разширена и доразвита с разкриване на нови социални услуги, увеличаване капацитета на съществуващи услуги, намаляване капацитета на други, закриване на действащи услуги в съответствие с държавната политика и разгръщане обема на дейности на социалните услуги, в отговор на нуждите на потребителите от идентифицираните групи.

Приоритетите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2016 год. са реализирани по съответните направления и съответните към тях мерки както следва:

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

След направения междинен преглед и изготвен констативен доклад за община Казанлък не са идентифицирани дефицити по приоритети, въз основа на което, не се налага включване на нови приоритетни направления и съответно планиране на допълнителни дейности и мерки, в потвърждение на успешната реализация.

5.2 Съответствие на мрежата от услуги спрямо актуалните потребности на рисковите групи

5.2.1 Характеристика на услугите по Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

Специфична цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство, чрез:

- Мярка 1.1.1. Комплексна програма за първична превенция на изоставянето;
- Мярка 1.1.2. Утвърждаване и разширяване дейността на ЦОП за превенция на изоставянето и подкрепа на уязвими семейства в община Стара Загора;
- Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца;
- Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в община Стара Загора;
- Мярка 1.1.6. Общински програми и мерки за здравна профилактика и семейно планиране;
- Мярка 1.1.7. Общински програми/мерки за подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството.

Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и задържане на новородените деца в биологичното семейство

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Дейностите по тази мярка целят „затваряне на входа“ към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом е необходимо работата по превенция да започне още преди раждането на детето - успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение.

Най-голям брой нови случаи по превенция на изоставянето на деца от 0 до 3 год. за целия наблюдаван период е регистриран в община Стара Загора, като в сравнение с 2011 г., през 2013 г. броя на случаите е значително намалял. През 2011 и 2013 г. са постъпили най-много сигнали за малолетните и непълнолетни, родили дете. Към 2013 г. остава висок и броят на децата, настанени в ДМСГД и ДДЛРГ. Към края на 2013 г. няма настанени деца в ДДУИ и ДДФУ в община Стара Загора през наблюдавания период.

По своя характер програмата за Ранна превенция на изоставянето е смесена, междусекторна услуга в социалната и здравната сфера. Успешната работа по предотвратяване на изоставянето на ниво родилен дом се гарантира в голяма степен, чрез добре изградена и действаща партньорска мрежа по превенция, включваща местни власти, доставчици на услуги и държавни органи. Освен работата на терен с високорисковите общности и подобряване на достъпа на уязвимите групи до услуги в различните сфери (здравеопазване, социална сфера и закрила на детето) изключително важно е назначаването на социален работник от О „ЗД“ в родилно отделение.

По отношение превенцията на изоставянето към момента на територията на община Стара Загора функционират:

На ниво първична превенция – здравни медиатори към СНЦ „Свят без граници“, които работят на терен и екип от специалисти във разкрития и функциониращ до края на м. Декември 2015г. Общностен център за ранно детско развитие;

На ниво родилен дом - социален работник от О „ЗД“;

На ниво интервенция - звено „Майка и бебе“ към КСУДС - Стара Загора: 24-часова услуга и мобилен екип към ЦОП/КСУДС - Стара Загора, който работи и предоставя услуги на терен;

На ниво последваща подкрепа – екип „Работа със семейството“ към ЦОП/КСУДС.

От 2008 година гореизброените структури функционират и си взаимодействат под координацията на О „ЗД“ към Д „СП“ Стара Загора.

Услугата ЗМБ предлага услуги на областно ниво и да се използва приоритетно от клиенти от областта.

Мярка 1.1.2. Утвърждаване и разширяване дейността на ЦОП за превенция на изоставянето и подкрепа на уязвими семейства в община Стара Загора;

Тази услуга обслужва клиенти от ниво първична превенция, ранна и последваща интервенция, до реинтеграция и след реинтеграционна подкрепа. Подкрепата за рисковите групи – за децата и техните семейства се осъществяват не само в самата сградата на ЦОП, но и на терен, обичайното местопребиваване на ползвателите на услугата.

Капацитета на ЦОП гр. Стара Загора беше повишен от 60 на 80 и той да се обособи като подкрепящ и ресурсен център за останалите ЦОП в общините от областта. По този начин се мултиплицира успешния модел на работа и сътрудничество, изграден в Стара Загора. За проследявания период са издадени най-голям брой инаправления/заповеди към ЦОП в община Стара Загора.

Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца, лишени от родителска грижа

При определени условия настаняването при близки и роднини чрез мярка за закрила може да осигури устойчива семейна грижа и възможност за трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставеното дете.

В Община Стара Загора в работата по случаи на деца в риск, останали без родителска грижа, ОЗД / ДСП – Стара Загора активно проучва възможността за настаняване на децата в семейства на роднини или близки. Това се потвърждава от данните за наблюдавания период, като броят на децата, настанени в семейства на близки и роднини нараства.

Голяма част от децата на непълнолетни родители живеят в обособени ромски квартали в град Стара Загора и в села, населени предимно с роми. През периода голяма част от случаите, по които работи ОЗД Ст. Загора и ЦОП са насочени към оказване на подкрепа на семействата на близки и роднини, в които има настанени деца.

Услугите, насочени към тази целева група през периода се предоставяха в ЦОП и ЗМБ в община Стара Загора. През второто полугодие на 2015г. такъв тип услуги бяха предоставени и в Общнастен център за ранно детско развитие разкрит по ПСВ за деца от 0 до 7 години и семействата им.

Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването

В края на отчетния период, по отношение на броя на осиновяванията в община Стара Загора се наблюдава следната картина: за 2010г. – 19, за 2011г. – 17, за 2012г. – 17, за 2013г. 16, за 2014г. – 11, до 30.06.2015г. – 6. За наблюдавания период няма случаи на разсиновявания.

В Наредба № РД-07-7 от 05.10.2010 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистрите за пълно осиновяване, обнародвано в Държавен вестник бр. 82 от 19 Октомври 2010 г. е въведено изискването в хода на социалното проучване, ДСП да извършва обучение или да насочва за обучение осиновяващите към друг доставчик на социални услуги за деца и семейства по програма, утвърдена от министъра на труда и социалната политика. Всички кандидат - осиновители в община Стара Загора са насочвани към ЦОП/КСУДС, а при невъзможност да се сформира група за обучение, то е провеждано от социален работник от ОЗД/ДСП – Стара Загора, който е извършвал проучването.

В община Стара Загора през наблюдавания период са провеждани консултации и обучения на всички кандидат-осиновители като след това е извършена необходимата подкрепа и проследяване на осиновители и осиновени деца в следосиновителния период.

Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в община Стара Загора

Услугата приемна грижа се развива в рамките на община Стара Загора от началото 2007 година, а в областен мащаб от началото 2008 г.

От началото на 2013 година община Стара Загора като партньор на Агенция за социално подпомагане участва в изпълнението на Проект „И аз имам семейство”, финансиран по Схема за безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001-5.2.11 „Приеми ме” на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Проектът е в синхрон с изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България” и е насочен към развитие на приемната грижа като алтернатива на настаняването на децата в специализирани институции. Същият се реализира до края на 2015г.

Видно от предоставената информация, към края на 2013 г., утвърдени от Комисията по приемна грижа към РДСП – Стара Загора са 5 /пет/ професионални приемни семейства. В

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

приемни семейства са настанени 5 деца. Екипът по приемна грижа към община Стара Загора осъществява съвместна работа с кандидати за приемни родители, с утвърдени приемни семейства и със семейства с настанени деца, като извършва консултиране, проучване, обучение и оказва подкрепа по време на целия процес.

Към 31.12.2010г. в приемни семейства са били настанени 15 деца. През следващите годините настаняванията са както следва: през 2011г. – 7 деца, през 2012г. – 2 деца, през 2013г. – 8 деца и през 2014 г. – 4 деца. Към 30.06.2015г. в приемни семейства в община Стара Загора са настанени общо 29 деца, а броят на утвърдените приемни семейства е 32.

Областния център по приемна грижа беше сформиран в Стара Загора през 2008 г. с подкрепата на Фондация АРК – България и УНИЦЕФ – България. Основни приоритети на Центъра бяха обучението и оценяването на кандидатите за приемни родители, подкрепа на приемни семейства, провеждането на кампании с цел популяризиране на приемната грижа, взаимодействието с дирекциите „Социално подпомагане“, общините, НПО и доставчици на социални услуги;

През 2010 г беше изработен областен план за развитие на приемната грижа от РДСП и Областния център по приемна грижа. Планът се фокусира върху взаимодействието на всички заинтересовани страни в областта и бяха предвидени стъпките за развитие, разпределението на задачи и съвместната работата на Областния център, държавни институции, местните доставчици на социални услуги и НПО в мрежа. ОЦПГ предостави за цялата област оценяване и обучение на кандидати за приемни семейства.

През периода дейности по приемна грижа се реализираха и в ЦОП Стара Загора. Същите бяха насочени към реализиране на информационни кампании, в партньорство с Дирекция „Социално подпомагане“ и ОЦПГ, насочени към общността, съобразно местния контекст; работа на специалистите от ЦОП с рождените родители на приемните деца; развиване на капацитет на ЦОП за провеждане на групи за подкрепа за приемни семейства, където приемните родители по места да имат възможност да се включват.

През периода социалните работници от Отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“ извършиха оценки на децата, настанени в СИ, в резултат, на което голяма част от тях, особено във възрастовата група 3-7 год. бяха настанени в приемни семейства във и извън областта.

Мярка 1.1.6. Общински програми и мерки за здравна профилактика и семейно планиране.

Всяка учебна година медицинските специалисти в училищата и детските заведения в община Стара Загора, осигуряват нагледна информация за спешните състояния и правилата на действие при възникването им, поставят материалите на видно и достъпно място в детското заведение или училището и обучават ръководството и персонала за оказване на първа помощ.

През 2012 г. бяха проведените обучения в лятната превантивна програма на МКБППМН съвместно с Български Червен кръст „Да се храним здравословно” като част от проекта „Здраве в училище”, обучения по превенция на водния травматизъм, по първа психологическа помощ и самопомощ при бедствия и „Основни знания за БЧК и БМЧК”. Експерти и доброволци от БЧК, заедно с обществени възпитатели дадоха знания и нова визия за здравословен и безопасен живот на 112 деца. В три дни през месец юли 2012 г. за 73 деца, които заявиха интерес към темите: „Как да направим партито екологично”, „Питейна вода - качества и контрол”, пътна безопасност бяха проведени обучения в РЗИ. Чрез

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

интерактивни обучения експертите дадоха отговор и модел за ново отговорно поведение в околната среда. С това се затвърди успешното взаимодействие в социално-превантивната работа и РЗИ като потенциално ангажиран партньор в лятната превенция.

През 2011 г. с решение на Общински съвет – Стара Загора е приет Правилник за финансово подпомагане на процедури и дейности по асистирана репродукция на съпрузи и лица, живеещи на съпругески начала, с репродуктивни проблеми, като през 2011 г. са подпомогнати 16 семейства, през 2012 г. – 20, през 2013 г. – 25 семейства, през 2014г. – 25 семейства и през 2015г. – 27 семейства.

С цел разширяване на здравното образование в училище и подготовка за отговорно сексуално поведение, предпазване от ХИВ/СПИН и употреба на наркотици продължават дейностите по Компонент 5 сред ромската общност, Компонент 6 сред проституиращи и Компонент 7 сред младите хора на Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и ППИ”.

Утвърдено е дългогодишно партньорство на БМЧК, СНЦ „Свят без граници”, СНЦ „Самаряни” и други НПО, КАБКИС, Местен координационен офис по ХИВ/СПИН и МКБППМН за организиране и провеждане на съвместни инициативи по повод 14.02. – Ден на влюбените, Ден в памет на жертвите на СПИН и 01.12 – международен ден, посветен на борбата срещу ХИВ/СПИН.

През 2011 г. е изработена и приета от Общински съвет – Стара Загора, Общинска стратегия за превенция на ХИВ/СПИН и СПИ в Община Стара Загора за периода 2012-2015 година.

По Компонент 5 на програмата през 2011 г. е предоставена здравна информация и консултация за сексуално-преносими инфекции на 3 323 клиента, от които 208 момичета и 3 115 момчета на възраст 12-17г. Организирани са две лидерски групи от типа връстници обучават връстници с общо 18 неформални лидери, 8 от които от град Мъглиж. Компонента се изпълнява на областно ниво. През 2012 г. са обучени 10 доброволци, проведени са 700 изследвания на ХИВ статус и 230 прегледа при дермато-венеролог, раздадени са 36 000 презерватива и 3 800 лубриканти.

През м. Юли – м. Август 2012 г. РЗИ съвместно с ОЗД/ДСП и община Стара Загора организира изследване за ХИВ/СПИН, туберкулоза, сифилис и хепатит на децата над 7 години, настанени в специализираните институции и социалните услуги-резидентен тип в общината във връзка със Заповед № РД-28-114/03.07.2012 г. на министъра на здравеопазването на Република България. В изследването бяха включени близо 100 деца, за които своевременно от ОЗД бяха издадени становища за извършване на необходимите изследвания.

На 29 и 30 Ноември – по повод Световния ден за борба със СПИН със 104 настанени във ВУИ се проведе дискуссия на тема „Превенция на ХИВ с млади хора” по време на работно посещение. Раздадените информационни материали бяха предоставени от Сдружение „Свят без граници”.

През 2011 г. Сдружение „Свят без граници” продължи изпълнението на дейностите по Компонент 5 на „Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Република България за периода 2007-2011 г.” сред ромската общност. Екипът реализира дейности по Програмата на областно ниво. Обхванати са 18 деца на възраст от 15 до 18 г., от които 9 са момичета. Ефективно беше партньорството на сдружението със СБАЛПФЗ ЕООД, град Стара Загора. През 2012 г. с превантивно-информационна работа на терен са обхванати 1 970 клиента. На 790 човека, от които 366 рискови е проведен скрининг за туберкулоза.

Издирени са 30 контактни на туберкулоза лица, раздадени са 1 202 здравно-образователни материали.

През 2011 г. стартираха дейностите по Компонент 4 „Подобряване на достъпа до превенция и лечение на туберкулозата за групите във висок риск – бежанци и лица, търсещи убежище, имигранти, младежи в риск, инжекционно употребяващи наркотици, лица с алкохолна зависимост” на Програма „Укрепване на Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата в България” на Министерство на здравеопазването. Екипът акцентира на теренната работа в двата големи ромски квартали „Лозенец” и „Чумлека”, както и ДДЛРГ „Българка”, град Стара Загора. На терен са достигнати общо 543 индивидуални клиента, от които 237 момичета и 306 момчета. От скрининга направен за туберкулоза 23 деца са насочени за изследване. За отчетния период не беше открит положителен случай на туберкулоза и беше установен само 1 случай на латентна туберкулоза. Приоритетна дейност за Сдружение „Свят без граници” през 2011 г. беше обучение на връстници обучаващи връстници в домове за деца, лишени от родителски грижи. Идентифицирани бяха 9 лидери от ДДЛРГ „Българка”. МКБППМН съвместно със Сдружение „Свят без граници” реализираха обществената кампания „Туберкулозата - когато засегне наш приятел”.

През март и април, по случай международния ден за информираност по проблемите на аутизма - **2 април**, с цел повишаване информираността на обществото относно състоянието „аутизъм” и подобряване качеството на живот на аутистичните личности и техните семейства, екипът на ЦСРИ организира и проведе информационни кампании „Заедно за нашите деца аутисти”.

Ограничаване разпространението и употребата на психо-активни вещества, чрез осигуряване на ефективна превенция и достъп до здравни и социални услуги беше в основата на дейностите на Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център (ПИЦ). През 2012 г. бяха проведени обучения в училищата в град Стара Загора (СОУ „Иван Вазов”, 9 ОУ „Веселин Ханчев”, ГПЧЕ „Ромен Ролан”) за повишаване на информираността на учениците за вредата от злоупотребата с психоактивни вещества чрез консултации на зависими и техните близки; филми, клипове за превенция срещу психоактивните вещества; Създаване на групи за взаимопомощ. Беше проведена Кръгла маса по проблемите с наркотиците в ромската общност и дебат на тема „Проблемите, които създават психоактивните вещества” с участието на ученици от ПМГ „Гео Милев” - гр.Стара Загора.

Проведен бе конкурс на тема „Как ще помогна на приятел, който има проблем с наркотиците” съпроводен с дискусия „Полезните действия и знания, които сме получили по време на проведения конкурс”. За повишаване на информираността се осъществиха срещи с педагогическите съветници и провеждане на разговор за проблемите на подрастващите, свързани с психоактивните вещества и беше проведено обучение на деца от домовете за деца, лишени от родителска грижа.

Мярка 1.1.7. Общински програми/мерки за целева подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството.

От м. Ноември 2010 г. община Стара Загора изпълняваше Проект „Подкрепа за достоен живот”, по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001-5.2.09 „Алтернативи” на Оперативна програма ”Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд, за предоставяне социалната услуга „Личен

асистент” на хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянна грижа/обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания, в семейна среда. През 2011 г. социалната услуга „Личен асистент” се предоставя на 18 деца, 2012 г. на 17 деца, 2013 г. на 16 деца, 2014 и 2015 на 18 деца.

През 2013 г. община Стара Загора реализира Проект BG051PO001-5.1.04-0213-C0001 „Помощ в дома за лица с увреждания в община Стара Загора”. Проектът се финансира по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001-5.1.04 „Помощ в дома” по Оперативна програма ”Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. По Проекта се предостави социалната услуга „Личен асистент” на 6 деца с трайни увреждания, в семейна среда.

Специфична цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството, чрез:

- Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства;
- Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа, и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства

През 2011 г. в гр. Стара Загора е разкрит и функционира като финансирана от държавата дейност Център за социална рехабилитация и интеграция за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства, с капацитет 20 места. Центърът е възложен за управление на ГС „Алтернатива 55” – Стара Загора, съгласно договор на община Стара Загора. Екипът на ЦСРИ работи по развиване на умения и опит по прилагане на Програма за ранна интервенция. През 2011 г. екипът премина теоретично и практическо обучение за работа с деца с участие на сдружението като партньор в проект на Фондация” Карин дом”- Варна. През 2012г. година продължи участието на членове на екипа в надграждащо обучение по ранна интервенция чрез участие в Национална практическа конференция през м.май в София, в тридневен семинар във Варна и вътрешно обучение на екипа. През 2012 г. услуга за ранна интервенция е предоставена на 4 деца в рамките на услугите на ЦСРИ.

През 2012 г. са проведени социални и психологически консултации с **44 родители на нови** за ЦСРИ деца. На родителите са предоставени изготвени листовки с информация за предоставяните услуги в ЦСРИ. С всички родители на деца, посещаващи ЦСРИ се провеждат срещи за социално консултиране, **текущо консултиране** за напредъка и проблемите в работата с детето; консултиране относно преглед на плана за работа с детето и консултиране по заявен проблем - през годината са проведени общо **430** консултации. С родителите на всички деца са проведени **срещи за обсъждане на плана** за работа на детето, с представител на ОЗД и екипа на ЦСРИ. През 2012г. са проведени **23 общи** инициативи, от които 1 занятие в група за самопомощ, 4 обучения и информационни срещи, родителски срещи по организация на услугите и общи инициативи на Центъра, 3 ателиета за изработване на художествени предмети и др.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

В ДМСГД Стара Загора е разкрит и функционира Център за ранна медико-социална интервенция за деца с увреждания, включително ранна диагностика на заболяването/увреждането. Развитието на медико-социалните услуги/мерки за ранна диагностика на децата с увреждания и/или със здравословни проблеми и осигуряването на навременно лечение и рехабилитация е важно както за превенцията на изоставянето, така и за подобряване на грижите и възможностите им за възстановяване. Услугите, които се предоставят на мястото са медицински, социални, психологически консултации и оказване на подкрепа за родителски умения за грижа за деца с увреждания. Специфични здравни грижи/мерки според конкретния случай обхващат новородените и децата от 0-7 години с нарушения в развитието.

В община Стара Загора беше изпълнен Проект „Изграждане на Общностен център за социална подкрепа в град Стара Загора” финансиран от Международната банка за възстановяване и развитие по Проект „Социално включване” на МТСП. Проектът имаше за цел превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие. Чрез подобряване на готовността на децата за включване в образователната система и подкрепата за формиране на родителски умения сред уязвимите групи родители. Проектът включваше изграждане на Общностен център, където се предоставяше пакет от интегрирани услуги /социални, здравни, услуги за предучилищна подготовка и др./ и услуги за грижи за деца на родителите и децата от уязвими групи, както и за деца с увреждания и техните семейства. Те бяха разделени в две групи с оглед възрастта на целевите групи деца – услуги за родители и семейства на деца до 3 годишна възраст и услуги за деца от 3 до 7 годишна възраст. Центърът продължи функционирането си до края на м. Декември 2015г.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.

В община Стара Загора активно се използват възможностите на социалните услуги в общността. Всяка година нараства броя на подаваните сигнали за деца в риск, както и броя на заявките за психологическо консултиране на деца и семейства и психологическа работа с деца, настанени в ДДУИ. Община Стара Загора разполага с Дневният център за деца и младежи с увреждания - гр. Стара Загора, чийто ползватели са деца и младежи от 3 до 29 годишна възраст с умствени и физически увреждания. Центърът разполага със собствен специализиран транспорт. Функционира като държавно делегирана дейност и се управлява от община Стара Загора. Услугите, които той предоставя са: превенция на изоставянето консултиране; дневна грижа; постоянна грижа; рехабилитация; терапия; ориентиране; информирание и обучение; груповата работа; работа с родителите; помощ в домакинството; образование/обучение; физиотерапия, водолечение, работа в сензорна зала, психомоторно развитие, арттерапия, монтесори терапия, логопедична помощ и медицински грижи.

Центърът за обществена подкрепа – Стара Загора обслужва клиенти от ниво първична превенция, ранна и последваща интервенция, до реинтеграция и след реинтеграционна подкрепа. Подкрепата за рисковите групи – за децата и техните семейства се осъществяват не само в самата сградата на ЦОП, но и на терен. През 2012 г. в Центъра е работено общо с 248 случая. По тях са издадени от Д“СП“ общо 174 направления, от които 133 – за дългосрочни услуги, а 41 – за краткосрочни услуги. По 61 случая на деца е работено без направление, с директно договаряне. По други 3 случая са издадени заповеди за ползване на социални услуги. През 2012г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално

подпомагане е увеличен капацитета на Център за обществена подкрепа – Стара Загора от 60 на 80 места.

ЦСРИ „Алтернатива” предоставя услуги като делегирана държавна дейност от юни 2011 г. От разкриване на дейността до края на 2012 г. към центъра са се обърнали за 2011 година - общо 43 деца, от тях 22 с направление от ОЗД и 72 деца за 2012 година, от тях 28 с направление от ОЗД – всичко 115 семейства, при годишен капацитет 20.

В сградата на ДМСГД Ст. Загора е разкрит и функционира Дневен център за деца с увреждания (ДЦДУ). Услугите в него са насочени към деца с увреждания (0-7). В центъра се предлагат услуги за подкрепа в две насоки – почасова грижа_и/или целодневна грижа. Предлага се и медицинска и социална рехабилитация, консултации – социално-правни и здравни консултации.

Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството

Социалните услуги в подкрепа на родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството в община Стара Загора се предоставят в Център за обществена подкрепа, Център за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания „Алтернатива” и Дневен център за деца и младежи с увреждания в гр. Стара Загора.

От м. Ноември 2010 г. община Стара Загора изпълнява Проект „Подкрепа за достоен живот”, по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001-5.2.09 „Алтернативи” на Оперативна програма ”Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд, за предоставяне социалната услуга „Личен асистент” на хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянна грижа/обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания, в семейна среда. През 2011 г. социалната услуга „Личен асистент” се предоставя на 18 деца, 2012 г. на 17 деца 2013 г. на 16 деца, 2014 и 2015 на 18 деца.

През 2013 г. община Стара Загора реализира Проект BG051PO001-5.1.04-0213-C0001 „Помощ в дома за лица с увреждания в община Стара Загора”. Проектът се финансира по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001-5.1.04 „Помощ в дома” по Оперативна програма ”Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. По Проекта се предостави социалната услуга „Личен асистент” на 6 деца с трайни увреждания, в семейна среда.

Специфична цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисковото поведение и negliжиране на децата, чрез:

- Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.3.2. Програми за превенция на рисковото поведение при деца и младежи;
- Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда

В община Стара Загора услугите по Мярка 1.3.1. се предоставят в Център за обществена подкрепа, Звено „Майка и бебе”, МКБППМН и др.

Услугите в рамките на ЦОП и ЗМБ за развитие на родителските умения обхващат подкрепата за семейства с деца в риск, за превенция на изоставянето и negliжирането на деца, отглеждани в семейна среда и включват посредничество, информиране, социални,

правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца; повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие.

От своя страна СНЦ „Свят без граници” предоставя социални услуги в ромската общност, насочени към консултиране и обучение в родителски умения, превенция на ранната женитба и отпадане от училище, и подобряване достъпа до образование.

Съгласно чл. 10, ал. 2 на ЗБППМН и препоръките на Националната стратегия за превенция на противообществените прояви, като помощен орган към МКБППМН е създаен Център за превантивна и психолого-консултативна дейност. От 2005 г. до настоящия момент се наблюдава увеличаване обема на извършваните в него дейности, сред които: разработват се програми, осигуряващи нови възможности за организиране свободното време на децата, интеграция на деца с противообществени прояви в тях, прилагат се съвременни психолого-педагогически интервенции и т.н. Едновременно с това са осъществявани консултации на родители, съдействие на семейства на деца, поставени под контрола на обществените възпитатели за намиране на адекватен родителски подход, като при нужда допълнително са консултирани и насочвани към юрист, педагог или психолог, семейства с осиновени деца, които са с изявено арогантно и рисково поведение са включени в програмата за осиновители към Центъра по превенция. Центърът за превантивна и психолого-консултативна дейност предлага консултации на деца, родители и всички нуждаещи се от помощ и знания за девиациите в поведението на подрастващите и начините за справяне с тях. Консултанти са секретарят, специалистът, обществените възпитатели - психолози, педагози и медицинско лице. В него функционира приемната на обществените възпитатели. В зависимост от потребностите на деца, родители или други лица, потърсили съдействие се насочват към подходящите консултанти. На същият принцип работят изнесените приемни в с. Дълбоки, с. Калояновец, с. Братя Кунчеви и административно бюро в ромския кв. „Лозенец”.

Мярка 1.3.2. Програми за превенция на рисковото поведение при деца и младежи

С оглед превенция на рисковото поведение при деца и младежи, община Стара Загора работи по програмата за „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН" на Министерството на здравеопазването, финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария.

МКБППМН и Центърът за превантивна и психолого-консултативна дейност към община Стара Загора са реализирали програма „ВАКАНЦИЯ 2013, 2014, 2015”. През месец Юли 2013 година, под контрола на членовете и обществените възпитатели, съвместно с експерти от институции и организации, работещи с деца и за деца, 26 партньори, са създали нови по-разнообразни инициативи на деца от Стара Загора.

През 2010 г. в гр. Стара Загора е открит Превантивно информационен център по зависимости. Дейността на центъра е свързана с разработването и действието на програмите за превантивна, информативна, консултативна, арттерапевтична дейност сред различните целеви групи като алтернативни форми за осмисляне на свободното време на младите хора.

Продължи дейността на Клуб „Зараза“, към Сдружение „Самаряни“ - Клуб от доброволци от подрастващи и младежи, обединени около проблематиката и въпроси, свързани с риска за здравето, секса, профилактика и лечение на полово предавани инфекции и заболявания, рисковете, свързани с употребата на наркотици.

През периода продължиха и дейностите по програма „Превенция и контрол на туберкулозата в България” на МЗ. В област Стара Загора се реализира Компонент 5 „

Подобряване откриването на случаи и успеха на лечението на туберкулозата в ромска общност”. Дейността се изпълняваше от СНЦ "Свят без граници". Основната цел е задържане на ниското ниво на разпространение на туберкулоза в България и доизграждане на съществуващите структури, ангажирани с проблематиката на туберкулозата, чрез провеждане на ефективни интервенции сред уязвимите групи и осигуряване на достъп на целевите групи и хората до грижи и качествено лечение.

Услугите се предоставят на територията на област Стара Загора. Програмата се финансира от Министерство на здравеопазването на Република България, чрез Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария.

Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите

Най-често налаганите възпитателни мерки по ЗБППМН в община Стара Загора са в съответствие с чл. 13, ал. 1 е т. 1 предупреждение, т. 7 - забрана на непълнолетния да се среща и да установява контакти с определени лица. На поставените под надзора, на обществен възпитател, деца в рамките на една година или за шест месеца се дава възможност да са под компетентно и професионално въздействие. Това е предпоставка за трайни позитивни промени. Работата на обществените възпитатели е ориентирана изцяло към правата на детето и прилагане на адекватен индивидуален подход, с подкрепящи мерки за въздействие, които да позволят на детето и семейството да осъзнае своята отговорност. Социално-битовите условия, слаб родителски контрол, липсващи ценностни модели са посочени като основни фактори, които поставят едно дете в риск да извърши престъпление. В този смисъл ролята на обществените възпитатели като орган на местните комисии, извършващ индивидуална корекционно-възпитателна работа с малолетните и непълнолетните е изключително важна. Съгласно ЗБППМН и Статута на обществения възпитател, те осъществяват следните ангажименти: широкоспектърна дейност - индивидуална корекционно-възпитателна работа; експертно проучват средата и семейството; подпомагат родителите, които срещат затруднения при възпитанието на децата си; предлагат консултации в Центъра по превенция; изнасят лекции и беседи по програма за ранна превенция в училищата; извършват предварителни проучвания по предложения за възпитателни дела; участват в организирани мероприятия през свободното време на децата. В работата си по превенцията на асоциалното поведение и правонарушенията при непълнолетните общественият възпитател съчетава функциите на надзор и контрол. Поставянето под възпитателен надзор е една от най-често прилаганите мерки. Тя има съществен социално-педагогически потенциал и предлага възможности за активна и ранна превенция на рисковете за развитие на асоциално противоправно поведение на децата, изложени на влиянието на криминогенни фактори. С цел да предотвратим противоправни деяния в критични случаи и при опасност за развитието и възпитанието на децата е определен обществен възпитател. В доклада си общината посочва, че между МКБППМН, ИДПС, ОЗД и НПО в общината е създадена ясна организация при работа по случаи на просеци деца и деца джебчии. Родителската безотговорност и липсата на контрол водят до изпадането им в състояние на безнадзорност. В резултат на съвместната работа към настоящият момент в град Стара Загора няма малолетни и непълнолетни лица в трайно безнадзорно състояние.

МКБППМН към община Стара Загора осъществява инициативи с превантивна насоченост, предлага нови програми, както през учебната година, така и свързани с

организиране свободното време на учениците, успешно участие и интеграция на деца с противообществени прояви в тях. Във връзка с това е изключително важно сътрудничеството с УКПППУ. Училищните комисии по превенция предлагат на педагогически съвет мерки за ограничаване противообществените прояви на учениците в съответствие с конкретните им деяния и възможностите на училището, решават проблемите на застрашените от отпадане ученици, деца жертва на насилие и такива с проблеми в общуването и училищните изисквания. Дейностите се реализират в тясно сътрудничество с класните ръководители, училищното настоятелство, родителите и при доброто взаимодействие с МКБППМН. МКБППМН от своя страна поддържа устойчиви партньорски отношения с местните НПО и други организации, осъществяващи дейности свързани със закрилата и подкрепата на децата. Ключови партньори са - Български Червен кръст, Сдружение „Свят без граници”, Регионална здравна инспекция, Превантивно-информационен център и Общински съвет по наркотични вещества. През 2013 г. продължават съвместните дейности на Кризисен център „Самарянска къща“, ЦОП и ОЗД – за подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение. В Кризисен център „Самарянска къща“ с действаща към него Приемна, настанените деца претърпели насилие или трафик имат възможност да ползват психологическа помощ и подкрепа от специалистите към Сдружение „Самаряни“, както и услугите на социален работник и юридически консултации.

Продължават дейностите на Клуб „Феникс“ към Кризисен център „Самарянска къща“ в последваща подкрепа на деца и жени, преживели насилие. Клуб „Феникс“ е група за самопомощ на жени, пострадали от насилие. Програмата на клуба е насочена към повишаване активността и мотивиране за включване на жени, преживели насилие в креативни дейности, свързани с позитивни преживявания с оглед техните индивидуални ресурси. Клубът дава възможност за осигуряване на защитена среда за оказване на помощ и подкрепа; провокиране на ученето чрез опита на другите; улесняване процеса на възстановяване на доверието в собствените възможности и сили за промяна на личната житейска ситуация, социален статус и контакти. Чрез него се подпомага личността за преживяване по-безболезнено психическите поражения от нанесените обиди, унижения и тормоз.

Специфична цел 1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование, чрез:

- Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в община Стара Загора;
- Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи;
- Мярка 1.4.3. Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания;
- Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в община Стара Загора

Интегрирането на децата в риск в образователната система е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще. Хоризонталните програми и

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

мерки в сферата на образованието се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, инициативни групи на родителите и местните общности, с подкрепата на общината и РИО на МОН. Предвидените мерки са в съответствие с духа на националните и областните приоритети за интегрирано образование, допълват и конкретизират планираните дейности в тази сфера.

В РИО – Стара Загора е създаден регистър на необхванатите деца и ученици в предучилищна и задължителна училищна възраст, който се актуализира всяка година. В общините от област Стара Загора е гарантиран равния достъп на деца от рискови общности и уязвими групи до качествено образование. Обхванати са всички деца подлежащи на задължително предучилищно образование. Осигурен е специализиран транспорт за децата до детски градини и училищата.

Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.

През м. декември 2014 г. Общински съвет Стара Загора с Решение № 1617 прие Общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромски произход за учебната 2014/15 г.

Интегрираното образование на децата и учениците от ромското малцинство от кв. Лозенец продължи през учебната 2013/14 г. и обхваща деца от подготвителни групи и ученици от I – VIII кл., обучавани в приемни училища.

Усилията бяха насочени към извеждане на деца и ученици от кв. Лозенец. На 42 ромски деца от кв. „Лозенец” е осигурен транспорт от кв. „Лозенец” до НУ „Зора”, където са записани за учебната 2013/2014 г. На децата и учениците е осигурен безплатен обяд и 3 пъти седмично плод по схема „Училищен плод” на Държавен фонд „Земеделие”.

Три основни училища - в с. Хрищени, в с. Калояновец и в с. Хан Аспарухово се включиха в Програмата „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище“ на Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“.

Създадените по Проект „Заедно напред” по ОП „Развитие на човешките ресурси”, схема „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система” 13 клуба в І ОУ „Г. Бакалов” продължават дейността си.

През 2015 г. Община Стара Загора продължава да изпълнява Проект на Програма BG06 ”Деца и младежи в риск”, Компонент 1 „Грижи за младежи в риск” по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) 2009-2014 г. Основната цел на Компонент 1 „Грижи за младежи в риск” е да се създадат младежки центрове чрез изграждане/модернизация на подходяща инфраструктура и въвеждане на услуги за младежи в риск или неравносложно положение.

Мярка 1.4.3. Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания

На територията на областта функционира ресурсен център към РИО на МОН в подкрепа на децата със СОП от различните общини.

От 2004г. Община Стара Загора работи по изпълнение на дейностите, заложи в Националния план за интегриране на деца със специални образователни потребности.

В община Стара Загора през учебната 2012/2013г. към интегрирано обучение са насочени 145 деца и ученици. ЕКПО е насочил към обучение в специално училище/детска градина – 27 (двадесет и седем) деца/ученици, от които 12 (дванадесет) за учебната 2012/2013г. и 15 (петнадесет) за учебната 2013/2014г. През последните две години

РЦПНОВДУСОП гр. Стара Загора, започва активна работа за преминаване от интегрирано към приобщаващо (включващо) обучение. Във връзка с това са проведени кръгли маси и семинари с учители и неправителствени организации. Едновременно с това в общината работи по проект: „Включващо обучение”, където три пилотни училища (ОУ „Самара”, гр. Стара Загора; СОУ „Екзарх Антим I”, гр. Казанлък и ОУ” Христо Смирненски”, с. Тулово, общ. Мъглиж) работят по нов модел за интегриране на деца и ученици със СОП.

През учебната 2013/2014 г. общият брой на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности е 357. От тях 306 ученици учат в общински училища, а 51 деца посещават различни общински детски градини. В СОУ “Ив. Вазов” и XII ОУ, където броят на децата е по-голям, е сформиран екип от психолог и логопед. В СОУ „Ив. Вазов” е открит и работи кабинет за зрително затруднени деца, оборудван с брайлова машина, 4 компютъра със софтуер, подходящ за работа на незрящи хора, брайлов дисплей и необходими за обучението дидактически материали. В 5 общински училища има логопедични кабинети. Специалисти логопеди има осигурени и за децата от детските градини. Психолозите в общинските училища също подпомагат създаването на подкрепяща среда за включващото обучение. Взаимодействието на Община Стара Загора с екипа от специалисти в Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности осигурява по-качествена и ефективна комплексна педагогическа, психологическа и социална рехабилитация за децата, насочени към включващо обучение.

Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца:

По проблемите за приобщаване на родителите роми в училищния живот в община Стара Загора, работи РИО – Стара Загора чрез - обмен на добри практики за преодоляване на ранното отпадане от училище и работа с родителите; включването в националните програми съвместно на ученици и родители; включването на общините и училищните настоятелства от сегрегирани ромски училища в реализиране на съвместни регионални образователни политики по изпълнение на Националната стратегия за интеграция на ромската общност; инициативи на НПО и Ромски организации. По инициатива на РИО – Стара Загора, е проведена среща с кметовете и представители на общински администрации от областта за предприемане на мерки за осигуряване обхвата на учениците в задължителна училищна възраст и предучилищна подготовка.

Специфична цел 1.5. Да се трансформират и закрият специализираните институции за деца чрез:

- Мярка 1.5.1. Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в община Стара Загора през периода 2010 – 2015 г.
- Мярка 1.5.2. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от СИ в биологичното или разширеното семейство
- Мярка 1.5.3. Широко развитие на Приемната грижа и извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители
- Мярка 1.5.4. Трансформиране и закриване на СИ за деца в община Стара Загора

Мярка 1.5.1. Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в област Стара Загора през периода 2010 – 2015 г.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Специализираните институции за деца функционират единствено на територията на община Стара Загора. За проследявания период не са разработвани планове за трансформиране и/или закриване на институции за деца. Независимо от това от 2011 г. Община Стара Загора е предприела мерки за поетапно намаляване на капацитета на действащите институции за деца.

През 2011 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален капацитета на Дом за деца лишени от родителска грижа „Незабравка” от 70 на 45 места, а от 01.06.2015г. капацитетът на дома е намален на 10 места..

През 2012 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален капацитета на Дом за деца лишени от родителска грижа „Мария Терезия” от 87 на 78 места, а от 01.09. 2014г. отново със Заповед на Изпълнителния директор на АСП капацитетът на дома е намален на 65 места.

През 2014 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален от 01.02.2014г. капацитета на Дом за деца лишени от родителска грижа „Българка” от 72 на 64 места

Мярка 1.5.2. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции в биологичното или разширеното семейство

Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, СИ и О„ЗД“. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството и установяване на контакт с неговите близки и роднини; консултиране (социално, правно, психологическо), информирание, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ. Тук се включват дейности на ЦОП (*предвидени към мярка 1.1.2.*), специализираните институции и ОЗД за реинтеграция на децата от СИ в биологичното семейство.

Мярка 1.5.3. Трансформиране и закриване на СИ за деца в област Стара Загора

Общинската стратегия за социалните услуги очертава същностните насоки за бъдещето на съществуващите специализирани институции за деца в община Стара Загора в контекста на националната и областна политика на деинституционализация, както и основните етапи, в които ще се осъществи промяната.

Специализираните институции за деца функционират единствено на територията на община Стара Загора.

През 2011 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален капацитета на Дом за деца лишени от родителска грижа „Незабравка” от 70 на 45 места, а от 01.06.2015г. капацитетът на дома е намален на 10 места..

През 2012 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален капацитета на Дом за деца лишени от родителска грижа „Мария Терезия” от 87 на 78 места, а от 01.09. 2014г. отново със Заповед на Изпълнителния директор на АСП капацитетът на дома е намален на 65 места.

През 2014 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален от 01.02.2014г. капацитета на Дом за деца лишени от родителска грижа „Българка” от 72 на 64 места.

След реализиране на работата по проект „Детство за всички” и дейностите по проект „У дома, а не в дом“ по ОП РЧР със Заповеди на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане от 01.08.2015г. бяха закрити ДДУИ с. Петрово и ДДУИ с. Сл. кладенец.

Мярка 1.5.4. Извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители

От началото на 2013 година община Стара Загора като партньор на Агенция за социално подпомагане участва е изпълнението на Проект „И аз имам семейство”, финансиран по Схема за безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001-5.2.11 „Приеми ме” на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Проектът е в синхрон с изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България” и е насочен към развитие на приемната грижа като алтернатива на настаняването на децата в специализирани институции. Към края на 2013 г., утвърдени от Комисията по приемна грижа към РДСП – Стара Загора са 5 /пет/ професионални приемни семейства. За 2013 г. в Доброволни приемни семейства е настанено 1 дете, а в професионално приемно семейство – 5 деца.

Специфична цел 1.6. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

- Мярка 1.6.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ;
- Мярка 1.6.2. Трансформиране на ДДЛРГ „Незабравка“, „Т. Попова“, „М. Терезия“ и „Българка“.

Мярка 1.6.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от Стара Загора, настанени в СИ извън област Стара Загора

Община Стара Загора реализира проект „У дома, а не в дом“ по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG161PO001/1.1-12/2011 „Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск”. В резултат на реализацията на проектното предложение бяха изградени 7 /седем/ центъра за настаняване от семеен тип в град Стара Загора, в които бяха настанени деца над 3 години и младежи от ДДУИ – в селата Петрово и Сладък кладенец и деца и младежи на възраст между 3 и 18 години с увреждания от община Стара Загора, настанени към момента в институции, извън територията на общината и областта, както и деца и младежи, настанени в ДДЛРГ.

Мярка 1.6.2. Трансформиране на ДДЛРГ „Незабравка“ (за деца от 3-7 години), и „Т. Попова“, „М. Терезия“ и „Българка“ (за деца и младежи от 7-18 години).

ДДЛРГ „Незабравка“, „Т. Попова“, „М. Терезия“ и „Българка“ функционират единствено на територията на община Стара Загора. За наблюдавания период не е налице трансформиране на някоя от институциите за деца. През 2011 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален капацитетът на Дом за деца лишени от родителска грижа „Незабравка” от 70 на 45 места, а от 01.06.2015г. капацитетът на дома е намален на 10 места..

През 2012 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален капацитетът на Дом за деца лишени от родителска грижа „Мария Терезия” от 87 на 78 места, а от 01.09. 2014г. отново със Заповед на Изпълнителния директор на АСП капацитетът на дома е намален на 65 места.

През 2014 г. със Заповед на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е намален от 01.02.2014г. капацитетът на Дом за деца лишени от родителска грижа „Българка” от 72 на 64 места

Към момента има изградени две Наблюдавани жилища с капацитет 8 места, управлявани от Сдружение „Самаряни“ и финансирани като ДДД. Услугите, предлагани в

тях са насочени към постепенното извеждане на лицата от домовете и оказване на активна подкрепа за изграждане на умения за самостоятелен живот.

5.2.2 Характеристика на услугите по Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Специфична цел 2.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността:

- Мярка 2.1.1. Подкрепа от ЦСРИ за обхващане на хората с увреждания на цялата територия на община Стара Загора
- Мярка 2.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства
- Мярка 2.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Мярка 2.1.1. Подкрепа от ЦСРИ за обхващане на хората с увреждания на цялата територия на община Стара Загора

От 2011 г. ЦСРИ за възрастни хора с психични разстройства, гр. Стара Загора (с капацитет 35 места) функционира като делегирана от държавата дейност и с договор е възложена за управление на СНЦ „Здраве и морал” – Стара Загора. От м. Септември 2014г. доставчик на услугата е община Стара Загора.

ЦСРИ осигурява за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Освен това, семействата и близките, които полагат грижи за хора с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо).

Поради липса на подходящи програми на ЕС през периода не беше осъществено разкриване на ЦСРИ за хора с увредено зрение, гр. Стара Загора (с капацитет 30 места), с главни направления на дейността - социална работа, консултиране, медицинска рехабилитация, терапевтична и обучителна дейност.

Мярка 2.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

В рамките на община Стара Загора действат Дневен център за възрастни с ментални увреждания и хронични психически разстройства „Св. Св. Козма и Дамян”, гр. Стара Загора (с капацитет 30 места) и Дневен център за възрастни с ментални с увреждания, гр. Стара Загора (с капацитет 20 места). Едновременно с това се предлагат услуги чрез здравните медиатори.

През 2010 г. община Стара Загора стартира изпълнението на Проект „Подкрепа за достоен живот”, по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001-5.2.09 „Алтернативи”, чрез който Агенцията за социално подпомагане, в партньорство с общината предоставя социалната услуга „Личен асистент”. Потребители са хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянна грижа / обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания. Проектът продължи до м. март 2015г. По проекта бяха почасово заети 73 лични асистенти, които се обслужват 78 потребители от девет населени места на общината.

През 2013 г. стартират дейности и по изпълнение на Проект „Помощ в дома за лица с увреждания в община Стара Загора” финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Приоритетна ос 5: Социално включване и насърчаване на социалната икономика, Област на интервенция 5.1 Подкрепа на социалната икономика, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.1.04 „Помощ в дома” съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Проекта има за цел да се приложи нов подход за предоставяне на услуги в домашна среда. По проекта се предоставят три типа услуги - за лична помощ, за социална подкрепа и за помощ при комунално-битови дейности, които оптимално задоволяват потребностите на 56-те потребители. За предоставянето на услугите, са наети 36 безработни лица, като осигурената по този начин заетост ще доведе до подобряване на жизненото им равнище.

През м. Март 2015г. в община Стара Загора стартира изпълнението на Проект „Нови възможности за грижа“, който се изпълнява от АСП чрез Главна дирекция „Социално подпомагане“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020“ чрез Европейския социален фонд и национално съфинансиране, бюджетна линия 2014BG05M9OP001-2.2015.001 „Нови алтернативи”, Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ 2014BG05M9OP001-2.2015.001-C0001.

Чрез дейностите по проекта се цели подобряване качеството на живот на лица с увреждания и постигане на независимост и социална интеграция. Потребители на социалната услуга „Личен асистент“ могат да бъдат хора с увреждания с ограничения или невъзможност за самообслужване; Хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване; Семейства на деца, с увреждания; Самотно живеещи тежко болни лица.

В изпълнение на проекта към 31.12.2015г. в Община Стара Загора са обхванати 102 лица с увреждания, в т.ч. и деца, които се обслужват от 92 лични асистенти, назначени на трудов договор. Сроктът на изпълнение на дейностите по проекта е до 29.02.2016г.

Мярка 2.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Специфична цел 2.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции, чрез:

- Мярка 2.2.1. Развиване на услугите в съществуващите ДВХФУ² и ДВХПР³, с. Лясково, община Стара Загора и подобряване на качеството на грижите в тях.
- Мярка 2.2.2 Създаване на Център за временно настаняване за лица в риск на територията на община Стара Загора
- Мярка 2.2.3. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Мярка 2.2.1. Развиване на услугите в съществуващия ДВХФУ и ДВХПР, с. Лясково, община Стара Загора и подобряване на качеството на грижите.

В ДВХФУ през 2010г. и 2011г., със средства по Проект „Красива България” е реализиран ремонт на два етапа, включващи демонтаж на дограма и монтиране на нова – външно по фасади (прозорци и врати) и вътрешна – врати; монтиране на оповестителна инсталация; вътрешен ремонт на стаите на домуващите и на коридорите: шпакловане,

² Дом за възрастни хора с физически увреждания

³ Дом за възрастни хора с психични разстройства

бойдисване, подмяна на подови настилки; ремонт на баните към стаите на настанените лица; подмяна на парапетите на терасите към стаите на настанените лица; обновяване на ел. инсталация; частичен ремонт на покрив; ремонт на кино-залата; ремонт на котелно помещение; ремонт на кухненски блок и на склад хранителни продукти; ремонт на гръмоотводна уредба на главен корпус.

През 2012 г. директорът и социалният работник от ДВХПР „Св. Георги”, с. Лясково са участвали в обучения за повишаване на квалификацията и подобряване на качеството на предоставяните услуги на настанените потребители.

През периода 2012г. – 2015г. от Община Стара Загора е организирано обучение за специализирания и помощен персонал, работещ в заведенията за социални услуги

Мярка 2.2.2 Създаване на Център за временно настаняване за лица в риск на територията на община Стара Загора

Община Стара Загора участва в изпълнението на проект „Център за временно настаняване - преустройство на част от съществуваща сграда в УПИ I, кв. 524, гр. Стара Загора”, финансиран по Проект „Красива България” за извършване на основен ремонт на помещенията. Центърът за временно настаняване за лица в риск на територията на Община Стара Загора не беше одобрен за разкриване като делегирана държавна дейност, поради което от 01.12.2015г. същият е разкрит като общинска дейност с капацитет 15 места.

Мярка 2.2.3. Развиване на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Продължава дейността на две „Защитени жилища” (ЗЖ) в гр. Стара Загора (с капацитет 20 места), за хора с умствени увреждания, изведени от СИ.

Специфична цел 2.3. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск

- Мярка 2.3.1. Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в община Стара Загора
- Мярка 2.3.2. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към деца, младежи и възрастни и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

Мярка 2.3.1. Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в област Стара Загора

В община Стара Загора през м. декември 2011 г. Общински съвет с Решение № 32 прие Общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромски произход за учебната 2011/12 г. Интегрираното образование на децата и учениците от ромското малцинство от кв. Лозенец през учебната 2011/12 г. обхваща деца от подготвителни групи и ученици от I – VIII кл., обучавани в приемни училища.

На 17 юни 2011 г. беше подписан договор между Министерството на образованието, младежта и науката и Община Стара Загора по спечелен проект „Заедно напред” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, схема „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система”. Партньор по проекта беше IOY „Г. Бакалов”, където са сформирани 13 клуба по интереси. Продължителността на проекта беше 15 месеца. Работата по изпълнение на проектните дейности продължи през 2012 г. и приключи със заключителен концерт „Балкански пътешественик” на 01.06.2012 г.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

През м. ноември 2012 г. Общински съвет Стара Загора с Решение № 490 прие Общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромски произход за учебната 2012/13 г. Усилията бяха насочени към извеждане на деца и ученици от кв. Лозенец. На 32 ромски деца от кв. Лозенец бе осигурен транспорт от кв. Лозенец до НУ „Зора”, където бяха записани за новата учебна 2012/2013 г. На децата и учениците е осигурен безплатен обяд и 3 пъти седмично плод по схема „Училищен плод” на Държавен фонд „Земеделие”.

В община Стара Загора е разработен и приет План за действие на община Стара Загора за интегриране на ромите и гражданите в уязвимо социално-икономическо положение (2012-2014), по приоритетите на националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020 г.).

Мярка 2.3.2. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към деца, младежи и възрастни и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

Работата на ПИЦ по зависимости към община Стара Загора е определена като изключително важна, за да може да се затвори кръга от стъпки – превенция, детоксикация, рехабилитация и ресоциализация. Целта е да се достигне до родители, деца, възпитатели, институции, злоупотребяващи и зависими лица. През 2013 г. специалистите от ПИЦ по зависимости са организирали и провели множество мероприятия, кампании, обучения, консултации свързани с намаляването на търсенето, употребата, злоупотребата и зависимостта към психоактивните вещества. Тук е включена и работата на Младежки общински съвет. Той се състои от 15 младежи, които работят заедно с връстниците си по метода „Връстници обучават връстници”, създават собствени превантивно - информационни програми, участва в обучения и др.

5.2.3 Характеристика на услугите по Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в общината.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява по-дълготрайни възможности за старите хора да живеят в своя дом и да избягнат или поне да “отдалечат” във времето необходимостта от резидентна грижа.

Специфична цел 3.1. Развиване на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда, чрез:

- Мярка 3.1.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките изолирани населени места.
- Мярка 3.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.
- Мярка 3.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Мярка 3.1.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките изолирани населени места.

Поради своя характер на мобилна услуга, която стига до домовете на своите клиенти, Домашният социален патронаж има потенциала да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора, живеещи в семейна среда. Тези дейности предполагат допълнително финансиране и ресурси, които надхвърлят възможностите на общинските бюджети и изискват привличане на средства от програми и от местния бизнес. Общинската стратегия ще заложи на стимулиране на общината постепенно да се върне към традиционния широк обхват на дейностите на домашния социален патронаж, които изискват повече ресурси, но решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора, които живеят сами и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието.

В община Стара Загора, Домашен социален патронаж – Стара Загора е социална услуга с капацитет 350 места. Обслужваните лица са лица в пенсионна възраст, самотни възрастни хора, и лицата с трайно намалена работоспособност. Услугите, които се предоставят са приготвяне и ежедневна доставка на топла храна в дома на потребителите. Към момента ДСП обслужва потребители от гр. Стара Загора, с. Могила и с. Малка Верея. Приготвя се храна и за потребителите на социалните услуги в общността – Дневен център за възрастни хора с ментални увреждания и Дневен център за деца с увреждания. От м. Януари 2015г. към ДСП има разкрити 5 щ. дл. Личен асистент, които обслужват и обгрижват нуждаещи се лица.

Мярка 3.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.

От 2010 г. община Стара Загора стартира изпълнението на Проект „Подкрепа за достоен живот”, по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001-5.2.09 „Алтернативи”, чрез който Агенцията за социално подпомагане, в партньорство с общината предоставя социалната услуга „Личен асистент”. Потребители са хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянна грижа/обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания. Проектът продължи до края на м. Март 2015г. и по него 73 лични асистенти почасово обслужват 78 потребители от девет населени места на общината.

През 2013 г. община Стара Загора стартира дейностите по изпълнение на Проект „Помощ в дома за лица с увреждания в Община Стара Загора” финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.1.04 „Помощ в дома” съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Проекта има за цел да се приложи нов подход за предоставяне на услуги в домашна среда и да се разчупят създадените стереотипи. По проекта се предоставят по иновативен начин три типа услуги - за лична помощ, за социална подкрепа и за помощ при комунално-битови дейности, които оптимално задоволяват потребностите на 56-те потребители, с които са сключени договори /лица с трайни увреждания с ограничения или невъзможност за самообслужване, в т.ч. деца/. За предоставянето на услугите, са наети 36 безработни лица на длъжност „Личен асистент”, като осигурената по този начин заетост ще доведе до подобряване на жизненото им равнище.

През м. Март 2015г. в община Стара Загора стартира изпълнението на Проект „Нови възможности за грижа“, който се изпълнява от АСП чрез Главна дирекция „Социално подпомагане“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020“ чрез Европейския социален фонд и национално съфинансиране, бюджетна линия 2014BG05M9OP001-2.2015.001 „Нови алтернативи”, Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ 2014BG05M9OP001-2.2015.001-C0001.

Чрез дейностите по проекта се цели подобряване качеството на живот на лица с увреждания и постигане на независимост и социална интеграция. Потребители на социалната услуга „Личен асистент“ могат да бъдат хора с увреждания с ограничения или невъзможност за самообслужване; Хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване; Семейства на деца, с увреждания; Самотно живеещи тежко болни лица.

В изпълнение на проекта към 31.12.2015г. в Община Стара Загора са обхванати 102 лица с увреждания, в т.ч. и деца, които се обслужват от 92 лични асистенти, назначени на трудов договор. Срокът на изпълнение на дейностите по проекта е до 29.02.2016г.

Мярка 3.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

Сред предпочитаните дневни грижи и почасови услуги за стари хора в община Стара Загора са Клубовете на пенсионера, които предоставят възможности за общуване и социален живот на стари хора. Социалните услуги, които предлага „Домашен социален патронаж” – Стара Загора запазва значението си и към края на изследвания период.

Към БЧК функционира „Хранителна банка – Стара Загора”, чрез която се предоставят хранителни продукти на социално слаби, както и Бюрото за социални услуги, предлагащо безплатно посредничество при насочване на хора за обгрижване на нуждаещи се деца и лица. Едновременно с това БЧК изпълнява Програма „Разпределяне на храни от интервенционните запаси на ЕС за социално слаби лица”. Гарова служба за трудно подвижни лица – Стара Загора, управлявана от БЧК Ст. Загора, предлага услуги подпомагащи придвижването с ЖП транспорт на трудно подвижни лица и стари хора.

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната, чрез:

- Мярка 3.2.1. Подобряване на условията и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за стари хора.
- Мярка 3.2.2. Разкриване на алтернативни социални услуги от резидентен тип и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Мярка 3.2.1. Подобряване на условията и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за стари хора

В община Стара Загора със средства по Проект „Красива България” през 2012 г. е извършен ремонт на Дом за стари хора, с. Старозагорски минерални бани. Строителните дейности включват: топлинно изолиране на покривната конструкция; топлинно изолиране на външните стени; подмяна на съществуващите прозорци и врати от дървесина и плътни метални врати; топлинно изолиране на подовата конструкция; изпълнение на нови финални покрития по външни и вътрешни стени, подови покрития в стаите на домуващите; монтиране на пожароизвестителна централа, оповестителна инсталация, евакуационно осветление и други модули към изградената система; разделяне на сградата по етажи на защитени зони с равностойни пътища за евакуация; Текущият ремонт на кухненския блок включва: архитектурно строителни работи; подобряване и оптимизиране на технологичната схема на кухненския блок и подмяна на съответните водопроводни и канализационни инсталации, подмяна на осветителната инсталация, ел.инсталация контакти, ел.бойлери и технологични съоръжения, и заземителна инсталация. Предвижда се подмяна на кухненския чадър с два броя островни кухненски чадъри с водно сепариране, подмяна на въздуховода. През 2014 и 2015г. Със средства от общинския бюджет в ДСХ Старозагорски минерални бани са извършвани ремонти на санитарните възли и баните в Сграда 1.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Домът за стари хора в Стара Загора, запазва пакета от услуги, който предлага през изследвания период, с цел гарантиране на равноправното положение на старите хора, качествена грижа, зачитане на достойнството и задоволяване потребностите на възрастните. Поддържат се условията за предоставяне на качествена грижа, провеждат се обучения на персонала, в дома се реализират дейности от НПО, съфинансирани със средство от общинския бюджет, които предлагат психологическо консултиране и подкрепа, групи по интереси сред настанените лица, различни форми за социализация и осмисляне на свободното време.

Мярка 3.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Продължава функционирането на трите хосписа на територията на община Стара Загора. През наблюдавания период са разкрити 3 частни дома за стари хора и един частен социален патронаж.

5.2.4 Рискови групи и потребности, необхванати от мрежата от услуги

Община Стара Загора има амбиция да осигури потребностите на лица в уязвимо положение (бездомни и безпризорни), като планира да разкрие ЦВН като постоянно действаща услуга, финансирана като делегирана от държавата дейност.

С цел превенция на настаняването на възрастни хора с увреждания и стари хора в специализирани услуги е необходимо разкриването на алтернативни социални услуги от резидентен тип и/или разширяване на обхвата им, както и на социалните услуги в домашна среда.

Да търси възможности за изграждане на социални жилища за уязвими групи от населението.

Да разкрие Център за ранно детско развитие, финансиран по ОП.

6 Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Стара Загора

6.1 Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги

Реалната работа по управлението на социална сфера се извършва от служителите в общинските администрации. В община Стара Загора е обособен самостоятелен отдел „Здравеопазване и социални дейности“, който отговаря за управлението на социалните услуги. В структурата му освен началник отдел, работят 1 гл. експерт „Социални дейности“, 2-ма мл. експерти „Социални дейности“, 1 гл. специалист „Здравни и социални програми и проекти“ и 1 специалист „Интеграция на малцинствата“. Всички служители имат необходимата квалификация и опит. Ежегодно участват в различни обучения.

За финансовото обезпечаване и отчетност на социалните услуги е създадено и Филиално счетоводство „Социални домове“, в което освен гл. счетоводител, работят трима оперативни счетоводители и организатор ТРЗ.

Отделът е в ресора на Заместник кмет „Хуманитарни дейности“, който отговаря и за сферите образование и култура.

Дирекция „Социално подпомагане“, Стара Загора е териториална структура на АСП, базирана в община Стара Загора. Тя провежда държавна социална политика на ниво община по отношение на закрила на детето, рехабилитация и социална интеграция на хората

с увреждания и проучване на потребностите на населението в общината от социални помощи и социални услуги.

Д"СП" – Стара Загора (заедно с отделите „Закрила на детето”, „Социална закрила” и „Хора с увреждания и социални услуги“ в общините Стара Загора и Опан) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи за развитие на социалните услуги. Предвид основните си функции, целите и задачите на ДСП са свързани с:

- идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- планиране (съвместно с Дирекции Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Независимо от факта, че в община Стара Загора има изключително голям брой социални услуги, както и факта, че ДСП Ст. Загора обслужва общините Ст. Загора и Опан проследяването на числеността на персонала в Д"СП" Стара Загора не показва съществени изменения през периода.

Изводи:

1. Общинската администрация разполага с недостатъчна щатна численост в сферата на социалната политика предвид развитата структура от социални услуги на територията и. Персоналът е обучен и мотивиран, но е недостатъчен, предвид широкия спектър административни задължения на служителите, заетостта им в различни комисии, съвети и ангажименти по разработване и реализиране на социални стратегии, планове, програми и проекти, както и обслужването на нарастващ брой граждани търсещи консултации и съдействие по социални проблеми.

2. Предвид нарастващите нужди на населението и промените в националното законодателство, с които се увеличават ангажиментите на Дирекциите „Социално подпомагане”, същата не разполага с достатъчен човешки ресурс, което се отразява негативно върху дейността и мотивацията на зетия персонал. С промените в социалното законодателство и подзаконовите нормативни актове, нарастват и отговорностите на социалните работници. В същото време възможностите за повишаване на професионалната им квалификация не са достатъчни, за да се изпълнят новите изисквания. При ниските нива на трудови възнаграждения в сферата е трудно да бъдат привлечени квалифицирани и мотивирани кадри.

Наличен персонал в действащите социални услуги

Числеността на персонала в социалните услуги, делегирана държавна дейност в Стара Загора е определена съгл. утвърдената със Заповед № РД01-864 от 30.10.2012г. на Министъра на труда и социалната политика Методика за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността. Определянето на длъжностите е съобразено с вида на услугата и цели предоставянето на качествена грижа. Информацията за осигуреността е посочена при описанието на всяка от услугите.

Прави впечатление факта, че в голяма част от услугите се посочват свободни длъжности. Това най-често е медицински персонал – мед. сестри и мед. фелдшери. Недостиг на медицински сестри се отчита през последните години в Стара Загора не само в социалната, но и в сферата на здравеопазването, което се дължи на факта, че голяма част от тези специалисти са на работа в чужбина. Това, както и ниското заплащане в социалните услуги и синдромът на „бързото прегаряне” са основни причина за текучество и наличие на свободни работни места.

Независимо от факта, че в Стара Загора в ТрУ се обучават студенти по „Социални дейности” и социалните услуги са бази за тяхното обучение и стаж, много малка част от завършилите започват работа като социални работници.

Работещите в социалните услуги участват в различни обучения по предварително разработени във всяка услуга програми. Осезаемо се отчита непрекъснатата нужда от методическа подкрепа и регулярни супервизии.

Услугите, които се управляват от външни доставчици - НПО са по-добре обезпечени с човешки ресурс. Обикновено те разполагат с оптимален брой персонал с необходимата квалификация.

Включване на НПО като доставчици на услуги

През последните години Община Стара Загора е установила различни практики за въвличане и трайно участие на неправителствените организации в управлението на социалните услуги. Някои проекти са разработени и реализирани съвместно от НПО и общинската администрация, други са разработени от организациите, но се реализират в партньорство с местната власт.

През 2006г., с Решение № 774 на Общински съвет Стара Загора е приета „Наредба за условията и реда за финансово подпомагане на проекти на неправителствени организации, кметства и сдружения на граждани”, с която се определят условията и реда за финансиране на проекти в областта на общественото образование на децата, общественото здравеопазване, социалното дело, опазването на околната среда, опазването на историческото и културното наследство, реализирани от неправителствените организации, сдружения на гражданите и кметствата на територията на общината. В тази връзка, ежегодно в общинския бюджет се заделят средства за осъществяване на тази дейност.

До момента в община Стара Загора действат 6 услуги, които след конкурс са възложени на НПО като външен доставчик. Наблюденията показват, че интересът от страна на организациите не е много голям и обикновено при обявяване на конкурсната процедура има само по един кандидат. За наблюдавания период две от услугите, които бяха възложени на външни доставчици след изтичане на 3 годишните договори бяха поети котж управление от община Стара Загора.

Изводи:

Съгласно Методиката за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността, наетите по трудово правоотношение лица покриват изискването относно брой и видове длъжности, но се отчитат изключителни трудности при подбора на персонал и особено при специализирания персонал. Основната причина за това са недостатъчните финансови средства, определени с единните разходни стандарти за отделните услуги, които включват разходи за възнаграждения, осигуровки и издръжка. Средната брутна заплата в сферата на социалните услуги е една от най-ниските, което демотивира персонала и затруднява наемането на специалисти.

6.2 Финансов анализ на дейностите на община Стара Загора

Общите приходи по бюджета на Общината за 2014 година възлизат на 103 683 565 лева, от които държавни приходи - 53 639 585 лева и общински приходи - 50 043 980 лева. Спрямо уточнения годишен план 100 646 822 лева общите приходи са изпълнени 103.02 на сто. Първоначалният план на приходите за 2014 година утвърден при приемането на бюджета възлизаше на 87 721 134 лева, от които държавни приходи - 47 637 607 лева и общински приходи - 40 083 527 лева. В процеса на изпълнение на бюджета през 2014 година настъпиха редица промени в първоначалния план на държавните приходи. Първоначално утвърдената за 2014 обща субсидия за държавни дейности – 44 194 749 лева през годината със служебни писма на Министерство на финансите е увеличена с 2 372 340 лева и в края на периода достигна сумата 46 567 089 лева.

Уточненият годишен план на държавните приходи за 2014 година е изпълнен 100.66 на сто. В края на отчетния период преходния остъгък от държавни дейности възлиза на 3 598 136 лева.

Първоначално утвърденият годишен план на общинските приходи беше актуализиран през месец ноември с 3 225 000 лева на база реализирано фактическо преизпълнение по три приходоизточника в общинския бюджет - данъка при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин, приходи от продажба на нефинансови активи и глоби, санкции и наказателни лихви.

При уточнен годишен план на общинските приходи за 2014 година - 47 358 381 лева изпълнението е 50 043 980 лева или 105.67 на сто. Събраните собствени приходи/данъчни и неданъчни/ по бюджета на общината възлизат на 42 468 763 лева при годишен разчет от 40 417 320 лева или 105.08 на сто.

Общият размер на приходите от данъци в общинския бюджет за 2014 година е 18 568 578 лева, което представлява 104.79 % от планираните за годината. Съпоставени със същия период на миналата година се отчита увеличение от 26.5 % или 3 892 310 лева повече. Повисоките данъчни постъпления се дължат основно на данъка при придобиване на имущество и дарения по възмезден начин. При планирани постъпления от 4 840 000 лева изпълнението възлиза на 6 030 628 лева или 124.6%.

Постъпленията от неданъчни приходи за отчетния период са 23 900 185 лева, което представлява изпълнение от 105.3 на сто на планираните разчети за 2014 година. Постъпленията от общински такси възлизат на 15 544 092 лева или 97.6 на сто от планираните за 2014 година. С най-висок ръст спрямо годишните разчети са приходите от други общински такси – 152.75%, такси за ползване на лагери и други по социалния отдих – 152.6%, за откупуване на гробни места – 133.67% и за технически услуги – 114.13%. Събраните приходи от глоби, санкции и наказателни лихви са 2 616 241 лева или 261.62 на сто. Постъпленията от продажби на общинско имущество възлизат на 3 685 676 лева или

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

108.56 % при уточнен годишен план от 3 395 000 лева. За отчетния период Общината е получила 284 678 лева приходи от лихви по текущи банкови сметки.

През годината в изпълнение на ПМС № 19 /2014 г. за одобряване на средства от резерва по чл.1, ал.2 от Закона за ДБ на Република България за 2014 година Министерство на финансите увеличи целевата субсидия за капиталови разходи на община Стара Загора с 4 000 000 лева. Средствата са целеви по одобрен проект „Изграждане на парк за отдих и рекреация“ за изпълнение целите на Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“. За текущ ремонт и поддържане на пътните настилки на републиканските пътища в границите на Стара Загора е получен трансфер от Агенция „Пътна инфраструктура” в размер на 10 387 лева.

За финансиране на обекти от инвестиционната програма на общината е усвоено дългово финансиране в размер на 3 641 811 лева от Фонд „ФЛАГ“ ЕАД. Община Стара Загора през 2014 година е погасила главници по заеми в размер на 7 456 135 лева, от които 200 000 лева инвестиционен банков кредит към „Юробанк и Еф Джи България“ АД, 1 000 000 лева главница по емитирани общински облигации през 2005 година, 5 890 690 лева към Фонд „ФЛАГ“ ЕАД, 193 351 лева към „Фонд енергийна ефективност и възобновяеми източници“ и 172 094 лева към Регионален фонд за градско развитие и „Сосиете Женерал Експресбанк“ АД.

В края на 2014 година е реализиран преходен остатък от местни дейности в размер на 6 768 967 лева.

Финансиране на социалните услуги в община СТАРА ЗАГОРА

1. Видове дейности и СУ	Видове разходи за издръжка						Капиталови разходи		
	/в лева/								
	2012г.		2013г.		2014г.		2012г.	2013г.	2014г.
1.1. Държавно делегирани дейности	ДДД	Дофинансирани	ДДД	Дофинансирани	ДДД	Дофинансирани			
	1.1.1. ДВХФУ Ст. Загора	1 319 430	0	1 383 788	0	1 350 398			
1.1.2. ДВХПР с. Лясково	471 870	0	455 728	0	452 011	0	0	0	0
1.1.3. ДДУИ с. Сл. кладенец	619 428	0	600 733	0	546 457	0	9 513	4 766	0
1.1.4. ДДУИ с. Петрово	669 198	0	621 185	0	511 872	0	5 260	4 987	0
1.1.5. ДСХ с. Ст. Загорски мин. бани	540 124	0	540 036	0	584 276	0	101 142	36 911	0
1.1.6. ДДЛРГ „Българка“	448 850	0	485 719	0	459 718	0	2 940	0	0
1.1.7. ДДЛРГ „Мария Терезия“	478 465	0	527 199	0	523 643	0	0	0	0
1.1.8. ДДЛРГ „Геофано Попова“	264 752	10 013	286 978	0	306 238	0	2 044	31 968	0
1.1.9. ДДЛРГ „Незабравка“	265 315	28 981	332 588	0	312 917	0	0	0	45 936.26
1.1.10. ДЦДМУ Ст. Загора	326 198	0	321 036	0	366 311	0	0	0	0
1.1.11. ДЦВУ „Св. Св. Козма и Дамян“	146 900	0	144 258	0	127 081	0	0	0	0
1.1.12. ДЦВХМУ Ст. Загора	73 011	0	79 896	0	87 200	0	0	0	71 993.55
1.1.13. ЦНСТ- МГД	287 757	0	312 723	0	347 655	0	539	0	0

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

1.1.14. Защитени жилища	112 024	1 716	122 281	0	132 171	0	3 003	1 339	0
1.1.15. Център за обществена подкрепа	182 208	0	227 356	0	222 324	0	0	0	0
1.1.16. Звено „Майка и бебе“	45 878	0	53 986	0	54 211	0	0	0	0
1.1.17. Кризисен център	116 473	0	142 438	0	144 062	0	0	0	0
1.1.18. ЦСРИ за деца „Алтернатива“	44 232	0	50 959	0	50 421	0	0	0	0
1.1.19. ЦСРИ за възрастни	77 406	0	85 152	0	80 582	0	0	0	0
1.1.20. Наблюдавани жилища	35 660	0	44 809	0	44 775	0	0	0	0
ОБЩО:	6 525 179	40 710	6 818 875	0	6 713 446	0	153 799	79 971	117 929.81

2. Видове дейности и СУ	Текущи разходи за издръжка /в лева/			Капиталови разходи		
	2012г.	2013г.	2014г.	2012г.	2013г.	2014г.
1.2. Местни дейности						
1.2.1. ДСП Ст. Загора	260 236	282 141	295 295	26 423	0	0
ОБЩО:	260 236	282 141	295 295	26 423	0	0

Изводи:

1. При анализа на финансовите средства се наблюдава силна зависимост на общините от републиканския бюджет, от който получават различни субсидии – за делегираните от държавата дейности и изравнителна субсидия, чрез която се осигурява финансиране и на местните дейности. В този смисъл е целесъобразно да продължи процесът на финансова децентрализация, за да може общините да постигнат по-голяма самостоятелност в плановия и изпълнителски процес. Това ще позволи по-гъвкаво да се управляват наличните финансови средства, тъй като ще има по-големи възможности за маневриране при решаването на съществуващите задачи на местно равнище.

2. Държавният бюджет е основен източник на финансиране на социалните услуги в община Стара Загора. Финансовите стандарти за издръжка на делегираните от държавата дейности покриват разходите за текуща издръжка и заплати на персонала, работещ в социалните услуги. Често те са недостатъчни, което налага осигуряването на дофинансиране с общински приходи. Средствата, необходими за сериозни инвестиции – капиталови ремонти и ДМА, с цел покриването на определени от държавата в нормативни документи стандарти също се осигуряват от общинския бюджет, което при общини с наситеност от социални услуги, каквато е Стара Загора изисква заделянето на сериозен финансов ресурс. Необходимо е да бъде намерено решение на проблема с изключително ниското заплащане на персонала в социалната сфера, което определя текучеството и липсата на квалифицирани кадри. За 2015г. финансовите стандарти за различните видове социални услуги са увеличени с приблизително 4 % в сравнение с 2014г. Предвид факта, че в тези заведения основната част от персонала е на МРЗ, това увеличение покрива само нейния ръст от началото на 2015г.

3. През наблюдавания период сериозен източник за финансиране на социални услуги са били европейските средства, осигурени по различни ОП. Този процес се очаква да продължи и през следващия планов период.

7 Заключение и препоръки

7.1 Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите в Община Стара Загора

Настоящият доклад за анализ на ситуацията и оценка на потребностите в Община Стара Загора е разработен от екип на Общината, включващ служители на общинска администрация, представители на специализираните институции, представители на доставчици на социални услуги. Информацията е предоставена от всички държавни и местни структури, имащи отношение към процеса на анализиране и планиране.

Аналитичният доклад, без да има претенции за изчерпателност, абсолютна точност в данните и пълна всеобхватност, е основан на задълбочено проучване, набиране и систематизиране на информация. Основа е за бъдещи дискусии и обсъждания свързани със стратегическото планиране на социалното развитие, чрез включване на всички страни имащи отношение и ангажименти към социалната политика в Община Стара Загора.

Аналитичният доклад като динамична разработка е отворен документ и подлежи на допълнения и промени, както и на актуализиране при необходимост.

На територията на община Стара Загора има много добре развит спектър от социални услуги. Налице е положителна нагласа на ръководството на общината към разширяване обхвата на предлаганите услуги, както и повишаване на ефективността им за потребителите. Съществува добре развита подкрепяща социална среда. По отношение на териториалното разположение на услугите и наличието на рискови групи, на база брой ползватели на услугата, съществуват почти равен дял услуги в общността и услуги резидентен тип.

7.2 Изводи за наличните социални услуги

Общи изводи за състоянието на социалните услуги в община Стара Загора по отношение на:

➤ **Териториално разпределение на социалните услуги**

Социалните услуги на територията на община Стара Загора са концентрирани предимно в общинския център – гр. Стара Загора. Съществуват социални услуги и на територията на други населени места в общината: ДВХПР с. Лясково, ДСХ с. Старозагорски минерални бани; клубове на пенсионера в малките населени места на общината.

➤ **Съотношение между услугите в общността и специализирани институции**

Специализирани институции – 7; Социални услуги в общността, в домашна среда – 3; Социални услуги в общността – 7; Социални услуги в общността, резидентен тип – 17;. Съществува превес на социалните услуги в общността.

➤ **Съотношение между услугите в семейна среда и резидентната грижа**

Социални услуги в семейна среда – 3; Социални услуги, резидентен тип – 17. Съотношението е в полза на резидентната грижа.

➤ **Степен на развитие на услугите за превенция на риска от социално изключване**

На територията на община Стара Загора социалните услуги в общността, които са насочени към превенция и ранна интервенция, с акцент върху социалното изключване са ЦОП, ЗМБ, ЦСРИ за деца и за възрастни с увреждания, Дневните центрове за деца и възрастни с увреждания.

➤ **Характеристика на спектъра / многообразието на видовете услуги**

Видовете социални услуги действащи на територията на общината са разнообразни както по вид, така и по отношение на наличните рискови групи, брой ползватели на услугата и потребностите на потребителите. Във всички социални услуги се предоставят професионални услуги с високо качество, насочени към подобряване на общото състояние на хората от различни уязвими групи на територията на общината, подкрепа на семействата им, преодоляване на социалната изолация и придобиване на умения за социално включване, което да доведе до повишаване качеството на живота им.

➤ **Достъпност на услугите**

Достъпа до сградите на различните социални услуги е осигурен чрез подходящи съоръжения, осигуряващи достъпна архитектурна среда и лесен достъп на потребителите.

➤ **Обхват на услугите, предоставяни от външните доставчици**

Шест от социалните услуги в общината се предоставят от външен доставчик: Сдружение ИСДП – ЦОП и ЗМБ; СНЦ „Самаряни“ – 2 НЖ, 1 Кризисен център за деца и лица преживели насилие; ГС „Алтернатива 55“ – ЦСРИ за ДУ. За 5 годишния период още две услуги ЦСРИ за за възрастни с психични разстройства и ДЦВХМУХПР „Св. Св. Козма и Дамян“ бяха предоставяни от външни доставчици, които след изтичане на действащите договори се отказаха от предоставяне на услугите. Основен доставчик на социални услуги за различните групи на практика се явява община Стара Загора.

Общи изводи за услугите за деца, възрастни и стари хора; семейства и общности:

➤ **Степен на развитие на услугите в общността, превенция**

На територията на община Стара Загора има разнообразни по вид социални услуги в общността, насочени към задоволяване на различни потребности на идентифицираните целеви групи. Част от услугите са междусекторни и освен социални, задоволяват и друг вид потребности на потребителите. Положително е, че в община Стара Загора функционират услуги за деца и младежи, които не са типологиризирани в правилника, но посрещат конкретни нужди на общността. Те са насочени основно към здравна и психосоциална подкрепа и имат капацитет за работа в мрежа.

➤ **Оценка на покритието на целевите групи от наличните услуги**

Разнообразни социални услуги в общината реализират дейността си като обхващат установените потребности на различните целевите групи.

➤ **Изводи за специализираните институции за деца, за лица и пр.**

На територията на община Стара Загора продължават да функционират 5 специализирани институции за деца. В сравнение с предходния стратегически период броят им е намалял с 2 /закритите ДДУИ в с. Петрово и с. Сл. кладенец/. Капацитетите на останалите 5 през периода са неколккратно намалени, като прави впечатление и намаления брой настанявания в тях. Материалната база и условията в 5-те дома са добри и задоволяват потребностите на настанените в тях деца. Наличният персонал е достатъчен и притежава необходимата квалификация и опит.

В община Стара Загора продължават да функционират три специализирани институции за лица – ДВХПР с. Лясково, ДФХФУ и ДСХ с. Старозагорски минерални бани.

През 2014 година средно за двете специализирани институции за хора с увреждания в община Стара Загора запълнеността на капацитета е 94 %. Прави впечатление, че ДВХПР с. Лясково е със 100 % пълен капацитет. В двете специализирани институции за хора с увреждания е налице голям брой чакащи за настаняване по първо желание, като за ДВХПР с. Лясково е налице процент на чакащи, спрямо капацитет на услугата - 213 %.

➤ **Заключения за качеството на услугите за деца и съответствие с реалните потребности**

В социалните услуги за деца работи високо квалифициран персонал, което гарантира високо качество и задоволяване на реалните им потребности. По отношение на рисковите групи деца развитите социални услуги подкрепят преди всичко децата с увреждания в градовете. Недостатъчна на този етап е подкрепата за деца с увреждания в селските райони.

➤ **Идентифицирани дефицити / липси на услуги**

Не се идентифицират дефицити по приоритети, въз основа на което, не се налага включване на нови приоритетни направления и съответно планиране на дейности и мерки, които да осигурят потребности от нови услуги.

Не са констатирани и дефицити в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и планираната интервенция, но Община Стара Загора трябва да търси варианти, гарантиращи дългосрочно финансиране на услуги предоставяни в рамките на проекти по ОП или други източници на финансиране, различни от държавния и общинския бюджет.

7.3 Препоръки

Общи препоръки към новата Областна стратегия за развитие на социалните услуги през 2016-2020 г. – приоритети и направления.

В общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2016 год. за община Стара Загора всички набелязани приоритетни направления продължават да са актуални при текущата ситуация и следва да се вземат предвид при разработване на новата Областна стратегия за развитие на социалните услуги през 2016-2020 г.

Не се идентифицират дефицити по приоритети, но предвид процеса на деинституционализация в Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г. трябва да се акцентира върху операцията, с развитието на максималните възможности на социалните услуги за семействата в риск с цел превенция на настаняването в специализирани институции и извеждане на децата, когато това е възможно.

Да бъде предвидено разкриването на Център за ранно детско развитие, финансиран по ОП РЧР.

Следващият етап е свързан с националната визия за дългосрочна грижа и извеждането на старите хора от институциите, когато това е възможно и разкриване на нови заместващи услуги в среда близка до семейната, съобразно държавната политика в тази област.

В Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г. да се предвидят целенасочени мерки за преодоляване на липсата на квалифициран персонал за социалните услуги. Да се предвидят конкретни мерки за дейностите обучение и супервизия на персонала на всички социални услуги, за да се преодолее това затруднение.

С цел продължаване на процеса на деинституционализация на децата и младежите, настанени в ДДЛРГ да бъде предвидено закриването на ДДЛРГ „Българка“ и трансформиране на съществуващите ДДЛРГ „Т. Попова“ и ДДЛРГ „М. Терезия“ в ЦНСТ за деца/младежи без увреждания, в които да се предоставят съвременни условия за отглеждане и възпитание на децата.

Не са констатирани и дефицити в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и планираната интервенция, но Община Стара Загора трябва да работи в посока разкриване на ЦВН на бездомни лица като делегирана държавна дейност, което е важно да залегне в новата областната стратегия.

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Стара Загора

Разширяване обхвата на почасовите услуги в домашна среда за деца и лица в риск и осигуряване на финансирането им като делегирана от държавата дейност.

В Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г. да се предвиди желанието на Община Стара Загора за увеличаване капацитета на ЦОП от 80 на 100 места.

Предвид новоразкритите услуги от резидентен тип за деца и младежи с увреждания/ без увреждания да си придвиди в Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г. увеличението на капацитета на ЦСРИ за деца с увреждания от 20 на 35 места и пребазирането му в сграда на закрыта институция за деца. Потребността от увеличаване на капацитета се обуславя от нарастналия брой потребители на услугата.

Община Стара Загора ще търси възможности за финансиране изграждането на социални жилища за маргинализиани групи.

Необходимо е да се развие максимално широко партньорство и включване на всички заинтересовани страни в разработването на новата Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Стара Загора. Специфичните характеристики на проблемите на рисковите групи и групите в риск в населените места, прилежащи към община Стара Загора изискват решения, съобразени с индивидуалните потребности и мнението на заинтересованите страни – кметовете на малките населени места, Общински съвет, общинска администрация, държавни и регионални институции, имащи отношение към социалната сфера, доставчици на услуги, НПО.